

כרם שלמה מאת ר' שלמה הדס.

בדף המגן: 'כרם שלמה. מקורי מנהגים על או"ח יו"ד אה"ע. ר' שלמה הדס'.
ספר זה איננו כרם שלמה מאת ר' שלמה האס שנדפס בפרסבורג בשנים תר"ג-תר"ו, ואין הוא דומה לו.
המחבר שלפנינו סיכם בקצרה את ההלכות ואת מקורותיהן, ואילו בכרם שלמה הנדפס פלפל ר' שלמה
האס בעומק ההלכות על פי הדעות השונות אשר בין הפוסקים. החיבור שלפנינו לא נדפס.

213

17x21 ס"מ. 90 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה רוטית.
מס' 1082.

חידושי תורה מאת אחד מרבני קובנה.

חידושים על מסכתות הש"ס, דרשות והדרנים. בדף 1 ע"א: 'הפטורת תזריע שדרשתי בקאזונא רני
ושמחי [תרכ"ד 1864] לפ"ק. בדף 9 ע"א: 'דרוש שה"ג שדרשתי בבהמ"ד הגדול בקאזונא ברכ"ה
וישוע"ה [תרכ"ד]. בדף 75 ע"א: 'ערב יוה"כ תרנ"ו [1895].

214

16x21 ס"מ. 62 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית.
מס' 714.

מגלה עמוקות.

חידושים על מסכתות הש"ס. בעמוד המגן: 'ספר מגלה עמוקות. חידושים על כל הש"ס ופוסקים מבאר
עמוקות בכל הש"ס ומחדד לב התלמידים, ולא באתי לבאר להלכה ולמעשה ולא תסמכו על
הכרעיים'.

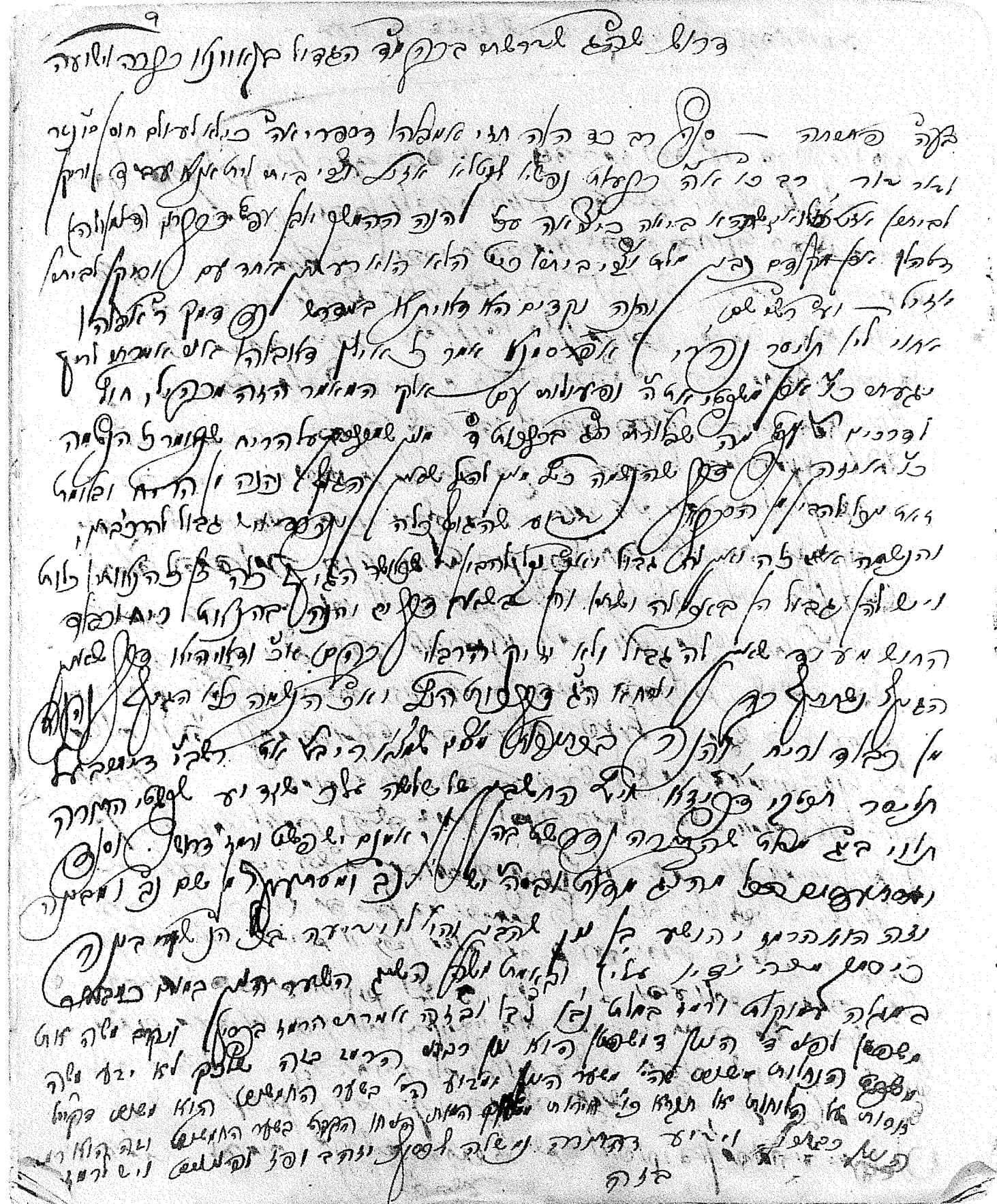
215

16x19.5 ס"מ. 81 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית.
מס' 61.

חידושים על מסכת ראש השנה ועל מסכת שבת.

216

18x23 ס"מ. 20 דפים + 20 דפים בודדים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 598. אוסף יהודה לואיס לוי.

Cat. 213 קטלוג
דרשה מאת אחד מרבני קובנה

ברם שלמה מאת ר' שלמה הדס.

בדף המגן: 'כרם שלמה. מקורי מנהגים על או"ח יו"ד אה"ע. ר' שלמה הדס'.
ספר זה איננו כרם שלמה מאת ר' שלמה האס שנדפס בפרסבורג בשנים תר"ג-תר"ו, ואין הוא דומה לו.
המחבר שלפנינו סיכם בקצרה את ההלכות ואת מקורותיהן, ואילו בכרם שלמה הנדפס לפלל ר' שלמה
האס בעומק ההלכות על פי הדעות השונות אשר בין הפוסקים. החיבור שלפנינו לא נדפס.

213

17x21 ס"מ. 90 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה רוסיית.
מס' 1082.

חידושי תורה מאת אחד מרבני קובנה.

חידושים על מסכתות הש"ס, דרשות והדרנים. בדף 1 ע"א: 'הפטורת תוריע שדרשתי בקאוונא רני ושמחי [תרכ"ד 1864] לפ"ק'. בדף 9 ע"א: 'דרוש שה"ג שדרשתי בבהמ"ד הגדול בקאוונא ברכ"ה וישוע"ה [תרכ"ד]'. בדף 75 ע"א: 'ערב יוה"כ תרנ"ו [1895]'.

214

21×16 ס"מ. 62 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 714.

מגלה עמוקות.

חידושים על מסכתות הש"ס. בעמוד המגן: 'ספר מגלה עמוקות. חידושים על כל הש"ס ופוסקים מבאר עמוקות בכל הש"ס ומחדר לב התלמידים, ולא באתי לבאר להלכה ולמעשה ולא תסמכו על הכרעיים'.

215

16×19.5 ס"מ. 81 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 61.

חידושים על מסכת ראש השנה ועל מסכת שבת.

216

23×18 ס"מ. 20 דפים + דפים בודדים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 598. אוסף יהודה לואיס לוי.

[illegible]

1. פירוש על שולחן ערוך יורה דעה, רובו על הלכות טריפות והלכות מליצה.
2. דפים בודדים בכתיבות שונות ובהם חידושים על סוגיות הש"ס ועל ענייני הלכה.

217

גדלים שונים. 9 דפים. המאה ה'19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 632.

1. שישה דפים: כללים בהלכה מסודרים לפי אלף-בית.
קטע מן הכללים – ערכים מאות ג ומאות ד. כתיבה וזהה לכתיבה שבכת"י 316.
2. שני דפים: חידוש על מסכת תרומה.
3. דף אחד: דרשה (קטועה).

218

32.5×20 ט"מ. 1 דף. 37 שורות. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1065.

תשובה.

התשובה נמצאה בתוך פירוש התורה לאברבנאל, הענא ת"ע, שהיה שייך להרב העניך כהנא.

219

23×18.5 ס"מ. צב דפים + דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 240.

חידושי תורה מאת ר' יהודה ספיר מהומנא.

חידושים על מסכתות הש"ס, חידושים על התורה, ודרשות. בדף ג ע"א: 'ואת ממו"ח הגאו"ז החסיד מו"ה יעקב שפירא זללה"ה. ר' יעקב שפירא היה רב בהומנא ונפטר בשנת תקפ"ח. בסוף החיבור, דף פט ע"ב, חתום 'ישראל ספיר'.

בדפים צא-צב: 'זכרון ספרי' שלי בעזה^י שקניתי לכבוד צורי וקוני ובאתי ע"החתום היום יום א' יז תמוז
תקצ"ב [1832] פ"ק הומנא הק' יהודא ספיר. על הדפים הועבר הקולמוס, והוא סימן המדפיסים בעת
ההדפסה. החידושים שלפנינו נדפסו בתוך שער יהודה, סיגעת תרל"ז.

המחבר (נפטר בשנת תרמ"ב [1842]) היה רב בהומנא משנת תקפ"ח. ראה: אוצר הרבנים, סי' 7360. על ספרו, שער יהודה, ראה: נ' בן מנחם, מספרות ישראל באונגאריה, ירושלים תשי"ח, עמ' 110-111.

[illegible]

[Adressat: B. Nose Landsberg - Posen].

Cat. 220 קטלוג
מכתב מאת ר' עזריאל הילדסהיימר

והלכות מליחה.
ז"ס ועל ענייני הלכה.

.31

חרב העניך כהנא.

כנזית.

ת.ממו"ח הגאו"ז החסיד
ת. בסוף החיבור, דף פט

תום היום יום א' יז תמוז
א סימן המדפיסים בעת

הרבנים, סי' 7360. על
שי"ח, עמ' 110-111.

[illegible]

[Adressat: B. Mose Landsberg - Posen].

Cat. 220 קטלוג
מכתב מאת ר' עזריאל הילדסהיימר

גדלים שונים. 17 מכתבים + 6 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 280. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. אוסף מכתבים מאת ר' עזריאל הילדסהיימר, מהשנים תרל"ג-תרנ"ה [1873-1895].
2. שתי תשובות מאת ר' מרדכי אליצקי, עם הגהות ר' עזריאל הילדסהיימר בעצם כתיבת ידו.
- תשובה ראשונה היא בענייני שולחן ערוך אורח חיים והשניה – באבן העזר. תשובה שלישית בענייני יורה דעה – להלן בכתב היד הבא. תשובות אלה הן חלק מבחינה בכתב בסיום לימודים בבית המדרש לרבנים בברלין מיסודו של ר' עזריאל הילדסהיימר. בחינה זאת כללה שלוש שאלות, אחת על ענייני שולחן ערוך אורח חיים, אחת – על יורה דעה, ואחת – על אבן העזר, והיא זיכתה את התלמיד העומד בה בהצלחה ב'התרת הוראה'. ראה במאמרו של ר' ש' גרינברג, בתורתו יהגה, יד שאל – ספר זכרון ע"ש ר' שאל ווינגורט, תל אביב תשי"ג, עמ' ל.
3. עניינים שונים (כתובים גרמנית).

פירוטם ראה בחלק האנגלי.

ר' עזריאל הילדסהיימר (תק"פ-תרנ"ט [1820-1899]) היה רב באייזנשטט ובברלין.

גדלים שונים. 5 דפים + דפים בודדים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 444. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. תשובה מאת ר' מרדכי אליצקי, עם הגהות ר' דוד צבי הופמן בעצם כתיבת ידו. התשובה היא בענייני שולחן ערוך יורה דעה. שתי תשובות אחרות, בענייני אורח חיים ואבן העזר, לעיל בכתב היד הקודם. תשובות אלה הן חלק מבחינה בכתב בסיום לימודים בבית המדרש לרבנים בברלין מיסודו של ר' עזריאל הילדסהיימר, ראה לעיל בתיאור כתב היד הקודם.
2. מכתבים מאת ר' דוד צבי הופמן, מן השנים תרס"ט-תרע"ט [1909-1919].
המכתבים כתובים עברית וגרמנית. פירוטם של מכתבים אלה ראה בחלק האנגלי.
3. קבלה בחתימת ידו של ר' דוד צבי הופמן משנת 1921 [תרפ"א].
ר' דוד צבי הופמן (תר"ג-תרפ"א [1843-1921]) היה ראש הסמינר האורתודוכסי לרבנים בברלין.

[illegible]

גדלים שונים. 17 מכתבים + 6 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 280. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. אוסף מכתבים מאת ר' עזריאל הילדסהיימר, מהשנים תרל"ג-תרנ"ה
[1895-1873].

2. שתי תשובות מאת ר' מרדכי אליצקי, עם הגהות ר' עזריאל הילדסהיימר בעצם
כתיבת ידו.

תשובה ראשונה היא בענייני שולחן ערוך אורח חיים והשניה - באבן העזר. תשובה שלישית בענייני
יורה דעה - להלן בכתב היד הבא. תשובות אלה הן חלק מבחינה בכתב בסיום לימודים בבית המדרש
לרבנים בברלין מיסודו של ר' עזריאל הילדסהיימר. בחינה זאת כללה שלוש שאלות, אחת על ענייני
שולחן ערוך אורח חיים, אחת - על יורה דעה, ואחת - על אבן העזר, והיא זיכתה את התלמיד העומד
בה בהצלחה ב'התרת הוראה'. ראה במאמרו של ר' ש' גרינברג, בתורתו יהגה, יד שאול - ספר זכרון
ע"ש ר' שאול ווינגרט, תל אביב תשי"ג, עמ' ל.

3. עניינים שונים (כתובים גרמנית).

פירוטם ראה בחלק האנגלי.

ר' עזריאל הילדסהיימר (תק"פ-תרנ"ט [1820-1899]) היה רב באייזנשטט ובברלין.

גדלים שונים. 5 דפים + דפים בודדים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 444. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. תשובה מאת ר' מרדכי אליצקי, עם הגהות ר' דוד צבי הופמן בעצם כתיבת ידו.

התשובה היא בענייני שולחן ערוך יורה דעה. שתי תשובות אחרות, בענייני אורח חיים ואבן העזר,
לעיל בכתב היד הקודם. תשובות אלה הן חלק מבחינה בכתב בסיום לימודים בבית המדרש לרבנים
בברלין מיסודו של ר' עזריאל הילדסהיימר, ראה לעיל בתיאור כתב היד הקודם.

2. מכתבים מאת ר' דוד צבי הופמן, מן השנים תרס"ט-תרע"ט [1909-1919].

המכתבים כתובים עברית וגרמנית. פירוטם של מכתבים אלה ראה בחלק האנגלי.

3. קבלה בחתימת ידו של ר' דוד צבי הופמן משנת 1921 [תרפ"א].

ר' דוד צבי הופמן (תר"ג-תרפ"א [1843-1921]) היה ראש הסמינר האורתודוקסי לרבנים בברלין.

21×16.5 ס"מ. 96 דפים. 15–60 שורות בעמוד. שלחי המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 27.

1. דפים 1–76: זבחי אליעזר מאת ר' אליעזר יצחק ב"ר יהונתן.

בשער: 'ספר זבחי אליעזר על הלכות שחיטה ובדיקת הריאה. דיני הלכה למעשה השייכים להשו"ב, שכל דין ודין על מקומו. ומצידו שני ביאורים, האחד בשם לקוטי אליעזר, שלקטתי מכמה ראשונים ואחרונים וביאור זה על כל דף ודף, וביאור השני נקרא בשם זבחי יצחק, זה פירוש מספיק להלכה ולמעשה, ועל בדיקת הריאה נקרא לקוטי אליעזר, שקראתי רק בשם אחד זה ששמה כללתי ועירכתי יחד מגמרא ופירש"י וש"ע ועוד מהראשונים ומהאחרונים והרבה משו"ת... אליעזר יצחק שו"ב. אליעזר יצחק ב"ר יהונתן ז"ל'. בשבעת הדפים הראשונים נכתבו גוף הספר זבחי אליעזר ושני הביאורים סביבו, כאשר הודיע המחבר בשער, אבל מכאן ואילך נכתב רק גוף הספר ואילו שני הביאורים צעריכים להיות סביבו לא נכתבו.

2. דפים 77–90: כללים ושאלות ותשובות על הלכות שחיטה וטריפות.

בדף 90 ע"א חתום 'בנימין בישקא אב"ד דטרעסטינע' על תשובה למחבר. באותו עמוד שלח המחבר שאלה אל 'מורי מורינו הרב ר' מרדכי יאיר אב"ד דנארווקא דפלך גראדנא'. בדף 90 ע"ב: 'ולראיה באתי עה"ח יום ב' ה' מרחשון תרנ"ג [1892] נארווקא נאום מרדכי יאיר הכהן אב"ד דנארווקא'. באותו עמוד: 'שאלה אחת שהיתה דפה ליפעשאק היום ב' פ' תצוה דשנת תרנ"ד [1894]'. בדף 91 ע"ב: 'תשובה על דבר שאלתי מהרב הגאון... מו"ר בנימין בישקא אב"ד שהיתה דיאלאווקא ודקאפציווע וכעת דטרעסטינע אחיו של הגדול ממינסק [ר' ירוחם הלוי פרלמן] זצ"ל'.

21×17.5 ס"מ. 46 דפים + דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. שלחי המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 29.

יוסף ביאור מאת ר' יוסף קראם, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

חידושים בענייני הלכה ודרושים.

בשער: 'זה כתב יד של ש"ב הג' הרב הגדול דרשן מפואר שלם במעלות כש"ת ר' יוסף קראם ז"ל שהי' שו"ב ומ"ץ בטילזיט ואח"כ מ"ץ בקעניגסבערג ואח"כ רב בהארטפארד ושם מ"כ כ"ב אלול תרנ"ט [1899]. והוא שני חלקים. החלק הא' בענייני הלכה בפלפול וסברה, ודרושים לסיום הש"ס, וחידושי פוסקים. והחלק הב' המה בקבוצת דרושים לחיבת ציון, ולפרשיות התורה, ולמועדים, והספדים, ולנשואין, ולחינוך ביהכנ"ס. ואנכי תקנתים וסדרתים ש"ב בנימין גיטלזאדן. תר"ס'.

בדף 3 ע"א: 'יום א כ"ה שבט תרכ"ט [1869] פה הרטפארד. כבוד ידידי... מוה"ר חי"ע ווידרעוויטץ נ"י הרב הכולל לאגודה"ס בנויארק הגדולה יצ"ו'. בדף 6 ע"א: 'כבוד ידידי... כמוה"ר דוב אבראמאוויטץ נ"י רב ודרשן דעדת משכן ישראל דעיר הגדולה נוא יארק יצ"ו'. ובגליון באותו עמוד: 'ב' תשובות אלו נדפסו בהמאסף שנה'. בדף 12 ע"א: 'סיום הש"ס אשר אמרתי ביום היאה"צ של הגאון ר' ישראל סלנטר ז"ל כ"ה שבט תרנ"ד [1894]'. בדף מצורף לפני דף 18: 'נושאי הדרוש ליום אחרון של פסח תרנ"ד הוא הי' הדרוש הראשון אחר שנמנית למ"ץ בק"ק קעניגסבערג'. בדף 36 ע"א: 'את זו דרשתי בשבת פינחס בהארטפארד תרנ"ו' [1896].

המחבר נולד ברוסיה בשנת תקצ"ז, ובא לארה"ב בשנת תרנ"ז. שם היה רבה של קהילת עדת ישראל בהרטפורד, קוניטיקט.

ר' חיים יעקב ווידרוביץ (תקצ"ז–תרע"א) בא לארה"ב בשנות תר"נ.

ר' דב אברמוביץ (תרכ"ד–תרפ"ד) היה רב בירושלים ובפילדפיה. הוא חזר לירושלים סמוך לפטירתו.

23×14.5 ס"מ. סט דפים + דפים בודדים. 45 שורות בעמוד. שלחי המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 425.

ויזכור יוסף מאת ר' יוסף קראם, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

חידושים על מסכתות הש"ס ובענייני הלכה.

בשער: 'ויזכור יוסף. זה כתב יד של ש"ב ה"נ הרב הגדול דרשן מפואר שלם במעלות כש"ת ר' יוסף קראם ז"ל שהי' שו"ב ומ"ץ בטילזיט ואח"כ מ"ץ בקעניגסבערג ואח"כ רב בהארטפארד ושם מ"כ כ"ב אלול תרנ"ט [1899]. והוא קובץ חרושים והערות בגמרא ובפוסקים וחדושי הלכה. ואנכי תקנתים וסדרתים ש"ב בנימין גיטלזאדן תר"ס'.

בין הדפים הבודדים נמצאים מכתבים אחרים של המחבר מן השנים תרנ"ד–תרנ"ט [1894–1899].

13×20.5 ס"מ. [א] + קג דפים + דפים בודדים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 369.

וילקט יוסף מאת ר' יוסף קראם, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

דרושים על התורה לפי סדר פרשיות השבוע.

בדף 1 ע"א: 'וילקט יוסף. זה כתב יד של ידידי ש"ב ה"נ הרב הגדול דרשן מפואר שלם במעלות כש"ת ר' יוסף קראם ז"ל שהיה שו"ב ומ"ץ בטילזיט ואח"כ מ"ץ בקעניגסבערג ובסוף רב בהארטפארד ושם מ"כ

נזית.

נתן.

למעשה השייכים להשו"ב,
שלקטתי מכמה ראשונים
זה פירוש מספיק להלכה
זה ששמה כללתי ועירכתי
ת"ת ... אליעזר יצחק שו"ב.
בחי אליעזר ושני הביאורים
ספר ואילו שני הביאורים

ה וטריפות.

באותו עמוד שלח המחבר
נא'. בדף 90 ע"ב: 'ולראיה
ן אב"ד דנארוקא'. באותו
ד"ד [1894]. בדף 91 ע"ב:
ה דיאלאוקא ודקאפציווע

יבבה אשכנזית.

ת ר' יוסף קראם ז"ל שהי'
ם מ"כ כ"ב אלול תרנ"ט
ם לסיום הש"ס, וחידושי
זה, ולמועדים, והספדים,
. תר"ס.

אשכנז – פרשנות, הלכה ודרוש

בדף 3 ע"א: 'יום א כ"ה שבט תרכ"ט [1869] פה הרטפארד. כבוד ידידי... מוה"ר חי"ע ווידרעוויטץ נ"י
הרב הכולל לאגודה"ס בנויארק הגדולה יצ"ו'. בדף 6 ע"א: 'כבוד ידידי... כמוה"ר דוב אבראמאוויטץ נ"י
רב ודרשן דעדת משכן ישראל דעיר הגדולה נוא יארק יצ"ו'. ובגליון באותו עמוד: 'ב' תשובות אלו
נדפסו בהמאסף שנה'. בדף 12 ע"א: 'סיום הש"ס אשר אמרתי ביום היאה"צ של הגאון ר' ישראל סלנטר
ז"ל כ"ה שבט תרנ"ד [1894]'. בדף מצורף לפני דף 18: 'נושאי הדרוש ליום אחרון של פסח תרנ"ד הוא
הי' הדרוש הראשון אחר שנמנית למ"ץ בק"ק קעניגסבערג'. בדף 36 ע"א: 'את זו דרשתי בשבת פינחס
בהארטפארד תרנ"ו' [1896].

המחבר נולד ברוסיה בשנת תקצ"ז, ובא לארה"ב בשנת תרנ"ז. שם היה רבה של קהילת עדת ישראל
בהרטפורד, קוניטיקט.

ר' חיים יעקב ווידרוביץ (תקצ"ו-תרע"א) בא לארה"ב בשנות תר"נ.

ר' דב אברמוביץ (תרכ"ד-תרפ"ד) היה רב בירושלים ובפילדפיה. הוא חזר לירושלים סמוך לפטירתו.

224

23×14.5 ס"מ. סט דפים + דפים בודדים. 45 שורות בעמוד. שלחי המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 425.

ויזכור יוסף מאת ר' יוסף קראם, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

חידושים על מסכתות הש"ס ובענייני הלכה.

בשער: 'ויזכור יוסף. זה כתב יד של ש"ב ה"ג הרב הגדול דרשן מפואר שלם במעלות כש"ת ר' יוסף
קראם ז"ל שהי' שו"ב ומ"ץ בטילזיט ואח"כ מ"ץ בקעניגסבערג ואח"כ רב בהארדפארד ושם מ"כ כ"ב
אלול תרנ"ט [1899]. והוא קובץ חידושים והערות בגמרא ובפוסקים וחידושי הלכה. ואנכי תקנתים
וסדרתים ש"ב בנימין גיטעלזאהן תר"ס'.

בין הדפים הבודדים נמצאים מכתבים אחדים של המחבר מן השנים תרנ"ד-תרנ"ט [1894-1899].

225

20.5×13 ס"מ. [א] + קג דפים + דפים בודדים. 45 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 369.

וילקט יוסף מאת ר' יוסף קראם, בעריכת ר' בנימין גיטלזון.

דרושים על התורה לפי סדר פרשיות השבוע.

בדף 1 ע"א: 'וילקט יוסף. זה כתב יד של ידידי ש"ב ה"ג הרב הגדול דרשן מפואר שלם במעלות כש"ת ר'
יוסף קראם ז"ל שהיה שו"ב ומ"ץ בטילזיט ואח"כ מ"ץ בקעניגסבערג ובסוף רב בהארטפארד ושם מ"כ

135

כ"ב אלול תרנ"ט. והמה קובץ דרושים לסדר פרשיות התורה ומתוקנים ומסודרים על ידי ש"ב בנימין גיטעלזאדן מקליוולאנד תר"ס.

בראשי הדפים מופיעים תאריכים מן השנים תרנ"ה-תרנ"ח [1895-1898].

226

20.5×13 ס"מ. [א] + קה דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה אשכנזית. מס' 467.

ויצבור יוסף מאת ר' יוסף קראם, בעריכת ר' בנימין גיטלזון. דרושים.

בשער: 'ויצבור יוסף. זה כתב יד של ש"ב ה"נ הרב הגדול הדרשן המפואר שלם במעלות כש"ת ר' יוסף קראם ז"ל שהי' שו"ב ומ"ץ בטיילזיט ומ"ץ בקעניגסבערג ואח"כ רב בהארטפארד ושם מ"כ כ"ב אלול תרנ"ט. והמה קובץ דרושים למועדים ולרגלים ולברית מילה ולפדה"ב [= ולפדיון הבן] ולבר מצוה ולנשואין והספדים וחיווך ביה"ק וחיווך ביהכנ"ס ולת"ת ולסיומים. ואנכי תקנתים וסדרתים ש"ב בנימין גיטעלזאדן תר"ס'.

תאריכי הדרשות הם תרנ"ו-תרנ"ז [1896-1897]. בדף עט ע"א: 'כ"ז אדר שנת תרנ"ו הארטפארד... הספד על הרב הגאון הצדיק רשכבה"ג כמהור"ר יצחק אלחנן ראב"ד דק"ק קאוונא, הוא ר' יצחק אלחנן ספקטור.

227-230

22.5×35.5 ס"מ. רמג דפים. 55 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה רוסית. מס' 614. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על התורה, מפרשת בראשית עד פרשת אמור, מאת ר' מרדכי ב"ר מנחם רוזנבלט מסלונים.

הכתיבה שלפנינו זהה לכתיבה שבמכתבו של ר' מרדכי רוזנבלט הנמצא בכת"י 351, ומכאן שהוא מחבר החידושים שלפנינו.

המחבר (תקצ"ז-תרס"ו [1837-1906]) היה רב בערים בוטן, קרליץ ואושמנא, ומשעת תרס"ד רב בסלונים. שם משפחתו היה וויצל, ונקרא רוזנבלט על שם ספרו עלה חבצלת. הוא חיבר גם את שאלות ותשובות הדרת מרדכי, ווילנה תרנ"ט. ראה: ש"י ויצל, אבל עם, סלונים תרע"ז; ח' לונסקי, תולדות ר' מרדכי ויצל, ווילנא תרע"ז; ליכטנשטיין, פנקס סלונים, תל אביב, כרך א, עמ' קכה-קכו; אישים ביהדות ליטא, עמ' 94.

22×35 ס"מ. 202 (מניין מקורי: תפג-תרפד) דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה רוסית. מס' 614A. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על התורה, מפרשת ואתחנן עד פרשת תצא, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

22×35 ס"מ. 141 (מניין מקורי: תרפו-תתכה) דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה רוסית. מס' 615. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על התורה, מפרשת תצא עד פרשת וילך, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

21.5×32.5 ס"מ. 246 (מניין מקורי: תתכו-תתעא) דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה רוסית. מס' 616. מתנת האחים ארנשטיין.

1. דפים תתכו-תתמ: חידושים על התורה, מפרשת וילך עד פרשת ברכה, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

2. דפים תתמא-תתעא: חידושים על משנה ותלמוד, ברכות - יבמות, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים. בכתיבה הנ"ל.

231

21.5×35.5 ס"מ. 46 דפים. 70 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה רוסית. מס' 616B. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על משנה ותלמוד, זרעים - טהרות, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים. הכתיבה זהה לכתיבה שבכת"י 227-230.

232

גדלים שונים. 14 קונטרסים + דפים בודדים. המאה ה'19. כתיבה רוסית. מס' 616C. מתנת האחים ארנשטיין.

1. 8 קונטרסים: חידושים על משנה ותלמוד מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

הכתיבה זהה לכתיבה שבכת"י 227-231. החידושים נכתבו לפי סדר הלימוד ולא נערכו כלל. חידושים על מסכת אחת חוזרים שוב ושוב במקומות שונים בקונטרסים.

סודרים על ידי ש"ב בנימין

לם במעלות כש"ת ר' יוסף
פארד ושם מ"כ כ"ב אלול
ולפדיון הבן ולבר מצוה
נתיים וסדרתים ש"ב בנימין

שנת תרנ"ו הארטפארד...
ן"ק קאוונא, הוא ר' יצחק

ר' מרדכי ב"ר מנחם

בכת"י 351, ומכאן שהוא

מנא, ומשעת תרס"ד רב
הוא חיבר גם את שאלות
ג"ז; ח' לונסקי, תולדות ר'
קכה-קכו; אישים ביהדות

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

22x35 ס"מ. 202 (מניין מקורי: תפג-תרפד) דפים. 50 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 614A. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על התורה, מפרשת ואתחנן עד פרשת תצא, מאת ר' מרדכי רוזנבלט
מסלונים.

22x35 ס"מ. 141 (מניין מקורי: תרפו-תתכה) דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 615. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על התורה, מפרשת תצא עד פרשת וילך, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

21.5x32.5 ס"מ. 246 (מניין מקורי: תתכו-תתעא) דפים. 45 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 616. מתנת האחים ארנשטיין.

1. דפים תתכו-תתמ: חידושים על התורה, מפרשת וילך עד פרשת ברכה, מאת
ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

2. דפים תתמא-תתעא: חידושים על משנה ותלמוד, ברכות - יבמות, מאת
ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים. בכתיבה הנ"ל.

231

21.5x35.5 ס"מ. 46 דפים. 70 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 616B. מתנת האחים ארנשטיין.

חידושים על משנה ותלמוד, זרעים - טהרות, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.
הכתיבה זהה לכתיבה שבכת"י 227-230.

232

גדלים שונים. 14 קונטרסים + דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבה רוסית.
מס' 616C. מתנת האחים ארנשטיין.

1. 8 קונטרסים: חידושים על משנה ותלמוד מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.
הכתיבה זהה לכתיבה שבכת"י 227-231. החידושים נכתבו לפי סדר הלימוד ולא נערכו כלל. חידושים
על מסכת אחת חוזרים שוב ושוב במקומות שונים בקונטרסים.

2. 6 קונטרסים: דרשות מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

בכתיבה הנ"ל.

3. דפים בודדים: חידושים על התורה, שלושה דפים על פרשת משפטים ושני דפים על פרשת תצא, מאת ר' מרדכי רוזנבלט מסלונים.

בכתיבה הנ"ל. שני הדפים האחרונים אינם שייכים לכת"י 229, והם נלקחו ממחזור אחר של חידושים על התורה שכתב המחבר.

233

21x16.5 ס"מ. 17 דפים לא מכורכים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 105. אוסף יהודה לואיס לוין.

חידושי תורה מאת ר' מרדכי אפעט מקמפנה, ומכתבים אליו משנת תרמ"ו [1886] ומשנת תר"ן [1890].

234–235

20x33 ס"מ. [ב] + פג + ו דפים + דפים בודדים. שני טורים ובכל אחד 36 שורות. כתיבה אשכנזית. המאה ה־19. אוטוגרף. מס' 48.

לשד השמן, חלק ב, מאת ר' שלמה דב שפרינץ.

שאלות ותשובות.

בשער: 'זה ספר שו"ת לשד השמן. חלק ב. יכיל תשובות ארוכות הערוכות על שני חלקי השו"ע אורח חיים ויורה דעה... ל'י ש'למה ד'וב ה'כהן ש'פרינץ מ'מעזריטש נ"ל'.

שתי הסכמות, בעצם כתיבות ידי המסכימים, באות בראש כתב היד. הראשונה, מר' אליעזר גורדון מטלז מיום ב יז שבט תרמ"ה [1885]. השניה, מר' יעקב דוד [ב"ר זאב, רידב"ז, ווילובסקי] מסלוצק מיום כה טבת תרס"א [1901].

חלק ראשון של החיבור נדפס בורשה תרל"ט.

בסוף החיבור הוסיף המחבר חידושי תורה. כן נוסף שיר לפורים מאת המחבר (דף נדפס) משנת תר"פ [1920]. ובסופו: 'כנפש הכהן המברך הרב רבי שלמה בער הכהן שפרינץ הרב דאיסט באסטאן'.

המחבר (נולד בשנת תר"ו [1846]) היה אב"ד במונטריאול בשנת תרס"ג. ראה: חכמי ישראל באמריקה, עמ' 108. מאוחר יותר היה רב בבוסטון, ראה השיר שצוטט לעיל. חותנו היה ר' אברהם אב"ד דקריניק, לעיל כת"י 171–174.

20.5x31.5 ס"מ. 31 דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 48a.

לשד השמן מאת ר' שלמה דב שפרינץ.

שאלות ותשובות. המשך לכתב היד הקודם.

236

20x33 ס"מ. 73 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 47.

גליון חדש מאת ר' שלמה דב שפרינץ.

תירוצים על קושיות ר' עקיבא איגר בגליון הש"ס שלו.

בשער: 'זה ספר גליון חדש. יכיל בקרבו תירוצים על כל קושיות מרנא ורבנא ר' עקיבא איגר זצללה"ה בגליון הש"ס, בכל מקום אשר בענותו הרבה הניח בצ"ע... זעירא מזרעא דאהרן דוב שלמה הכהן בלאאמו"ר גדליהו זצללה"ה שפרינץ החופק"ק סמילאוויטש יצ"ו בעהמח"ס שו"ת לשד השמן ח"א וח"ב'. המחבר הוסיף 'חידושי תורה' על כל חלקי התורה והתלמודים.

237

13x19.5 ס"מ. 190 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 371.

דרושים מאת ר' הלל ב"ר ז"צ הכהן קליין.

הדרושים כתובים באידיש.

המחבר (נולד בשנת תר"ט [1849]) היה רבה של קהילת אוהב צדק בניו־יורק. ראה: חכמי ישראל באמריקה, עמ' 88–90.

238

10.5x16.5 ס"מ. 158 דפים + דפים בודדים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 372.

דרושים מאת ר' הלל ב"ר ז"צ הכהן קליין.

הדרושים כתובים באידיש.

31.5×20.5 ס"מ. 31 דפים. שני טורים ובכל אחד 40 שורות. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 48a.

לשד השמן מאת ר' שלמה דב שפרינץ.

שאלות ותשובות. המשך לכתב היד הקודם.

236

33×20 ס"מ. 73 דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 47.

גליון חדש מאת ר' שלמה דב שפרינץ.

תירוצים על קושיות ר' עקיבא איגר בגליון הש"ס שלו.

בשער: 'זה ספר גליון חדש. יכיל בקרבו תירוצים על כל קושיות מרנא ורבנא ר' עקיבא איגר זצללה"ה בגליון הש"ס. בכל מקום אשר בענותו הרבה הניח בצ"ע... זעירא מזרעא דאהרן דוב שלמה הכהן בלאאמו"ר גדליהו זצללה"ה שפרינץ החופק"ק סמילאוויטש יצ"ו בעהמח"ס שו"ת לשד השמן ח"א וח"ב. המחבר הוסיף 'חידושי תורה' על כל חלקי התורה והתלמודים.

237

19.5×13 ס"מ. 190 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 371.

דרושים מאת ר' הלל ב"ר ז"צ הכהן קליין.

הדרושים כתובים באידיש.

המחבר (נולד בשנת תר"ט [1849]) היה רבה של קהילת אוהב צדק בניו־יורק. ראה: חכמי ישראל באמריקה, עמ' 88–90.

238

16.5×10.5 ס"מ. 158 דפים + דפים בודדים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 372.

דרושים מאת ר' הלל ב"ר ז"צ הכהן קליין.

הדרושים כתובים באידיש.

239

18.5×22.5 ס"מ. 156 דפים. 20 שורות בדפוס. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 241.

לשכות פטורים מאת ר' בנימין גיטלזון.

ביאורים על ההפטרות.

בשער: 'ספר לשכות פטורים ובתוכם פשטים ודרושים באורים ופרושים על הפטרת של כל השנה ... את כל אלה ידי עשיתם בחמלת ה' עלי בנימין בלא"א מוהרי"ל גיטעלזאהן ... שנת תרל"ח [1878] לפ"ק. בדף מצורף מסביר המחבר כי התחיל לכתוב את חיבורו בחורף תרל"ז.

פרטים על תולדות חייו של המחבר (תרי"א-תרצ"ב [1851-1932]) ראה בהקדמתו לכת"י 118. ראה גם: אישים ביהדות ליטא, עמ' 38; חכמי ישראל באמריקה, עמ' 28.

240

19.5×26.5 ס"מ. קבד דפים + דפים בודדים. 30 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 417.

שערי בנימין מאת ר' בנימין גיטלזון.

אוסף תדפיסים של שאלות ותשובות מאת המחבר. המחבר סידר את התשובות לפי סדר שולחן ערוך ותיקן אותן בכתב ידו. המאמרים נדפסו בשנים תרנ"ט-תרע"ד, בכתבי עת שונים, כגון: המאסף, וילקט יוסף, תל תלפיות ונטעי בחורים. לאלה הוסיף המחבר, בכתיבת ידו, תשובות חדשות רבות.

241

מס' 317.

אוסף תדפיסי מאמרים מאת ר' בנימין גיטלזון.

המאמרים מתוקנים בכתב ידו של המחבר. המאמרים נדפסו בשנים תרנ"ט-תרע"ד, בכתבי עת שונים, כגון: המאסף, וילקט יוסף, תל תלפיות ונטעי בחורים.

242-243

18×21 ס"מ. [ה] + רטז דפים + פתקים בודדים. 20 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 40.

עיני בנימין, חלק א, מאת ר' בנימין גיטלזון.

ביאורים על אגדות חז"ל.

בשער: 'ספר עיני בנימין. על אגדות חז"ל. חלק א. זרעים מועד ... ביאורים ופרושים, פשטים ודרושים על כל אגדות ש"ס בבלי ... כיד ד' עלי השכיל בנימין גיטעלזאהן בלא"א המופלג ושלם ר' יהודה ליב ז"ל רב בקליוולאנד ומלפנים רב בעיר אוואנטא ובעיר טראשקין פלך קאוונא רוסיא'.

שני דפים של קטעי הסכמות נדפסות צורפו לחיבור שלפנינו. דפים אלה נלקחו מחיבור אחר של המחבר, ספר הפותח והחותם, ניו יורק תרנ"ח.

16.5×21 ס"מ. 98 דפים. 25 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 231.

עיני בנימין, חלק ג, מאת ר' בנימין גיטלזון.

244

18×22.5 ס"מ. 306 דפים. 22 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 429.

ארץ יהודה מאת ר' בנימין גיטלזון.

דרשות.

בשער: 'ספר ארץ יהודה. חותמת של 'הרב בנימין גיטעלזאהן קליוולאנד, א. פתק בכתיבת ידי המחבר: 'הדרושים הראשונים בראשית נח לך סדרתי מאז בהיותי רב בטראשקין, ושלחתי אותם אל כבוד ידידי הרב הגאון אדר"ת ז"ל שהי' אז בפאניוועז, והוא בענותנותו הגדולה קבלם ברצון ועיין בהם ובאיזה מקומות אשר הגיה הלשון בכתיב' ובחסר ויתר'. בדף 285 ע"א: 'בהכנ"ס תרנ"ט [1899] פ' בלק. בדף 292 ע"א: 'ועי' חלק ציוני הדרושים שלי סי' כ"ד שנת תרס"א [1901].

245

13×20.5 ס"מ. 40 דפים. 20 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 588.

תורה חתומה מאת ר' בנימין גיטלזון.

סיכום דרשות שונות שדרש המחבר בבתי כנסת בארה"ב, ובהן יצא כנגד המזלזלים בתפילה וכנגד הרפורמים ומנהיגיהם בבתי הכנסת שלהם. בצידה הפנימי של הכריכה: 'חתום תורה ... לחיתום וסיום התורה'. המחבר מזכיר תאריכים אחדים בדבריו: 'בלק תרנ"ט [1899] בפ"ק קליוולאנד, 'שנת תר"צ [1930].

עיני בנימין, חלק א, מאת ר' בנימין גיטלזון.

ביאורים על אגדות חז"ל.

בשער: 'ספר עיני בנימין. על אגדות חז"ל. חלק א. זרעים מועד... ביאורים ופרושים, פשטים ודרושים על כל אגדות ש"ס בבלי... כיד ד' עלי השכיל בנימין גיטלזאהן בלא"א המופלג ושלם ר' יהודה ליב ז"ל רב בקליוולאנד ומלפנים רב בעיר אוואנטא ובעיר טראשקין פלך קאוונא רוסיא'.

שני דפים של קטעי הסכמות נדפסות צורפו לחיבור שלפנינו. דפים אלה נלקחו מחיבור אחר של המחבר, ספר הפותח והחותם, ניו יורק תרנ"ח.

21x16.5 ס"מ. 98 דפים. 25 שורות בעמוד. מפנה המאה ה-19 והמאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 231.

עיני בנימין, חלק ג, מאת ר' בנימין גיטלזון.

244

18x22.5 ס"מ. 306 דפים. 22 שורות בעמוד. מפנה המאה ה-19 והמאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 429.

ארץ יהודה מאת ר' בנימין גיטלזון.

דרשות.

בשער: 'ספר ארץ יהודה. חותמת של 'הרב בנימין גיטלזאהן קליוולאנד, א.'. פתק בכתיבת ידי המחבר: 'הדרושים הראשונים בראשית נח לך סדרתי מאז בהיותי רב בטראשקין, ושלחתי אותם אל כבוד ידידי הרב הגאון אדר"ת ז"ל שהי' אז בפאניוועז, והוא בענותנותו הגדולה קבלם ברצון ועיין בהם ובאיזה מקומות אשר הגיה הלשון בכתיב' ובחסר ויתר'. בדף 285 ע"א: 'בהכנ"ס תרנ"ט [1899] פ' בלק'. בדף 292 ע"א: 'ועי' חלק ציוני הדרושים שלי סי' כ"ד שנת תרס"א [1901]'.
245

13x20.5 ס"מ. 40 דפים. 20 שורות בעמוד. מפנה המאה ה-19 והמאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 588.

תורה חתומה מאת ר' בנימין גיטלזון.

סיכום דרשות שונות שדרש המחבר בבתי כנסת בארה"ב, ובהן יצא כנגד המזלזלים בתפילה וכנגד הרפורמים ומנהגיהם בבתי הכנסת שלהם. בצידה הפנימי של הכריכה: 'חתום תורה... לחיתום וסיום התורה'. המחבר מזכיר תאריכים אחדים בדבריו: 'בלק תרנ"ט [1899] בפ"ק קליוולאנד', 'שנת תר"צ [1930]'.

246

22.5×14 ס"מ. 20 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 424.

הפותח והחותם מאת ר' בנימין גיטלזון.

דרשות.

דפוס נויארק תרנ"ח. המחבר תיקן את הספר והוסיף עליו עשרים דפים של השמטות, בכתיבת ידו.

247

20.5×12.5 ס"מ. [ה] + נו דפים. 22 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 63.

נפש חיה מאת ר' בנימין גיטלזון.

ביאור על שיר השירים. המחבר גזר דפים של שיר השירים נדפס והדביקם בפנקסו, וסביב להם כתב את פירושו.

בשער: 'ספר נפש חיה. רוח ממללא על מגלת שיר השירים... כיד ד' עלי השכיל בנימין גיטלזאהן בלא"א המופלג ושלם ר' יהודה ליב ז"ל רב בקליוולאנד אהיא באמעריקא הצפונית ומלפנים רב בעיר אוואנטא ובעיר טראשקין פלך קאוונא רוסיא'. ארבעה דפים ובהם קטעי הסכמות נדפסות צורפו לחיבור שלפנינו. דפים אלה נלקחו מחיבור אחר של המחבר, ספר הפותח והחותם, ניו יורק תרנ"ח.

248

35×21 ס"מ. 498 דפים (רובם ריקים). 10–25 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 453.

אוסף מאמרי חז"ל מאת ר' בנימין גיטלזון.

האוסף כולל מאמרי חז"ל מסודרים לפי סדר אלף־ביתי, מאמרי חז"ל ללא סדר והערות שונות.

249

20.5×17.5 ס"מ. [1] + VIII + [2] + 175 עמודים. 19 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 1004.

אוצר הלכות שבת מאת ר' יהודה דוד איזנשטיין.

בשער: 'אוצר הלכות שבת. דינים מקובצים ממשניות מכילתא ספרא וספרי ותוספתא ותלמוד בבלי וירושלמי. עם הקדמה אודות השתלשלות השבת עפ"י דת משה ורבנן. ע"י י"ד איזנשטיין. תר"ע – 1910'.

החיבור לא נכלל באוצר דינים ומנהגים של המחבר, ולא נדפס לעצמו.

המחבר (תרי"ד–תשט"ז [1854–1956]) היה עורך האנציקלופדיה אוצר ישראל וספרי כינוס אחרים בשם 'אוצר', וכונה בשל כך בשם 'בעל האוצרות'. ראה: יודאיקה, כרך 6, עמ' 552–553.

250

23.5×19.5 ס"מ. [א] + 15 עמודים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 1074.

קונטרס על מצוות עשה שהזמן גרמא מאת ר' ישעיה זילברשטיין.

בשער: 'קונטרס על סוגיא מצות עשה שהזמן גרמא... מכבוד רבינו הגאון שליט"א אבדק"ק וואיטצען יע"א. נעתק מכתב יד קדשו ע"י הק' יוסף אייכלער. יום ב' לסדר נשא שנת עתר"א [תרע"א 1911] לפ"ק'. דפוס שכפול של כתב היד המקורי.

המחבר (תרי"ט–תר"ץ [1859–1930]) היה רב בטרבש ומשנת תרנ"ב בוויצען. חיבר את מעשי למלך.

251

22×17.5 ס"מ. 166 דפים. 24 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 568.

שיעורים על מסכתות הש"ס מאת ר' שמעון שקופ, בעריכת תלמידו ר' משה גולדשטיין.

השיעורים נאמרו בישיבת טלו. התלמיד חתם שמו בסוף כל שיעור ושיעור, כגון: 'ע"כ דברי הג' מהרש"ש ר"מ בטעלו אני הכותב משה מגריידינג פלך פאדאלסק' (23 ע"א), 'משה גאלדשטיין' (68 ע"א). בסופם של שיעורים אחרים נכתב 'מוגה מכ"י של רש"ש' (7 ע"א), 'מוגה' (23 ע"א). כן יש שיעור 'מהגאון ר' יוסף אריה בלאך' (32 ע"א).

ר' שמעון שקופ (תר"ך–ת"ש [1860–1940]) היה רב בערים טעלו, מאלטש וברינוסק, ומשנת תר"פ בגרודנה. ראה: ש' ביאלובלוצקי, מרכזי התורה בליטא, יהדות ליטא, ת"א תש"ך, עמ' 234; חכמי ליטא, עמ' 112–114, כולל ביבליוגרפיה מפורטת; אישים ביהדות ליטא, עמ' 102–103.

אוצר הלכות שבת מאת ר' יהודה דוד איזנשטיין.

בשער: 'אוצר הלכות שבת. דינים מקובצים ממשניות מכילתא ספרא וספרי ותוספתא ותלמוד בבלי וירושלמי. עם הקדמה אודות השתלשלות השבת עפ"י דת משה ורבנן. ע"י י"ד איזנשטיין. תר"ע - 1910'.

החיבור לא נכלל באוצר דינים ומנהגים של המחבר, ולא נדפס לעצמו.

המחבר (תרי"ד-תשט"ז [1854-1956]) היה עורך האנציקלופדיה אוצר ישראל וספרי כינוס אחרים בשם 'אוצר', וכונה בשל כך בשם 'בעל האוצרות'. ראה: יודאיקה, כרך 6, עמ' 552-553.

250

23.5x19.5 ס"מ. [א] + 15 עמודים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. מס' 1074.

קונטרס על מצוות עשה שהזמן גרמא מאת ר' ישעיה זילברשטיין.

בשער: 'קונטרס על סוגיא מצות עשה שהזמן גרמא... מכבוד רבינו הגאון שליט"א אבדק"ק וואיטצען יע"א. נעתק מכתב יד קדשו ע"י הק' יוסף אייכלער. יום ב' לסדר נשא שנת עתר"א [תרע"א 1911] לפ"ק'. דפוס שכפול של כתב היד המקורי.

המחבר (תרי"ט-תר"ץ [1859-1930]) היה רב בטרבש ומשנת תרנ"ב בוויצען. חיבר את מעשי למלך.

251

22x17.5 ס"מ. 166 דפים. 24 שורות בעמוד. שלהי המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 568.

שיעורים על מסכתות הש"ס מאת ר' שמעון שקופ, בעריכת תלמידו ר' משה גולדשטיין.

השיעורים נאמרו בישיבת טלז. התלמיד חתם שמו בסוף כל שיעור ושיעור, כגון: 'ע"כ דברי הג' מהרש"ש ר"מ בטעלו אני הכותב משה מגריידינג פלך פאדאלסק' (23 ע"א). 'משה גאלדשטיין' (68 ע"א). בסופם של שיעורים אחדים נכתב 'מוגה מכ"י של רש"ש' (7 ע"א). 'מוגה' (23 ע"א). כן יש שיעור 'מהגאון ר' יוסף אריה בלאך' (32 ע"א).

ר' שמעון שקופ (תר"ך-ת"ש [1860-1940]) היה רב בערים טעלו, מאלטש וברניסק, ומשנת תר"פ בגרודנה. ראה: ש' ביאלובלוצקי, מרכזי התורה בליטא, יהדות ליטא, ת"א תש"ך, עמ' 234; חכמי ליטא, עמ' 112-114, כולל ביבליוגרפיה מפורטת; אישים ביהדות ליטא, עמ' 102-103.

252

18×22.5 ס"מ. 213 דפים. 25 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 1016. בעמוד המגן: 'שייך להרב דקאמיי ומלפנים הי' רב דדוגאלישוק פ' ווילנא'.

שולחן הטהור מאת ר' אליהו גורדון.

ביאור על שולחן ערוך.

בשער: 'ספר שלחן הטהור וסביב לו זר זהב, הלא הוא שלחן ערוך והרמ"א בשלמות ומשולב בתוכו ביאור לפי הכרעת גדולי האחרונים, וכלול בתוכו ביאורים תמצית מחידושי דינים... לשון צח וקצר למבינים... וניטפל להם איזה חידושים ממני הצעיר שבתלמידים אלי' גארדאן החונה בק"ק קאמיי פ' קאוונא... הספר הזה הנהו עש"ע [על שולחן ערוך] יורה דעה מס' א' עד ס' קכ"ג, ומהלכות נדה מס' קפ"ג עד ס' ר"א, ומהלכות מקוואות, והלכות פסח סי' תמ"ב תנ"א תס"ז ור"ז בקיצור נמרץ, והנהו מועט מחזיק את המרובה'. לפנינו ביאור על שולחן ערוך יורה דעה סימנים א'–ק"א, ועל אורח חיים סי' תמ"ז בלבד.

דפים 181–205 נכתב 'שו"ת סדר אליהו'.

המחבר (תרכ"ה–תרצ"ב [1865–1932]) היה רב בערים דוגלישוק, קאמיי, ווילנה, ומשנת תרפ"ג בניו יורק. מחבר: דברי אליהו, דרשות, ווילנה תרס"ג–תרס"ה, וספרים נוספים. ראה: אישים ביהדות ליטא, עמ' 37.

253

5.27×20 ס"מ. 87 + ריז דפים. 20 שורות בעמוד. שלהי המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 1016A.

סדר אליהו מאת ר' אליהו גורדון.

ביאור על שולחן ערוך יורה דעה. לא שלם. לפנינו הביאור על סימנים סט–עח ועל סימנים פז–צז.

254

18×21 ס"מ. 760 עמודים (עמודים 54–63 – ריקים). 20 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 1017.

אבן דוד ועת מלחמה מאת ר' אליהו גורדון.

1. עמודים 1–53: אבן דוד, ביאור על מגילת רות.

2. עמודים 64–760: עת מלחמה, דרושים.

בשער: 'ספר אבן דוד, ביאור על מגילת רות המפיץ אור יקרות על המגילה זו שקנתה שם גדול בעולם היהדות. ספר עת מלחמה, כולל בתוכו דרשות שונות מה שדרשתי בבית הכנסת הגדול דפה ווילנא במשך ארבע שנות מלחמה הראשונות, ובהן משתקפים כל הפגעים היסורים והפורעניות שעברו על האומה כולה בכלל ועל עיר ווילנא היהודית בשעת כבוש וחירום בפרט. מצורפים כאן נאומי הספד על גדולי ונכבדי ישראל שהלכו לעולמם בימים ההם. מאת אליהו ב"ר דוד זאב ז"ל גארדאן רב בוילנא. בעהמ"ח ספר דברי אליהו על התורה ב"ח, וספר דמעת העשוקים על מאורעות האחרונות של שנת תרס"ו [1906], וספר ישראל בעמים, וספר סדר אליהו על יו"ד (כת"י).

בעמוד 64: 'לתקיעת שופר דשנת תרע"ה [1914] בעת המלחמה'. בעמוד 121: 'זאת אמרתי בשעה שנתוסדה חברת אגודת מרביצי תורה בשעה שהתחלנו טור וש"ע בשנת עתר"ו [תרע"ו 1916] לפ"ק בו' באדר'. בעמוד 738: 'ע"ד בית היתומים העומד להוסד באלו הימים על שם כבוד הגר"א זצוק"ל, ודרשתי בשבת פ' בהעלתך בביהכ"נ הגדולה תר"פ [1920]'. על עמודים רבים הועבר הקולמוס, והוא סימן המדפיסים או המעתיקים למקום אחר.

255–256

18×22 ס"מ. [א] + צט דפים + דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 1002. מתנת מר מוריס מורגנשטרן מניו יורק.

דבר שמואל מאת ר' שמואל נתן בוקנץ.

דרשות ושאלות ותשובות.

בשער: 'ספר דבר שמואל. במילי דשמעתא ומילי דאגדתא אשר דרשתי ובפומבי ונתקבלו על לב שומעיהם בחגים ומועדים וימים נוראים, ואשר נדרשתי לשואלוני(!) בדבר הלכה, גם עשרה הדרנים על סדר מועד ויבמות שאמרתי בסיומם, גם הדפסתי מחדש דרשת הש"ך על חג הפסח בפלפול וסברא... מאתי הפעוט וצעיר בבית הלוי שמואל נתן ב"ר אליעזר הלוי החונה פ"ק העלסינגפארס במדינת פינלאנד'.

בדף כו ע"ב: 'הדרן למסכת פסחים אייר תרע"ח [1918] העלסינגפארס'. בדף צג ע"א: 'הכותב כ"א מנחם אב שנת תרנ"ז [1897]'. מצורף מכתב מאת המחבר משנת תרפ"ח [1928].

המחבר היה הרב הראשי של פינלאנד.

מצורפים מכתבים אחדים מר' יצחק אלחנן ספקטור מקובנה (בעצם כתיבת ידו) אל המחבר ואודותיו: א. כתב סמיכה לרבנות למחבר, מיום י"ח תמוז תרמ"ה [1885]. ב. מכתב לפרנסי קהילת הלסינקי ובו

1. עמודים 1-53: אבן דוד, ביאור על מגילת רות.

2. עמודים 64-76: עת מלחמה, דרושים.

בשער: 'ספר אבן דוד, ביאור על מגילת רות המפיץ אור יקרות על המגילה זו שקנתה שם גדול בעולם היהדות. ספר עת מלחמה, כולל בתוכו דרשות שונות מה שדרשתי בבית הכנסת הגדול דפה ווילנא במשך ארבע שנות מלחמה הראשונות, ובהן משתקפים כל הפגעים היסורים והפורעניות שעברו על האומה כולה בכלל ועל עיר ווילנא היהודית בשעת כבוש וחירום בפרט. מצורפים כאן נאומי הספד על גדולי ונכבדי ישראל שהלכו לעולמם בימים ההם. מאת אליהו ב"ר דוד זאב ז"ל גארדאן רב בוויילנא. בעהמ"ח ספר דברי אליהו על התורה ב"ח, וספר דמעת העשוקים על מאורעות האחרונות של שנת תרס"ו [1906], וספר ישראל בעמים, וספר סדר אליהו על יו"ד (כת"י).'

בעמוד 64: 'לתקיעת שופר דשנת תרע"ה [1914] בעת המלחמה. בעמוד 121: 'זאת אמרתי בשעה שנתסדה חברת אגודת מרביצי תורה בשעה שהתחלנו טור וש"ע בשנת עתר"ו [תרע"ו 1916] לפ"ק ב' באדר. בעמוד 738: 'ע"ד בית היתומים העומד להוטר באלו הימים על שם כבוד הגר"א זצוק"ל, ודרשתי בשבת פ' בהעלתך בביהכ"נ הגדולה תר"פ [1920]. על עמודים רבים הועבר הקולמוס, והוא סימן המדפיסים או המעתיקים למקום אחר.

255-256

18x22 ס"מ. [א] + צט דפים + דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. מפנה המאה ה"י 19 והמאה ה"י 20. כתיבה אשכנזית.

מס' 1002. מתנת מר מוריס מורגנשטרן מניו יורק.

דבר שמואל מאת ר' שמואל נתן בוקנץ.

דרשות ושאלות ותשובות.

בשער: 'ספר דבר שמואל. במילי דשמעתא ומילי דאגדתא אשר דרשתי ובפומבי ונתקבלו על לב שומעיהם בחגים ומועדים וימים נוראים, ואשר נדרשתי לשואלוני (!) בדבר הלכה, גם עשרה הדרנים על סדר מועד ויבמות שאמרתי בסיומם, גם הדפסתי מחדש דרשת הש"ך על חג הפסח בפלפול וסברא... מאתי הפעוט וצעיר בבית הלוי שמואל נתן ב"ר אליעזר הלוי החונה פ"ק העלסינגפארס במדינת פינלאנד'.

בדף כו ע"ב: 'הדרן למסכת פסחים אייר תרע"ח [1918] העלסינגפארס. בדף צג ע"א: 'הכותב כ"א מנחם אב שנת תרנ"ז [1897]. מצורף מכתב מאת המחבר משנת תרפ"ח [1928].

המחבר היה הרב הראשי של פינלאנד.

מצורפים מכתבים אחדים מר' יצחק אלחנן ספקטור מקובנה (בעצם כתיבת ידו) אל המחבר ואודותיו: א. כתב סמיכה לרבנות למחבר, מיום י"ח תמוז תרמ"ה [1885]. ב. מכתב לפרנסי קהילת הלסינקי ובו

גשלות ומשולב בתוכו דינים... לשון צח וקצר ה' החונה בק"ק קאמיי פ' כ"ג, ומהלכות גדה מסי' קיצור נמרץ, והנהו מועט על אורח חיים סי' תמ"ז

לנה, ומשנת תרפ"ג בניו ה: אישים ביהדות ליטא,

ה' ה"י 20. כתיבה רוסית.

המלצה על המחבר שראוי הוא להיות לרב הקהילה, מיום י"ג ניסן תרנ"ב [1892]. ג. מכתב ברכה אל המחבר לרגל הבחרו לרב הקהילה הנ"ל, מיום ט' תמוז תרנ"ב. ד. שני מכתבים אל המחבר בשבתו כרב בהלסינקי, מיום ז' אייר תרנ"ג [1893] ומיום ז' אייר תרנ"ה [1895].

18×22 ס"מ. צח דפים. 20 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 1003. מתנת מר מוריס מורגנשטרן מניו יורק.

דבר שמואל מאת ר' שמואל נתן בוקנץ.

דרשות ושאלות ותשובות.

דברים שכתב המחבר בשער כתב היד הקודם נכתבו כאן על ידו בצידה הפנימי של העטיפה. בדף מב ע"א: 'תרס"ג [1903] העלסינגפארס. שאלה אם מותר להכות בגרון על ראש הבהמה במקום המוח אחר השחיטה כדין וכהלכה... להרגיע בזה דעת המשגיחים מחברת צבע"ח [צער בעלי חיים] האומרים כי משחיטת ישראל שוהה הבהמה למות יותר משחיטתם הם וגורם בזה ענוי נפש וצער בע"ח, ויש בזה סכנה לשחיטת ישראל לעכבה מטעם הממשלה כמו שקרה כן בכמה מקומות ר"ל'. בדף מה ע"א נעתקה תשובת ר' שמואל סאלנט ור' אליה דוד רבינוביץ (אדר"ת) מירושלים אל המחבר, מיום ט"ו סיון תרס"ד [1904]. לתשובה זאת באה הסכמה מר' צבי הירש רבינוביץ מקובנה, מיום ט' כסלו תרס"ה. בדף צד ע"א: 'ער"ח אייר תרע"ד [1914]', ובדף צו ע"א: 'שבת נחמו, דרשת הפרידה מאנ"צ [מאנשי צבא] אנשי המלחמה בבהכנ"ס'.

257–263

19×29 ס"מ. 495 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 431.

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות שבת – הלכות חנוכה, מאת ר' שמואל צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

שמו של המחבר אינו מופיע כאן, אלא על אחד הכרכים הממשיכים את החיבור שלפנינו, ראה להלן כת"י 262.

המחבר היה בנו של ר' משה אריה מדינוב, בשנת תר"פ [1920] היה רב בוויז'אן ומאוחר יותר היה רב בניו יורק. חידושיו נדפסו בכתב העת המאסף שהוציא לאור ר' בן-ציון קואינקא בירושלים. ראה: חכמי ישראל באמריקה, עמ' 40.

19×29 ס"מ. 300 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 432.

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות מילה – הלכות יום טוב, מאת ר' שמואל צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

חלק מכתב היד שלפנינו, על פי סדר הלכות גדולות, זהה לכתב היד הקודם ונעתק כאן שנית.

19×29 ס"מ. 498 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 432A.

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות עירובין – הלכות מועד, מאת ר' שמואל צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

חלק מכתב היד שלפנינו, על פי סדר הלכות גדולות, זהה לכתב היד הקודם ונעתק כאן שנית.

19×29 ס"מ. 502 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 433.

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות גיטין – בבא בתרא, מאת ר' שמואל צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

19×29 ס"מ. 335 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 434.

ביאור על ספר הלכות גדולות, בבא בתרא – הלכות שבועה, מאת ר' שמואל צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

כתב היד ממשיך את כתב היד הקודם.

19.5×31 ס"מ. 402 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 434A.

בדף המגן: 'הגאון ר' שמואל צבי וויין זצ"ל הנקרא הרב מוויז'אן'.

ביאור על ספר הלכות גדולות, בבא קמא – בבא בתרא, מאת ר' שמואל צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

חלק מכתב היד שלפנינו זהה לכת"י 260, על פי סדר הלכות גדולות, ונעתק כאן שנית.

יטסן תרנ"ב [1892]. ג. מכתב ברכה אל
שני מכתבים אל המחבר בשבתו כרב
[1892].

ה אשכנזית.

ו בצידה הפנימי של העטיפה. בדף מב
זון על ראש הבהמה במקום המוח אחר
צבע"ח [צער בעלי חיים] האומרים כי
ם בזה ענוי נפש וצער בע"ח, ויש בזה
בן בכמה מקומות ר"ל. בדף מה ע"א
ת) מירושלים אל המחבר, מיום ט"ו סיון
יץ מקובנה, מיום ט' כסלו תרס"ה. בדף
דרשת הפרידה מאנ"צ [מאנשי צבא]

שכנזית. אוטוגרף.

חנוכה, מאת ר' שמואל צבי וויין.
ושו.

יכים את החיבור שלפנינו, ראה להלן

היה רב בוויז'אן ומאוחר יותר היה רב
בן-ציון קואינקא בירושלים. ראה: חכמי

שכנזית. אוטוגרף.

אשכנז - פרשנות, הלכה ודרוש

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות מילה - הלכות יום טוב, מאת ר' שמואל
צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.
חלק מכתב היד שלפנינו, על פי סדר הלכות גדולות, זהה לכתב היד הקודם ונעתק כאן שנית.

19x29 ס"מ. 498 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 432A.

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות עירובין - הלכות מועד, מאת ר' שמואל
צבי וויין.

המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.
חלק מכתב היד שלפנינו, על פי סדר הלכות גדולות, זהה לכתב היד הקודם ונעתק כאן שנית.

19x29 ס"מ. 502 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 433.

ביאור על ספר הלכות גדולות, הלכות גיטין - בבא בתרא, מאת ר' שמואל צבי וויין.
המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.

19x29 ס"מ. 335 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 434.

ביאור על ספר הלכות גדולות, בבא בתרא - הלכות שבועה, מאת ר' שמואל צבי וויין.
המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.
כתב היד ממשיך את כתב היד הקודם.

19.5x31 ס"מ. 402 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 434A.
בדף המגן: 'הגאון ר' שמואל צבי וויין זצ"ל הנקרא הרב מוויז'אן'.

ביאור על ספר הלכות גדולות, בבא קמא - בבא בתרא, מאת ר' שמואל צבי וויין.
המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.
חלק מכתב היד שלפנינו זהה לכת"י 260, על פי סדר הלכות גדולות, ונעתק כאן שנית.

18.5×29 ס"מ. 494 עמודים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 434B.

ביאור על ספר הלכות גדולות, בבא בתרא – הלכות מנחות, מאת ר' שמואל צבי וויין.
המחבר העתיק את ספר הלכות גדולות וסביב לו כתב את פירושו.
כתב היד ממשיך את כת"י 262. חלק מכתב היד שלפנינו זהה לכת"י 261, על פי סדר הלכות גדולות, ונעתק כאן שנית.

264

16×20 ס"מ. 165 דפים + 5 דפים בודדים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 42.

חידושים על סוגיות התלמוד.

בדף טז ע"א נזכרים דברי ר' יוסף ב"ר ברוך. דף כ ע"ב: 'שנת תרמ"ד [1884]. דף כה ע"א: 'מפי מורי ורבי בעל המחבר כנסת ישראל'. ספרים אחדים בשם זה נדפסו, וקשה לכוון אל מי נתכוון הכותב. בדף סט ע"ב: 'שוב שמעתי שאומרים כן בשם הגר"א ... ואני שמעתי זאת בבחרותי מחכם אחד מבריסק'. בדף פח ע"ב: 'תשובה אשר כתבתי להרב הגאון מפעטערבורג'. באחד מן הדפים הבודדים: 'דרוש פנים וחצון שדרשתי בעיר ניארק שנת תרנ"ו [1896]'.

265

17×19.5 ס"מ. 96 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 468.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'זה הספר שייך להרב ר' ישראל ב"ר צבי כץ ... בשנת תרמ"ז [1887] לפ"ק'.

כתבי ר' ישראל ב"ר צבי כ"ץ מבלטרימנץ.

1. דפים 1–11: פתיחה והקדמה לחיבורים.
בראש החיבור – הסכמת ר' יוסף ב"ר אהרן ינקלביץ מבלטרימנץ. המחבר חתם את שמו בסוף ההקדמה לחיבור, דף 11 ע"א.
2. דפים 12–75: חידושים על סוגיות הש"ס.
בסופם: 'ועתה אכתוב עלים למבחן מחירושי חלקי הדרוש אשר אמרתי מידי שבת בשבתו, מלבד ספרי אשר יש לי על רבב"ח וש"ה ושאר דרשות אשר איתם עודנה כתובים אצלי ואי"ה אכתבם בחלק הב' ג"כ עוד חידושי הלכות, ואך עתה אכתוב איזה דרושים מסודרים לכל שבוע'.

3. דפים 76–96: מצבת רחל.
דרושים על פי סדר פרשיות השבוע.

חלק מהחידושים ומהדרושים נדפסו, בשינויי לשון, בתוך ספרו של המחבר בכורי ישראל, ורשה תרנ"ד.

266

17.5×22 ס"מ. 13 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 41.
חתימת בעלים: 'חנוך הויזדארף'.

חידושים על שולחן ערוך יורה דעה ועל סוגיות הש"ס.

בדף 1 ע"א נכתב שיר אבל על מות מרת הינדא 'טרם היותה בטוב"ה [כ"ד שנים]'. ובסופו: 'מחבר זה השיר הוא ש"ב בק"ק קאטוביץ שמו מו"ה רפאל דרעזנער'. האם מחבר השיר הוא גם מחבר החידושים שבגוף כתב־היד? בדף 10 ע"א: 'ע"ד קושיות מחותני הרב מו"ה מרדכי'. דפים 10 ע"ב–13 נכתבו גרמנית.

267

22.5×35 ס"מ. 84 דפים + דפים בודדים. 30–35 שורות בעמוד. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 55.

1. דפים 1–43, 58–63: אוהל ישכר מאת ר' יששכר דוב קרוטינגר.
פירוש על הגדה של פסח.
2. דפים 46–57, 64–83: חידושי תורה.
המחבר מצטט פעמים רבות את שולחן ערוך האדמו"ר הזקן, וכן מביא מאמר 'מאדמו"ר שליט"א', ונראה שהוא אחד מחסידי חב"ד.
3. דפים 44–45: טופס שטר מכירת חמץ, שנערך ב'נויארק אמעריקא הצפונית'.
4. דף 84 ע"ב: טופסי גיטין, שנערכו בניו יורק ('נויארק') בשנת תר"ס [1900].
5. דף בודד: מכתב ששלח ר' יששכר דוב קרוטינגר בשנת תרנ"ד [1894] מהעיר סאמאחוואליוויץ אל ר' עזריאל הילדסהיימר בברלין.

מאת ר' שמואל צבי וויין.

על פי סדר הלכות גדולות.

בה אשכנזית.

דף כה ע"א: 'מפי מורי ורבי
למי נתכוון הכותב. בדף סט
מי מחכם אחד מבריסק. בדף
הבודדים: 'דרוש פנים וחסון

נת תרמ"ז [1887] לפ"ק.

חתם את שמו בסוף ההקדמה

די שבת בשבתו, מלבד ספרי
גלי ואי"ה אכתבם בחלק הב'
בוע'.

3. דפים 76-96: מצבת רחל.
דרושים על פי סדר פרשיות השבוע.

חלק מהחידושים ומהדרושים נדפס, בשינויי לשון, בתוך ספרו של המחבר בכורי ישראל, ורשה תרנ"ד.

266

22x17.5 ס"מ. 13 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 41.
חתימת בעלים: 'חנוך הויזדארף'.

חידושים על שולחן ערוך יורה דעה ועל סוגיות הש"ס.

בדף 1 ע"א נכתב שיר אבל על מות מרת הינדא 'טרם היותה בטוב"ה [כ"ד שנים]. ובסופו: 'מחבר זה
השיר הוא ש"ב בק"ק קאטוביץ שמו מו"ה רפאל דרעזנער'. האם מחבר השיר הוא גם מחבר החידושים
שבגוף כתב-היד? בדף 10 ע"א: 'ע"ד קושיות מחותני הרב מו"ה מרדכי'. דפים 10 ע"ב-13 נכתבו
גרמנית.

267

35x22.5 ס"מ. 84 דפים + דפים בודדים. 30-35 שורות בעמוד. המאה ה-19 והמאה ה-20. כתיבה אשכנזית.
מס' 55.

1. דפים 1-43, 58-63: אוהל ישכר מאת ר' יששכר דוב קרוטינגר.
פירוש על הגדה של פסח.

2. דפים 46-57, 64-83: חידושי תורה.

המחבר מצטט פעמים רבות את שולחן ערוך האדמו"ר הזקן, וכן מביא מאמר 'מאדמו"ר שליט"א',
ונראה שהוא אחד מחסידי חב"ד.

3. דפים 44-45: טופס שטר מכירת חמץ, שנערך ב'נויארק אמעריקא הצפונית'.

4. דף 84 ע"ב: טופסי גיטין, שנערכו בניו יורק ('נויארק') בשנת תר"ס [1900].

5. דף בודד: מכתב ששלח ר' יששכר דוב קרוטינגר בשנת תרנ"ד [1894] מהעיר
סאמאחואליוויץ אל ר' עזריאל הילדסהיימר בברלין.

268

17.5×27 ס"מ. 106 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 316. מתנת מארק שיינמן, בנו של המחבר.

ליקוטי יוסף מאת ר' שמואל יוסף שיינמן.

עשרים ושבע דרשות.

המחבר כתב גם את עמודי שיש, ניו יורק תר"ס.

269

17.5×21 ס"מ. 39 דפים. 30 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 728. מתנת משפחת לנדרס ע"י הרב שמואל אדלמן, מדנוור קולורדו, בשנת תשי"ח. בדף המגן: 'כתבי תורה מהרה"ג מו"ה זאב בהרב מוה"ר יעקב חיים ליפשיץ'. חותמת בעלים: RABBI A. BRAUDE.

חידושים בענייני הלכה ועל מסכתות הש"ס מאת ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

בדף 23 ע"א: 'מה שהשבתי להרב המ' מו"ה דוד אב"ד דק"ק קארלין, הוא ר' דוד פרידמן (תקפ"ח-תרע"ה [1828-1915]). בדף 36 ע"א הוא מזכיר את בית הלוי מאת ר' יוסף בער הלוי סולובייצ'יק, וילנה-ורשה תרכ"ג.

270

16×20 ס"מ. 30 דפים. 30 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 727. מתנת משפחת לנדרס ע"י הרב שמואל אדלמן, מדנוור קולורדו, בשנת תשי"ח. חותמת בעלים: RABBI A. BRAUDE.

חידושים בענייני הלכה מאת ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

בדף 24 ע"א: 'העתק תשו' הרב מו"ה יחיאל מיכל אב"ד דק"ק פ"פ [=פרנקפורט]'.

271

11×17.5 ס"מ. פ דפים. 25 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 725. מתנת משפחת לנדרס ע"י הרב שמואל אדלמן, מדנוור קולורדו, בשנת תשי"ח. חותמת בעלים: RABBI A. BRAUDE.

כתבי ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

1. דפים א-מו: הערות קצרות על שולחן ערוך אורח חיים, סימנים ז'-תכ"ו.
2. דפים מז-עג: 'הגהות כ"י על ס' האגודה', מסכת בבא קמא - מסכת חולין.
3. דפים עד-פ: הערות שונות.

272

17.5×21.5 ס"מ. לה + ג + 43 דפים + קונטרס ובו 13 דפים. 25 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 726. מתנת משפחת לנדרס ע"י הרב שמואל אדלמן, מדנוור קולורדו, בשנת תשי"ח. בדף האחרון: 'הרב הג' המופ' המפורסם כ"ש מוהר"ר זאב וואלף נ"י ליפשיץ'. חותמת בעלים: RABBI A. BRAUDE.

כתבי ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

1. דפים א-לה: שאלה אחת, ותשובה הנחלקת לע"א סימנים.
2. דפים א-ג: הערות קצרות. באחת מהן: 'זה ימים רבים אשר השבתי לכת"ר'.
3. דפים 1-37: אמונת חכמים מאת ר' אביעד שר שלום באזיליאה. העתקת ר' זאב וולף ליפשיץ מדפוס מנטובה ת"ץ.
4. דפים 38-43: הערות שונות בענייני הלכה.
5. קונטרס ובו ברור הלכתי בענין ברכות קריאת שמע.

273

גדלים שונים. דפים בודדים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות שונות. מס' 716.

אוסף מכתבים שהיה בידי משפחת אילווי (ILLOWY).

המכתבים נכתבו בין השנים תרי"ב-תרע"ה [1852-1915], והם כתובים עברית, אידיש, אנגלית וגרמנית.

המכתבים הקדומים באוסף זה נשלחו אל ר' יששכר בער ברנרד אילווי (תקע"ב-תרל"א [1812-1871]) שהיה רב בקולין בבוהמיה, ומאוחר יותר רב בקהילת עדת ישראל בניו יורק. ראה עליו: יודאיקה, כרך 8, עמ' 1257.

תיאור מפורט של המכתבים ראה בחלק האנגלי.

והמאה ה־20. כתיבה רוסית.
ור קולורדו, בשנת תשי״ח.
חיים ליפשיץ.

ת ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

גב״ד דק״ק קארלין, הוא ר' דוד פרידמן
יר את בית הלוי מאת ר' יוסף בער הלוי

ממאה ה־20. כתיבה רוסית.
ור קולורדו, בשנת תשי״ח.

יץ מהומל.

דק״ק פ״פ [=פרנקפורט].

ממאה ה־20. כתיבה רוסית.
ור קולורדו, בשנת תשי״ח.

כתבי ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

1. דפים א–מו: הערות קצרות על שולחן ערוך אורח חיים, סימנים ז'–תכ״ו.
2. דפים מז–עג: 'הגהות כ״י על ס' האגודה', מסכת בבא קמא – מסכת חולין.
3. דפים עד–פ: הערות שונות.

272

21.5×17.5 ס״מ. לה + ג + 43 דפים + קונטרס ובו 13 דפים. 25 שורות בעמוד. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20.
כתיבה רוסית.

מס' 726. מתנת משפחת לנדרס ע״י הרב שמואל אדלמן, מדנוור קולורדו, בשנת תשי״ח.
בדף האחרון: 'הרב הג' המופ' המפורסם כ״ש מוהר״ר זאב וואלף נ״י ליפשיץ'.
חותמת בעלים: RABBI A. BRAUDE.

כתבי ר' זאב וולף ליפשיץ מהומל.

1. דפים א–לה: שאלה אחת, ותשובה הנחלקת לע״א סימנים.
2. דפים א–ג: הערות קצרות. באחת מהן: 'זה ימים רבים אשר השבתי לכת״ד'.
3. דפים 1–37: אמונת חכמים מאת ר' אביעד שר שלום באזיליאה. העתקת ר' זאב וולף ליפשיץ
מדפוס מנטובה ת״ץ.
4. דפים 38–43: הערות שונות בענייני הלכה.
5. קונטרס ובו ברור הלכתי בענין ברכות קריאת שמע.

273

גדלים שונים. דפים בודדים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות שונות.
מס' 716.

אוסף מכתבים שהיה בידי משפחת אילווי (ILLOWY).

המכתבים נכתבו בין השנים תרי״ב–תרע״ה [1852–1915], והם כתובים עברית, אידיש, אנגלית
וגרמנית.

המכתבים הקדומים באוסף זה נשלחו אל ר' יששכר בער ברנרד אילווי (תקע״ב–תרל״א [1812–1871])
שהיה רב בקולין בבוהמיה, ומאוחר יותר רב בקהילת עדת ישראל בניו יורק. ראה עליו: יודאיקה, כרך
8, עמ' 1257.

תיאור מפורט של המכתבים ראה בחלק האנגלי.

274

חיבור מס' 1: 32×21 ס"מ. 3 כרכים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבה אשכנזית. חיבור מס' 2: 20×17 ס"מ. 16 מחברות. 20 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 720. מתנת הגב' מינקין, בתו של המחבר. חותמת בעלים: 'משה חיים בן הרב הגאון מו"ה צבי נחום ראבינאוויץ חופה"ק בראנוויל'.

חידושים על מסכתות הש"ס ועל ספרות הפוסקים, שאלות ותשובות ודרשות מאת ר' משה חיים רבינוביץ.

פנקסים שהמחבר כתב בעת לימודו. הכותרות שבראשי הדפים מלמדות כי הם נכתבו בין השנים תרנ"ו–תרע"ב [1896–1912].

מצורפת להם חוברת (באנגלית) מאת בתו של המחבר, הגב' מינקין, ושמה: I REMEMBER FATHER.

המחבר נולד ברוסיה והתיישב בארה"ב בשנות תר"נ. היה רב בבראנווויל שבברוקלין ניו יורק.

275

21×16 ס"מ. 21 דפים. 25 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־20. כתיבה רוסית. אוטוגרף. מס' 1037.

מעשה שושן מאת ר' אשר שושן מזעטיל.

ביאור פסוקים מן התנ"ך.

מעשה שושן, ביאור פסוקים מן התנ"ך, מאת ר' אשר שושן נדפס בוורשה תרנ"ג.

הספר נדפס בשנית בוורשה תרנ"ו, ובשלישית חזר ונדפס עם הוספות ועם הוספות שניות בוילנה תרס"ג. בכל הדפוסים הללו לא נדפסו הביאורים שלפנינו, ונראה שהם נכתבו אחרי שנת תרס"ג [1903].

276

25×20 ס"מ. 203 עמודים. 30 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 243. מתנת משפחת מילר מברונקס שבניו יורק.

שמן מזוקק מאת ר' בן ציון ולטמן.

חידושים על מסכת קידושין ועל סוגיות בש"ס.

בשער: 'שמן מזוקק. על מסכת קידושין ולסוף על כמה סוגיות בש"ס מאתי בן ציון ב"ר תנחום ז"ל וועלטמאן יליד פאניוועז ראש מתיבתא ראמיילעס דפה ווילנא'. רשיון הצנזור הרוסי, הסופר והמחנך

יהושע שטיינברג, ניתן בוילנא בשנת 1904 [תרס"ד]. בעמוד ממול השער נמצאת תמונת המחבר. בעמודים 1–2 נכתבה הסכמת ר' חיים עוזר גרודזנסקי, שניתנה בכ"ד בתשרי תרס"ד בוילנא.

על המחבר ראה: א' ליטוואק [חיים יעקב העלפאנד], מיין ראשישיבה, א קאפיטל פון מיינע ערינערונגען, דער ווילנער, זמ"ב צור 20 יאריקן יובילעאום פון ווילנער ברענטש 367, ניויורק 1929, עמ' 23–25.

277

35×22 ס"מ. 4 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 662c.

תשובה בעניין היתר מכירת בשר כשר.

דף אחד ובו 'תשובת מהר"מ דיין ור"מ ספעוואקאו' על שלילת היתר מכירת בשר כשר ליהודים, בכתיבה זהה לכתיבת כת"י 316 וכת"י 21. בתשובה נזכרה שנת תרס"ו [1906]. שלושת הדפים האחרים כתובים רוסית, כנראה בקשה לשלטונות לבצע את הנ"ל.

278

14.5×11.5 ס"מ. 10 דפים. 35–40 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 1170.

בדף 1 ע"א: 'היום חמשה עשר בשבט דשנת תרס"ד [1904] לפ"ק פה'.

1. דפים 1–2: דברים בשבח הציונות מאת הכומר איגנציוס באנגליה.

החיבור פותח: 'זוה לשון הכהן הקטולי האב איגנציוס'.

ראה: N. Sokolow, History of Zionism, London 1919, vol. I, pp. 237–238.

2. דפים 3–5: תולדות משפחת פרנקל תאומים מאת ר' אפרים פישל פרנקל.

תולדות 'משפחת פרענקיל ותאומים', מאת 'אנכי הרבני מו"ה אפרים פישל יצחק פרענקל בן לאדוני אבי מו"ה נתן נטע בן הרבני מו"ה אפרים פישל פרענקיל בהרב ר' יצחק הלבן....'.

3. דפים 6–10: חידוש בסוגית המוצא תפילין בשבת. כנראה דרשה לבר־מצוה.

279

גדלים שונים. 63 דפים. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אידיש וגרמנית. מס' 579.

יהושע שטיינברג, ניתן בוילנא בשנת 1904 [תרס"ד]. בעמוד ממול השער נמצאת תמונת המחבר. בעמודים 1-2 נכתבה הסכמת ר' חיים עוזר גרודזנסקי, שניתנה בכ"ד בתשרי תרס"ד בוילנא. על המחבר ראה: א' ליטוואק [חיים יעקב העלפאנד], מיין ראשישיבה, א קאפיטל פון מיינע ערינערונגען, דער ווילנער, זמ"ב צור 20 יאריקן יובילעאום פון ווילנער ברענטש 367, ניו־יורק 1929, עמ' 23-25.

277

22×35 ס"מ. 4 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 662c.

תשובה בעניין היתר מכירת בשר כשר.

דף אחד ובו 'תשובת מהר"מ דיין ור"מ ספעוואקאו' על שלילת היתר מכירת בשר כשר ליהודים, בכתיבה זהה לכתיבת כת"י 316 וכת"י 21. בתשובה נזכרה שנת תרס"ו [1906]. שלושת הדפים האחרים כתובים רוסית, כנראה בקשה לשלטונות לבצע את הנ"ל.

278

11.5×14.5 ס"מ. 10 דפים. 35-40 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה רוסית. מס' 1170. בדף 1 ע"א: 'היום חמשה עשר בשבט דשנת תרס"ד [1904] לפ"ק פה'.

1. דפים 1-2: דברים בשבח הציונות מאת הכומר איגנציוס באנגליה.

החיבור פותח: 'זוה לשון הכהן הקטולי האב איגנציוס'.
ראה: N. Sokolow, History of Zionism, London 1919, vol. I, pp. 237-238.

2. דפים 3-5: תולדות משפחת פרנקל תאומים מאת ר' אפרים פישל פרנקל.

תולדות 'משפחת פרענקיל ותאומים', מאת 'אנכי הרבני מו"ה אפרים פישל יצחק פרענקל בן לאדוני אבי מו"ה נתן נטע בן הרבני מו"ה אפרים פישל פרענקיל בהרב ר' יצחק הלבן...'

3. דפים 6-10: חידוש בסוגית המוצא תפילין בשבת. כנראה דרשה לברימצועה.

279

גדלים שונים. 63 דפים. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. אידיש וגרמנית. מס' 579.

20. כתיבה אשכנזית. חיבור

בווילנא.

בנות ודרשות מאת ר'

כי הם נכתבו בין השנים

I. REMEMBER FATHER

ובברוקלין ניו יורק.

גרף.

רנ"ג.

הוספות שניות בוילנא

כתבו אחרי שנת תרס"ג

בן ציון ב"ר תנחום ז"ל

הרוסי, הסופר והמחנך

דרשות, מכתבים ורשימות שונות מאת ר' י' מישקובסקי.

בראש דרשה אחת: 'יה"כ תרע"ח [1917]. בראש דרשה אחרת: 'פ' שמות תרפ"ח [1928].

280

17×21 ס"מ. 90 דפים. 30 שורות בעמוד. ראשית המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 1013.

חידושים על פרשיות השבוע ועל סוגיות הש"ס מאת ר' אפרים אלעזר מאהן.

פנקס שהמחבר כתב בעת לימודו. בסופו: 'הק' אפרים אלעזר מאהן'. המחבר היה תלמידו של ר' יהודה אלטמן (תרי"ט–תרפ"ג [1859–1923]), מחבר מי יהודה זורע יהודה.

281–282

13×20.5 ס"מ. 346 דפים + פתקים בודדים. 21 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 361.

מגן אברהם.

ביאור על פירוש אבן עזרא לספרי בראשית ושמות.

בדף 1–10: 'פתחי תשובה, רשם המקומות שהמפרשים משיגים על הרב ר' אברהם אבן עזרא ומה שיש להשיב להם, ולישב את דבריו שראוים הם לאומריהם, ולמען יקל למצא כל דבר סדרתי אותם על פי אלפא ביתא'. מזכיר את המלבי"ם.

בדף 11 ע"א: 'מגן אברהם, הוא פירוש על הקדמת אבן עזרא ועל פירושו על התורה'.

הפירוש אינו רשום אצל נ' בן־מנחם, מפרשי אבן־עזרא על המקרא, ארשת ג (תשכ"א), עמ' 71–92.

13×20.5 ס"מ. 275 דפים + פתקים בודדים. 21 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 73.

מגן אברהם.

ביאור על פירוש אבן עזרא לספרי ויקרא, במדבר ודברים.

283

16×20 ס"מ. [יב] + קפה דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 1111.

חידושים על ספר בראשית ודרשות מאת ר' מאיר רבינזון.

בשער: 'ספר תורתו של ר"מ רבינזאהן על חומש בראשית'. בדף קסו ע"א: 'הספר על ר' נחום שו"ב ע"ה תרצ"ב [1932] לפ"ק בביהמ"ד דליובאוויץ'.

המחבר (תרי"ד–תרצ"ו [1854–1936]) היה רב בקרקא ובראדושביץ שבפולין. בשנת תרצ"ג [1933] עלה לארץ ישראל. הוא חיבר גם את ספר אמר מר, ירושלים תר"ץ. הערותיו על ספר נודע ביהודה נדפסו בסוף ההוצאות השלמות של החיבור. כן נדפסו ממנו חידושי תורה רבים בכתבי העת הרבניים של זמנו.

284

19×25 ס"מ. 23 דפים (דף 15 – ריק). 20 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 35.

כתבי ר' יעקב צבי ברזינסקי.

1. דפים 1–14 הגהות על פירוש רשב"ם לתורה.

בשער: 'קונטרס תקוני הטעיות הדפוס בפירושי הרשב"ם זצ"ל על התורה. מאת יעקב צבי בערזינסקי בן הרב ר' עזריאל זעליג זצ"ל. תרצ"ד [1934]'. בדף 14 ע"א: 'ניוירורק, חמשה עשר בירח מנחם אב שנת ה'–תרצ"ד למב"י'.

2. דפים 16–23: פירוש על פירוש רש"י לתורה.

בראש: 'בינה בפירוש רש"י ז"ל על התורה'.

285–286

16×21 ס"מ. סא + נד + מג + סז + ט + [א] דפים. 18 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 68. מתנת המחבר ע"י אחייניתו הגב' ר' קמרוב מניו־ברונסויק, ניו־ג'רזי.

כתבי ר' יעקב יוסף ידיץ.

1. דפים א–סא, א–נד, א–מג, א–סז: פסוקי תנ"ך מסודרים על פי סדר אלף־בית.

בשער: 'כתבי הקדש על סדר הא"ב. כרך ראשון: ישעיה ירמיה יחזקאל ותרי עשר. ערוכים ומסודרים כמו פנינים יקרים. גם היטב מפורשים הכתובים הקשים. ע"י יעקב יוסף ב"ר חיים ידיץ. ירושלים. בחודש השמיני בשנת תרצ"ו [1936]'.

2. דפים א–ט: 'מגלת אסתר בחרוזים'.

חידושים על ספר בראשית ודרשות מאת ר' מאיר רבינזון.

בשער: 'ספר תורתו של ר"מ רבינזאדן על חומש בראשית'. בדף קסו ע"א: 'הספד על ר' נחום שו"ב ע"ה תרצ"ב [1932] לפ"ק בביהמ"ד דליובאוויץ'.

המחבר (תרי"ד-תרצ"ו [1854-1936]) היה רב בקרקא ובראדושביץ שבפולין. בשנת תרצ"ג [1933] עלה לארץ ישראל. הוא חיבר גם את ספר אמר מר, ירושלים תר"ץ. הערותיו על ספר נודע ביהודה נדפסו בסוף ההוצאות השלמות של החיבור. כן נדפסו ממנו חידושי תורה רבים בכתבי העת הרבניים של זמנו.

284

19×25 ס"מ. 23 דפים (דף 15 – ריק). 20 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. מס' 35.

כתבי ר' יעקב צבי ברזינסקי.

1. דפים 1-14 הגהות על פירוש רשב"ם לתורה.
בשער: 'קונטרס תקוני הטעיות הדפוס בפירושי הרשב"ם זצ"ל על התורה. מאת יעקב צבי בערזינסקי בן הרב ר' עזריאל זעליג זצ"ל. תרצ"ד [1934]'. בדף 14 ע"א: 'ניו־יורק, חמשה עשר בירח מנחם אב שנת ה'-תרצ"ד למב"י'.

2. דפים 16-23: פירוש על פירוש רש"י לתורה.
בראש: 'בינה בפירוש רש"י ז"ל על התורה'.

285-286

16×21 ס"מ. סא + נד + מג + סז + ט + [א] דפים. 18 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. מס' 68. מתנת המחבר ע"י אחייניתו הגב' ר' קמרוֹב מניו־ברונסויק, ניו־ג'רזי.

כתבי ר' יעקב יוסף ידיץ.

1. דפים א-סא, א-נד, א-מג, א-סז: פסוקי תנ"ך מסודרים על פי סדר אלף־בית.
בשער: 'כתבי הקדש על סדר הא"ב. כרך ראשון: ישעיה ירמיה יחזקאל ותרי עשר. ערוכים ומסודרים כמו פנינים יקרים. גם היטב מפורשים הכתובים הקשים. ע"י יעקב יוסף ב"ר חיים ידיץ. ירושלים. בחודש השמיני בשנת תרצ"ו [1936]'.

2. דפים א-ט: 'מגלת אסתר בחרוזים'.

3. דף [א]: המחבר צירף דף נדפס ובו 'שם עולם', שיר שכתב לזכר אחיו שנפטר בשנת 'האחד ועשרים לימי חייו בברעסטאוויץ פלך גראדנה'. המחבר הוסיף בכתב ידו: 'לקוח מחוברת שלי בשם 'בואו חשבון' נדפס בשנת תרע"ד [1914]'. בואו חשבון נדפס בלונדון בשנה ה"ל.

המחבר צירף גם את החיבורים האלה: שטה סלולה, דראהאביטש תרנ"ט. דוד וגלית, מירון תרפ"ו. פתגמי המלך שלמה וחכמיו, ירושלים תרפ"ט. ספר הפתגמים, ירושלים תרצ"א.

21x16 ס"מ. לא + מז + טו + סט דפים. 18 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 69. מתנת המחבר ע"י אחייניתו הגב' ר' קמרוב מניי־ברונסויק, ניו־גרזי.

כתבי ר' יעקב יוסף ידיץ.

1. פסוקי תנ"ך מסודרים על פי סדר אלקי־בית.

2. מאמר על אישי התנ"ך באגדות חז"ל.

על הכריכה: 'כתבי הקודש על סדר הא"ב. כרך שני: משלי איוב קהלת. ונלוה עליהם אישי התנ"ך באגדות חז"ל. מאת יעקב יוסף בן חיים ידיץ'. ובשער נוסף: 'ירושלים תרצ"ו [1936]'. המחבר צירף שלושה דפים מספרו שבדפוס 'ספר הפתגמים', שנדפס בירושלים תרצ"א.

287

27x20.5 ס"מ. 6 עמודים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 1245. מתנת הרב אליעזר רוזנפלד מאלון שבות.

נחלה משבט לשבט מאת ר' דוב רבל.

מאמר קצר, בראשו: 'נחלה משבט לשבט מאת הרב דוב רעועל, לזכר נשמת ר' אברהם פרלברג ז"ל. ר' אברהם פרלברג היה מורה לעברית ולפדגוגיה בסמינר למורים של ישיבת ר' יצחק אלחנן. המאמר נדפס בספר ניר, ספר השנה של המכון להכשרת מורים, ניו יורק תרצ"ד (1934), עמ' 6-7, 9.

המחבר (תרמ"ה-ת"ש [1885-1940]) היה הנשיא הראשון של ישיבה אוניברסיטה בניו־יורק. ראה: פ' חורגין, הרב ד"ר רבל ז"ל ויצירתו, חורב ו (תש"ב), עמ' 2-8; תולדות אנשי שם, עמ' 127; יודאיקה, כרך 14, עמ' 116-117.

288

27.5x22 ס"מ. כ עמודים. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית. מס' 618. מספרי ר' חיים פישל עפשטיין. מתנת משפחתו.

הדרנים מאת ר' שבתי אלעזר גרף.

שלושה הדרנים: על ש"ס, על מסכת יבמות ועל מסכת שבת.

מצורף מכתב מהמחבר אל ר' חיים פישל עפשטיין ובו הוא שואל על הדפסת ההדרנים שבכתב היד שלפנינו. נכתב ביום י"ג תמוז תרצ"ז [1937] בשיקגו.

289

24.5x16 ס"מ. 132 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20. עברית ואנגלית. מס' 1018.

הלכות כבוד המת מאת ד"ר הירש ליב גורדון.

בשער: 'Israel Zion Hospital, Brooklyn, N.Y. Hirsch L. Gordon, M.D. Autopsies According the Jewish Religious Laws. 1937.'

מאמר באנגלית, ואוסף של קטעים מועתקים מספרות הפוסקים ומספרות השאלות והתשובות, על הלכות כבוד המת ואיסור ניתוחי מתים. נכתב בשנת תרצ"ז [1937].

המחבר נולד בוויילנה, ובשנת תרע"ה [1915] בא לארה"ב. הוא למד רפואה ברומא, ומשנת 1935 היה רופא בניו יורק.

פרטים נוספים ראה בחלק האנגלי.

302-290

27x20.5 ס"מ. 286 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20. מס' 1052.

משנה, מסכתות ברכות-שביעית, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן מספרינגפילד שבמדינת מסצ'וסטס.

נכתב בשנת 1941 [תש"א].

27x20.5 ס"מ. 286 (מניין מקורי: 288-573) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20. מס' 1053.

משנה, מסכתות שביעית-בכורים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.

נכתב בשנת 1941-1942 [תש"ב].

הדרנים מאת ר' שבתי אלעזר גרף.

שלושה הדרנים: על ש"ס, על מסכת יבמות ועל מסכת שבת.

מצורף מכתב מהמחבר אל ר' חיים פישל עפשטיין ובו הוא שואל על הדפסת ההדרנים שבכתב היד שלפנינו. נכתב ביום י"ג תמוז תרצ"ז [1937] בשיקגו.

289

24.5×16 ס"מ. 132 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20. עברית ואנגלית. מס' 1018.

הלכות כבוד המת מאת ד"ר הירש ליב גורדון.

בשער: 'Israel Zion Hospital, Brooklyn, N.Y. Hirsch L. Gordon, M.D. Autopsies According the Jewish Religious Laws. 1937.'

מאמר באנגלית, ואוסף של קטעים מועתקים מספרות הפוסקים ומספרות השאלות והתשובות, על הלכות כבוד המת ואיסור ניתוחי מתים. נכתב בשנת תרצ"ז [1937].

המחבר נולד בוויילנה, ובשנת תרע"ה [1915] בא לארה"ב. הוא למד רפואה ברומא, ומשנת 1935 היה רופא בניו יורק. פרטים נוספים ראה בחלק האנגלי.

302–290

27×20.5 ס"מ. 286 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20. מס' 1052.

משנה, מסכתות ברכות–שביעית, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן מספרינגפילד שבמדינת מסצ'וסטס.

נכתב בשנת 1941 [תש"א].

27×20.5 ס"מ. 286 (מניין מקורי: 288–573) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20. מס' 1053.

משנה, מסכתות שביעית–בכורים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.

נכתב בשנת 1941–1942 [תש"ב].

שנפטר בשנת 'האחד ועשרים
ח מחוברת שלי בשם 'בואו
ל'.

ט. דוד וגלית, מירון תרפ"ו.
תרצ"א.

אשכנזית.

ונלוה עליהם אישי התנ"ך
נ"ו [1936].

שלים תרצ"א.

ר' אברהם פרלברג ז"ל. ר'
נ ר' יצחק אלחנן.

תרצ"ד (1934), עמ' 6–7, 9.

ניברסיטה בניו יורק. ראה:
שי שם, עמ' 127; יודאיקה,

27×20.5 ס"מ. 300 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1054.

משנה, מסכתות שבת-שקלים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1942 [תש"ב].

27×20.5 ס"מ. 303 (מניין מקורי: 301-603) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1055.

משנה, מסכתות שקלים-חגיגה, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1942-1943 [תש"ג].

27×20.5 ס"מ. 349 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1056.

משנה, מסכתות יבמות-נדרים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנים 1943-1944 [תש"ג-תש"ד].

27×20.5 ס"מ. 250 (מניין מקורי: 350-599) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1057.

משנה, מסכתות נזיר-קדושין, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנים 1944-1945 [תש"ד-תש"ה].

27×20.5 ס"מ. 351 (מניין מקורי: 371-721) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1058.

משנה, מסכתות מכות-אבות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנים 1946-1947 [תש"ו-תש"ז].

27×20.5 ס"מ. 275 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1059.

משנה, מסכתות זבחים-חולין, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1947-1948 [תש"ח].

27×20.5 ס"מ. 279 (מניין מקורי: 276-554) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1060.

משנה, מסכתות חולין-כריתות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1949 [תש"ט].

27×20.5 ס"מ. 169 (מניין מקורי: 555-723) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1061.

משנה, מסכתות כריתות-קנים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1949 [תש"ט-תש"י].

27×20.5 ס"מ. 252 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1062.

משנה, מסכתות כלים-אהלות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנים 1945-1950 [תש"ה-תש"י].

27×20.5 ס"מ. 244 (מניין מקורי: 253-496) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1064.

משנה, מסכתות אהלות-נגעים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת [תש"י] 1950.

27×20.5 ס"מ. 275 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1059.

משנה, מסכתות זבחים-חולין, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1947–1948 [תש"ח].

27×20.5 ס"מ. 279 (מניין מקורי: 276–554) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1060.

משנה, מסכתות חולין-כריתות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1949 [תש"ט].

27×20.5 ס"מ. 169 (מניין מקורי: 555–723) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1061.

משנה, מסכתות כריתות-קנים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1949 [תש"ט-תש"י].

27×20.5 ס"מ. 252 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1062.

משנה, מסכתות כלים-אהלות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנים 1945–1950 [תש"ה-תש"י].

27×20.5 ס"מ. 244 (מניין מקורי: 253–496) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1064.

משנה, מסכתות אהלות-נגעים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת [תש"י] 1950.

27×20.5 ס"מ. 275 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1059.

משנה, מסכתות זבחים-חולין, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1947-1948 [תש"ח].

27×20.5 ס"מ. 279 (מניין מקורי: 276-554) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1060.

משנה, מסכתות חולין-כריתות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1949 [תש"ט].

27×20.5 ס"מ. 169 (מניין מקורי: 555-723) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1061.

משנה, מסכתות כריתות-קנים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת 1949 [תש"ט-תש"י].

27×20.5 ס"מ. 252 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1062.

משנה, מסכתות כלים-אהלות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנים 1945-1950 [תש"ה-תש"י].

27×20.5 ס"מ. 244 (מניין מקורי: 253-496) דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1064.

משנה, מסכתות אהלות-נגעים, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.
נכתב בשנת [תש"י] 1950.

27×20.5 ס"מ. 199 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה־20. עברית ואנגלית.
מס' 1063.

משנה, מסכתות פרה-טהרות, עם תרגום לאנגלית מאת ר' יוסף ברמן.

נכתב בשנים 1951–1952 [תשי"א-תשי"ב].

כרך זה נכתב ביד רועדת. בסוף הכרך צירף המחבר דף ובו התחיל לכתוב: Joseph Berman. I am the translator of the Mishnah. I started ולא יסף.

303

27×20.5 ס"מ. [8] + 450 דפים ב־6 כרכים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־20.
מס' 1103–1108.

מפתח אגדות חז"ל מאת ר' יחזקאל רוזן.

בשער: 'ספר מפתח אגדות חז"ל. עם באור ילקוט יחזקאל. הספר יכיל בקרבו כל המאמרים והפתגמים כחמשת אלפים הנמצאים באגדה ומפוזרים בכל תלמוד בבלי עם מראה מקום לכל מאמר. המאמרים מסודרים בסדר א"ב כדי להקל על המעיין ומבקש איזה מאמר ואינו יודע מקומו איהו. גם באור מספיק מלוקט מרבותינו ז"ל מפרשי אגדה הראשונים והאחרונים המבאר תוכן כל מאמר בקצור נמרץ. הספר הוא יחיד במינו כאשר עיני הקורא תחזינה מישרים ונחוץ לתלמידי הישיבות והמתיבתות. בעזר החונן לאדם דעת יחזקאל בלא"א מוהר"ר צבי ז"ל ראזען. יליד זעמבראו פלך לאמוזע במדינת פולין. שנת תש"ז [1947] נויארק'.

הסכמות: ר' יעקב הכהן מסקין, ר' יחיאל מרדכי גורדון, ר' משה פיינשטיין ור' רפאל מרדכי ברישנסקי.
כל ההסכמות ניתנו בניו יורק בשנים תש"ה-תש"ו [1945–1946].

304

26×20 ס"מ. 15 דפים. 15–20 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 1076.

חידושים על מסכתות הש"ס ועל משנה תורה לרמב"ם מאת ר' משה אהרן קוצ'ינסקי.

על המעטפת: 'כתיבתידי ר' משה אהרן קוטשינסקי ע"ה בעל־המחבר ספר גבורת משה אהרן. על הדפים נכתב 'עתק' 'נסדר', אך לא מצאתי כל רישום של ספר נדפס למחבר.

305

גדלים שונים. 2 מחברות + דפים בודדים רבים. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 1039.

כתבי ר' בצלאל סול פרידמן.

דפים בודדים ובהם חידושים על התורה ועל ספרות הפוסקים, שתי מחברות ובהם דרשות באנגלית, מכתבים ומסמכים רבים אודות וועד הכשרות בניו יורק. מצורפת שקית ובה אוסף חותמות כשרות (פלומבות) שונות מניו יורק.

הרב בצלאל פרידמן היה הרב הראשון שנסמך בישיבה אוניברסיטה בניו יורק, בכ"א אדר שני תרע"ט [1919]. היה רב בווינגטון הייטס, ניו יורק, והיה מזכיר מחלקת הכשרות של עיריית ניו יורק.

306

19×24 ס"מ. 201 עמודים + דפים בודדים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 630A.

חידושים על מסכתות סדר קדשים מאת ר' יוליוס קפלן.

כתב היד נכתב במנהטן, ניו־יורק.

307

גדלים שונים. 18 דפים. מהמאה ה־18 עד המאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 451C. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף דפים בודדים ובהם חידושי תורה מרבנים שונים.

ביניהם:

1. 'העתקתי לי בזה דברים אשר מ"כ בכת"י ישן מאת אא"ז הרב הצדיק מו"ה יוסף דרשן זצלל"ה'. הוא ר' יוסף ב"ר שלמה מפוזנא, מחבר יסוד יוסף, פפד"א תל"ט.
2. 'בשם הגאון אב"ד דק"ק פרענצלאוי'. אולי ר' שלמה ב"ר צבי?
3. 'מהגאון הגדול אב"ד דק"ק מנהיים מהור"ר הירש נר"ו', הוא ר' נפתלי הירש ב"ר משה.

305

גדלים שונים. 2 מחברות + דפים בודדים רבים. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 1039.

כתבי ר' בצלאל סול פרידמן.

דפים בודדים ובהם חידושים על התורה ועל ספרות הפוסקים, שתי מחברות ובהם דרשות באנגלית, מכתבים ומסמכים רבים אודות וועד הכשרות בניו יורק. מצורפת שקית ובה אוסף חותמות כשרות (פלומבות) שונות מניו יורק.

הרב בצלאל פרידמן היה הרב הראשון שנשמך בישיבה אוניברסיטה בניו יורק, בכ"א אדר שני תרע"ט [1919]. היה רב בושינגטון הייטס, ניו יורק, והיה מזכיר מחלקת הכשרות של עיריית ניו יורק.

306

19×24 ס"מ. 201 עמודים + דפים בודדים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 630A.

חידושים על מסכתות סדר קדשים מאת ר' יוליוס קפלן.

כתב היד נכתב במנהטן, ניו־יורק.

307

גדלים שונים. 18 דפים. מהמאה ה־18 עד המאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 451C. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף דפים בודדים ובהם חידושי תורה מרבנים שונים.

ביניהם:

1. 'העתקתי לי בזה דברים אשר מ"כ בכת"י ישן מאת אא"ז הרב הצדיק מו"ה יוסף דרשן זצלל"ה'. הוא ר' יוסף ב"ר שלמה מפוזנא, מחבר יסוד יוסף, פפד"א תל"ט.
2. 'בשם הגאון אב"ד דק"ק פרענצלאוי, אולי ר' שלמה ב"ר צבי?
3. 'מהגאון הגדול אב"ד דק"ק מנהיים מהור"ר הירש נר"ו, הוא ר' נפתלי הירש ב"ר משה.

ל המאמרים והפתגמים
לכל מאמר. המאמרים
נו איהו, גם באור מספיק
נמר בקצור נמרץ. הספר
המתיבתות. בעזר החונן
מזע במדינת פולין. שנת

פאל מרדכי ברישנסקי.

שה אהרן קוצ'ינסקי.
גבורת משה אהרן. על

305

גדלים שונים. 2 מחברות + דפים בודדים רבים. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 1039.

כתבי ר' בצלאל סול פרידמן.

דפים בודדים ובהם חידושים על התורה ועל ספרות הפוסקים, שתי מחברות ובהם דרשות באנגלית, מכתבים ומסמכים רבים אודות וועד הכשרות בניו יורק. מצורפת שקית ובה אוסף חותמות כשרות (פלומבות) שונות מניו יורק.

הרב בצלאל פרידמן היה הרב הראשון שנשמך בישיבה אוניברסיטה בניו יורק, בכ"א אדר שני תרע"ט [1919]. היה רב בושינגטון הייטס, ניו יורק, והיה מזכיר מחלקת הכשרות של עיריית ניו יורק.

306

19×24 ס"מ. 201 עמודים + דפים בודדים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 630A.

חידושים על מסכתות סדר קדשים מאת ר' יוליוס קפלן.

כתב היד נכתב במנהטן, ניו־יורק.

307

גדלים שונים. 18 דפים. מהמאה ה־18 עד המאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 451C. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף דפים בודדים ובהם חידושי תורה מרבנים שונים.

ביניהם:

1. 'העתקתי לי בזה דברים אשר מ"כ בכת"י ישן מאת אא"ז הרב הצדיק מו"ה יוסף דרשן זצלל"ה'. הוא ר' יוסף ב"ר שלמה מפוזנא, מחבר יסוד יוסף, פפד"א תל"ט.
2. 'בשם הגאון אב"ד דק"ק פרענצלאוי'. אולי ר' שלמה ב"ר צבי?
3. 'מהגאון הגדול אב"ד דק"ק מנהיים מהור"ר הירש נר"ו', הוא ר' נפתלי הירש ב"ר משה.

ל. המאמרים והפתגמים
לכל מאמר. המאמרים
נו אידו, גם באור מספיק
נמר בקצור נמרץ. הספר
המתיבתות. בעזר החונן
מזע במדינת פולין. שנת

פאל מרדכי ברישנסקי.

שה אהרן קוצ'ינסקי.
גבורת משה אהרן. על

4. 'מה ששמעתי מהגאון אדמ"ו צבי הירש אב"ד דק"ק גלוגא, הוא ר' צבי הירש ב"ר ישראל בנימין (נפטר בשנת תקס"ז [1807]).

5. מכתב משנת תר"ל [1870].

308

גדלים שונים. 100 דפים בודדים. מהמאה ה-18 עד המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 442. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף דרשות וקטעי דרשות ממחברים שונים.

אשכנז – מוסר, פילוסופיה וקבלה

309

21.5×16 ס"מ. לא + סד + לט דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה מערבית. מס' 491.

1. דפים א–לא: אור צח מאת ר' מאיר פופרש.

קיצור מבוא שערים לר' חיים ויטל.

בראשו: 'אור צח להר"מ פאפרש זלה"ה'. בסופו: 'נשלם הספר הנכבד והנורא הזה הנקרא בשם ספר אור צח להרב המקובל האלהי הכהן הגדול כמהר"ר מאיר פאפרש כהן צדק איש ירושלים זלה"ה, יום א' לסדר והנכם היום ככבי השמים לרוב ג' לחדש מנחם יה"ל שנת א"ל ישרא"ל [תקע"ב 1812]... כ"ד אנכי איש צעיר הצעיר אליאו לומברוזו ס"ט'. נדפס בירושלים תשמ"ד.

2. דפים א–סד: אור זרוע מאת ר' מאיר פופרש.

הערות ר"מ פופרש על ספר דרך עץ חיים שהוא עצמו ערך מכתבי ר' חיים ויטל. בראשו: 'ספר אור זרוע הגהות לספר עץ החיים'. בסופו: 'ע"כ נמצא בהעתק ה' ימלא חסרונו, נשלם יום ה' ז"ך לחדש שבט התקע"ד [1814] ליצירה'. ההעתקה מסתיימת בשער רחל ולאה, כשאר כתבי היד של החיבור, ראה: כתבי יד בקבלה, עמ' 149. נדפס בירושלים תשמ"ו.

3. דפים א–ד: אור נר מאת ר' מאיר פופרש.

חיבור, בסדר אלף-בית, על גלגולי נשמותיהם של אישים מן התנ"ך ומן התלמוד. אור נר הוא הכוכב החמישי מספר כוכבי אור של המחבר.

בראשו: 'ספר אור נר'. בסופו: 'נשלם זה הנר הטהור יום ו' עש"ק כ"ח לחדש שבט תקע"ד לפ"ק'. החיבור נעתק כאן בשלמותו. העתקה אחרת, אך לא שלמה, נמצאת בכת"י ירושלים, בית הספרים 108 4. ראה: כתבי יד בקבלה, עמ' 148.

4. דפים ה–יב: אור שבת מאת ר' מאיר פופרש.

פירוש על זמירות של שבת של האר"י.

בראשו: 'פירוש הפזמון שאומרים בסעודות ש"ק מהאר"י זלה"ה זיע"א'. בסופו: 'תם ונשלם הכוכב השביעי מספר הזה, כלומר, מספר כוכבי אור של המחבר. החיבור נעתק גם בכת"י ירושלים הנ"ל. על שמו של החיבור ועל תוכנו ראה: כתבי יד בקבלה, עמ' 148.

אשכנז – מוסר, פילוסופיה וקבלה

309

16×21.5 ס"מ. לא + סד + לט דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה'19. כתיבה מערבית.
מס' 491.

1. דפים א-לא: אור צח מאת ר' מאיר פופרש.

קיצור מבוא שערים לר' חיים ויטל.
בראשו: 'אור צח להר"מ פאפרש זלה"ה'. בסופו: 'נשלם הספר הנכבד והנורא הזה הנקרא בשם ספר אור צח להרב המקובל האלהי הכהן הגדול כמהר"ר מאיר פאפרש כהן צדק איש ירושלים זלה"ה, יום א' לסדר והנכם היום ככבי השמים לרוב ג' לחדש מנחם יה"ל שנת א"ל ישראל"ל [תקע"ב 1812]... כ"ד אנכי איש צעיר הצעיר אליאו לומברוזו ס"ט'.
נרפס בירושלים תשמ"ד.

2. דפים א-סד: אור זרוע מאת ר' מאיר פופרש.

הערות ר"מ פופרש על ספר דרך עץ חיים שהוא עצמו ערך מכתבי ר' חיים ויטל. בראשו: 'ספר אור זרוע הגהות לספר עץ החיים'. בסופו: 'ע"כ נמצא בהעתק ה' ימלא חסרוננו, נשלם יום ה' ז"ך לחדש שבט התקע"ד [1814] ליצירה'. ההעתקה מסתיימת בשער רחל ולאה, כשאר כתבי היד של החיבור, ראה: כתבי יד בקבלה, עמ' 149.
נרפס בירושלים תשמ"ו.

3. דפים א-ד: אור נר מאת ר' מאיר פופרש.

חיבור, בסדר אלף-בית, על גלגולי נשמותיהם של אישים מן התנ"ך ומן התלמוד. אור נר הוא הכוכב החמישי מספר כוכבי אור של המחבר.
בראשו: 'ספר אור נר'. בסופו: 'נשלם זה הנר הטהור יום ו' עש"ק כ"ח לחדש שבט תקע"ד לפ"ק'. החיבור נעתק כאן בשלמותו. העתקה אחרת, אך לא שלמה, נמצאת בכת"י ירושלים, בית הספרים 108 4°. ראה: כתבי יד בקבלה, עמ' 148.

4. דפים ה-יב: אור שבת מאת ר' מאיר פופרש.

פירוש על זמירות של שבת של האר"י.
בראשו: 'פירוש הפזמון שאומרים בסעודות ש"ק מהאר"י זלה"ה זיע"א'. בסופו: 'תם ונשלם הכוכב השביעי מספר הזה, כלומר, מספר כוכבי אור של המחבר. החיבור נעתק גם בכת"י ירושלים הנ"ל. על שמו של החיבור ועל תוכנו ראה: כתבי יד בקבלה, עמ' 148.

5. דפים יג-לט: הגהות ר' מאיר פופרש על שלושת הענפים הראשונים שבפרי עץ חיים.

בראשו: 'הגהות הרמ"פ כ"ץ לס' הכונות. הגהות אלו של הרב הגדול מוהר"ר מאיר פאפירש זלה"ה נמצאו בגליון ספר הכונות שלו ענף א' שער א' שער כוונות התפלה. בסופו: 'נשלמו אלו ההגהות מהרב הקדוש המאיר לארץ הלא הוא המקובל הנאמן איש ירושלים תובב"א כמהר"ר מאיר הכהן פאפרס זלה"ה יום ב' לסדר הנני נותן לו את בריתי שלום י"ו לחדש תמוז יה"ל היא השנה התקע"ד ליצירה ע"י צעיר אנכי מחוי קידה קמי רבנן ותלמידיהון זה שמי הצעיר אליאו לומברוזו ס"ט.

על החיבור ראה לעיל כת"י 31.

310

19.5x15.5 ס"מ. קסו + כד דפים. 20-35 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. מס' 75. אוסף יהודה לואיס לוי.

בצידה הפנימי של הכריכה: 'דא' האב איך געשריבן מאיר בר אלעזר שלי"ט... לאה"ו אדוני דודי האלוף ראש והקצין במר זיסקינד יצ"ו. בשער: 'איצק לאנדסבערג'. מעבר לשער: 'שייך לה"ה הח' כהר"ר פייבש ב"ר מוהר"ר אייזיק חר"פ'.

שער מאוחר ובתוכו: 'ספר אור נערב. מהרב המקובל האלדי כמהור"ר משה קורדואירו ז"ל. שם זה בטעות יסודו, ואין כל קשר בין הכתוב לפנינו לספר אור נערב הנ"ל.

1. דפים א-כ: כינויי הספירות לפי סדר אלף-בית, בעיקר לפי ספר שערי אורה מאת ר' יוסף ג'טילה.

2. דפים כא-צא: מפתח עניינים לספר הזוהר ולספר חסד לאברהם מאת ר' אברהם אזולאי, על פי סדר אלף-בית.

3. דפים צב-ק: קיצור של חמישה שערים מתוך פרדס רמונים מאת ר' משה קורדובירו.

השערים הם: שער הטעמים, שער הניקוד, שער השמות, שער האותיות ושער טנת"א. קיצור עצמאי, ואין הוא חלק מעסיס רמונים או מפלח הרמון.

4. דפים קא-קכ: דרוש על האותיות מתוך למודי אצילות שנכתב בבית מדרשו של ר' ישראל סרוק.

5. דפים קכא-קסו: פנקס רשימות והעתקות קצרות מתוך ספרי קבלה.

רוב הדפים ריקים.

קטלוג 311 Cat.
תקוני שבת על פי קבלת האר"י

Cat. 311 קטלוג
תקוני שבת על פי קבלת האר"י

מים הראשונים שבפרי

הר"ר מאיר פאפירש זלה"ה
פלה. בסופו: 'נשלמו אלו
ירושלים תובב"א כמהר"ר
יום י"ו לחדש תמוז יה"ל
הדון זה שמי הצעיר אליאו

בניית.

הר"ר אדוני דודי האלוף ראש
ח' כהר"ר פייבש ב"ר מוהר"ר

הר"ר ז"ל. שם זה בטעות יסודו.

ספר שערי אורה מאת

ברהם מאת ר' אברהם

מונים מאת ר' משה

ער טנת"א. קיצור עצמאי,

כתב בבית מדרשו של

י קבלה.

311

11x7.5 ס"מ. קלף. 65 דפים. 22 שורות בעמוד. המאה ה-18. 'כתב רש"י'. מס' 122.

תקוני שבת על פי קבלת האר"י.

בשער: 'סדר תקוני שבת אשר לא נדפס... מאיש האלקי קדוש יאמר לו בוצינא קדישא נהורי' עמיה שרי כמוהר"ר יצחק לוריא אשכנזי זצ"ל ונוסף על דגלו סדר של מוצאי שבת... וסדר קידוש הלבנה. נעשה פה עיר ווינ' באותיות אמשטרדם בשנת תע"ד [1714] לפ"ק. כתב היד מצוייר ומאוייר. החיבור אינו זהה לתיקוני שבת שנדפסו בוונציה שנו'.

312

35x21.5 ס"מ. פג דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף? מס' 1241.

ארובת השמים מאת ר' ישראל ב"ר משה סג"ל מזמושץ.

בעמוד שלפני החיבור, בכתיבה מאוחרת (כל הסוגריים נמצאים במקור):
'כ"י ארובת השמים לר' ישראל ב"ר משה סג"ל מזאמאשטש. נולד בבובערק (פולין) בערך ש' ת"ס (1700) ומת בבראדי ש' תקל"ב (1772). הוא היה מלמד בישיבת עיר מולדתו (ותורתו היתה אומנתו ולא מש מאהלה של תורה (בהסכמת הרב רשם לספרו נצח ישראל)) והתעסק גם בחכמות חיצוניות. בש' 1742 היה בברלין ולמד עם ר' משה מגדלסון חשבון והגיון, ולעסינג העיד עליו שהיה עמקן בחכמות הלמודיות (ורובל לריב"ל ח"א, 68). אח"כ קבע מושבו בבראדי והשתקע שם עד יום מותו, י"ז ניסן תקל"ב. ספריו הנדפסים בחייו: נצח ישראל – חרושי גפ"ת ובאורי אגדות בדרך הגיון ועפ"י יסודי החכמות הלמודיות, פפד"א 1741. פרוש – לס' רוח חן לר' יהודה אבן תבון, יעסניץ תק"ד. ספריו שנדפסו אחרי מותו: נזיד הדמע – בסגנון מליצת השיר החרוזי והיא תוכחה על אהבת המותרות ועל הפרצה במשא ומתן שלא באמונה, דיהרנפורט 1773; (שטעטין) תרכ"ב. אוצר נחמד – פרוש על הכוזרי, ויין תקנ"ו, סדילקאו תקצ"ד, פרעסבורג תר"ך, ויין תקס"א, לבוב תרכ"ו (וואראשא תר"ס). טוב הלבנון – פרוש על חובות הלבבות, ויין תקס"ט, וואראשא תקצ"ח, לבוב תקצ"ח, וואראשא תרי"ב. ספריו בכ"י: פרוש – על ס' יסוד עולם לר' יצחק ישראל. פרוש – על ס' אילם ליש"ר מקנדיא. אבן ישראל – שו"ת משא ומתן של הלכה. ארובת השמים – (הוא כ"י הנוכחי) על כל חכמת התכונה הישנה וההנרסה ערוך בסדר נפלא ומרובה ציורים, ומזכירו בפרושו טוב הלבנון בס' חוה"ל שער חשבון הנפש פ"ה. (פ"ג דפים)).

55

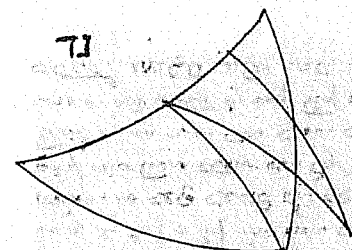
שם זהו קלף בן תולד... המאה ה-18. כתב רש"י. מס' 122.

14

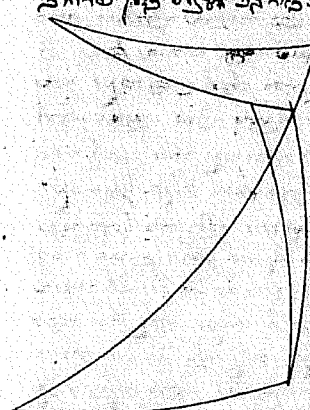
קטלוג 313 Cat.

אילי הרצנים מאת ר' שמשון פרידבורג

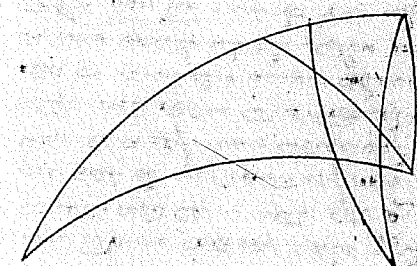

[illegible]

הנהגתו ופועליו וכו' והוא שיהיה לו חלק בזה העולם ובזה הבית
והוא שיהיה לו חלק בזה העולם ובזה הבית

[illegible]

הנהגתו ופועליו וזאת היתה חכמתו
וזה היה דרכו וזה היה ענינו

יר. יחד בקרן המזרחי וזאת פשוט אלה
 יר. יחד מורה שיהיה בקרן הערב וזה
 נראה שיהיה פשוט אלה המבוקש וזה
 בקרן הערב י.

פרק ה ואחר
השמות הקדמ
במקום גלות
ואצל המלך בלשם
שם קדש שם שם
המלכות וכן
ואצל המלך וכן
השם השם השם
השם השם השם

[illegible]

44

ינא קדישא נהורי' עמיה שרי
. וסדר קידוש הלבנה. נעשה

רף?

עריק (פולין) בערך ש' ת"ס
ד'תו (ותורתו) היתה אומנתו
מעסק גם בחכמות חיצוניות.
יג העיד עליו שהיה עמקן
השתקע שם עד יום מותו, י"ז
ד'תו בדרך הגיון ועפ"י יסודי
תבון, יעסניץ תק"ד. ספריו
זוה על אהבת המותרות ועל
אוצר נחמד – פרוש על
רכ"ו (וואראשא תר"ס), טוב
צ"ה, וואראשא תרי"ב. ספריו
אילם ליש"ר מקנדיא. אבן
ל כל חכמת התכונה הישנה
ז' זוה"ל שער חשבון הנפש

על המחבר ראה עוד: נ"מ גלבר, ברודי, ערים ואמדות בישראל, כרך ששי, ירושלים תשט"ו, עמ' 173; ב"צ דינור, במפנה הדורות, ירושלים תשט"ו, מפתח בערכו; מצבת המחבר נרשמה ע"י א"מ הברמן, שלוש עשרה מצבות בברודי, גלעד ו (תשמ"ב), עמ' 270.

לכתב היד צורף קונטרס ובו ט' עמודים, ובראשו: 'דרשה לשבת שובה שנת תש"ב [1941] לפ"ק פה לאנדאן'.

313

10×15.5 ס"מ. 14 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה'18. כתיבה אשכנזית. מס' 1091.

חתימת בעלים בדף המגן: 'אייזק ברלין אלול תר"ז'.

אילי השרצים מאת ר' שמשון פרידבורג.

חיבור נגד לימוד הפילוסופיה.

בשער: 'אילי השרצים... ראה זה דבר חדש אשר כתבתי בדרך ויכוח ומליצה יפה וקלה כמות שהיא ושם החיבור עולה כמספר שמי [בין השיטין, בכתיבה אחרת: ר' שמשון פרידבורג]... אלטונא בשנת לשון חכמים ת"ט"ב [תקל"ט 1779] דעת לפ"ק. מעבר לדף: 'בקשת המחבר. נא קורא ידיד לא תלעג על דברי, ואם אתה קורא את חיבורי, כי תכלית כוונתי בו היא להכות את הכסילים בקרבו אשר דומים לשקצים ורמשים ומביאים לאדם יסורין קשים להטותו מדרך טובה וישרה ולעזוב שבילי אמונה ותורה, כאשר חדשים מקרוב באו והם בדברי כזבים יקראו... והפלוסופיאה הוא ראש אמונה... ולכן החי יתן אל לבו, כאשר יקרא בעיון בקרבו, ולא ישכח מה שאמר לו רבו, ויעשה בתורת אמת דרכו ונתיבו... וידבק באמונת האל ובתורתו ואז יטיב לו באחריתו'.

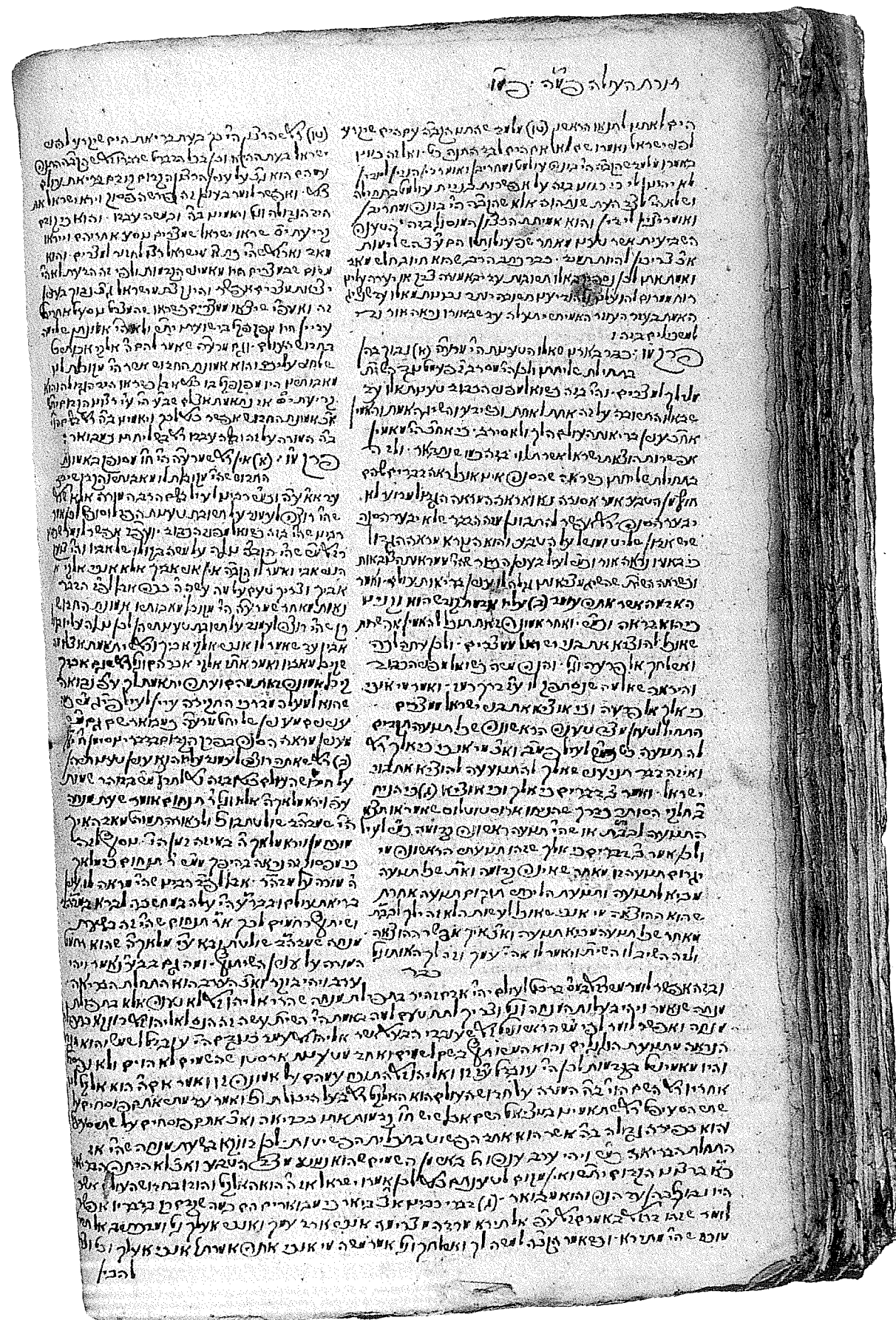
המחבר כתב גם את החיבורים האלה: ויכוח השרצים, כת"י לונדון ג'ויס קולג' 23; מנקות כלים, כת"י לונדון, הספרייה הבריטית Or. 10484; קרבן משה, כת"י אוקספורד, בודלינה 1905; שמש השרון, כת"י ורשה 181.

314

20.5×33.5 ס"מ. [א] + 256 (מניין מקורי: יד-רסט) דפים. 45 שורות בעמוד. סוף המאה ה'18. כתיבה אשכנזית. מס' 64. אוסף יהודה לואיס לויין.

תורת העולה מאת ר' משה איסרלש, חלק שלישי, פרקים ד-פב, עם פירוש ארוך ומלא עניין.

מחבר הפירוש היה בקי היטב בספרות הפילוסופיה ובספרות הקבלה גם יחד, והוא מצטט מספר מורה נבוכים וממפרשיו ומספר הזוהר ומספרי קבלה נוספים כדי להסביר את דברי הרמ"א. בדף עט ע"א הוא

קטלוג Cat. 314
תורת העולה מאת ר' משה איסרלש

על המחבר ראה עוד: נ"מ גלבר, ברודי, ערים ואמהות בישראל, כרך ששי, ירושלים תשט"ו, עמ' 173; ב"צ דינור, במפנה הדורות, ירושלים תשט"ו, מפתח בערכו; מצבת המחבר נרשמה ע"י א"מ הברמן, שלוש עשרה מצבות בברודי, גלעד ו (תשמ"ב), עמ' 270.

לכתב היד צורף קונטרס ובו ט' עמודים, ובראשו: 'דרשה לשבת שובה שנת תש"ב [1941] לפ"ק פה לאנדאן'.

313

10×15.5 ס"מ. 14 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 1091.

חתימת בעלים בדף המגן: 'אייזק ברלין אלול תר"ז'.

אילי השרצים מאת ר' שמשון פרידבורג.

חיבור נגד לימוד הפילוסופיה.

בשער: 'אילי השרצים... ראה זה דבר חדש אשר כתבתי בדרך ויכוח ומליצה יפה וקלה כמות שהיא ושם החיבור עולה כמספר שמי [בין השיטין, בכתיבה אחרת: ר' שמשון פרידבורג]... אלטונא בשנת לשון חכמי"ם תיט"ב [תקל"ט 1779] דעת לפ"ק'. מעבר לדף: 'בקשת המחבר. נא קורא ידיד לא תלעג על דברי, ואם אתה קורא את חיבורי, כי תכלית כוונתי בו היא להכות את הכסילים בקרבו אשר דומים לשקצים ורמשים ומביאים לאדם יסורין קשים להטותו מדרך טובה וישרה ולעזוב שבילי אמונה ותורה, כאשר חדשים מקרוב באו והם בדברי כזבים יקראו... והפלסופיאה הוא ראש אמונה... ולכן החי יתן אל לבו, כאשר יקרא בעיון בקרבו, ולא ישכח מה שאמר לו רבו, ויעשה בתורת אמת דרכו ונתיבו... וידבק באמונת האל ובתורתו ואז יטיב לו באחריתו'.

המחבר כתב גם את החיבורים האלה: ויכוח השרצים, כת"י לונדון ג'ויס קולג' 23; מנקות כלים, כת"י לונדון, הספריה הבריטית Or. 10484; קרבן משה, כת"י אוקספורד, בודלינה 1905; שמש השרון, כת"י ורשה 181.

314

20.5×33.5 ס"מ. [א] + 256 (מניין מקורי: יד-רסט) דפים. 45 שורות בעמוד. סוף המאה ה־18. כתיבה אשכנזית. מס' 64. אוסף יהודה לואיס לוין.

תורת העולה מאת ר' משה איסרלש, חלק שלישי, פרקים ד-פב, עם פירוש ארוך ומלא עניין.

מחבר הפירוש היה בקי היטב בספרות הפילוסופיה ובספרות הקבלה גם יחד, והוא מצטט מספר מורה נבוכים ומפרשיו ומספר הזוהר ומספרי קבלה נוספים כדי להסביר את דברי הרמ"א. בדף עט ע"א הוא

היה זה דבר חדש אשר כתבתי בדרך ויכוח ומליצה יפה וקלה כמות שהיא ושם החיבור עולה כמספר שמי [בין השיטין, בכתיבה אחרת: ר' שמשון פרידבורג]... אלטונא בשנת לשון חכמי"ם תיט"ב [תקל"ט 1779] דעת לפ"ק'. מעבר לדף: 'בקשת המחבר. נא קורא ידיד לא תלעג על דברי, ואם אתה קורא את חיבורי, כי תכלית כוונתי בו היא להכות את הכסילים בקרבו אשר דומים לשקצים ורמשים ומביאים לאדם יסורין קשים להטותו מדרך טובה וישרה ולעזוב שבילי אמונה ותורה, כאשר חדשים מקרוב באו והם בדברי כזבים יקראו... והפלסופיאה הוא ראש אמונה... ולכן החי יתן אל לבו, כאשר יקרא בעיון בקרבו, ולא ישכח מה שאמר לו רבו, ויעשה בתורת אמת דרכו ונתיבו... וידבק באמונת האל ובתורתו ואז יטיב לו באחריתו'.

מצטט 'ובס' ע"ח כ"י... ובפירוש לזוהר כ"י שחיבר הרב מהרר מאיר פאפרש הכהן נ"ע'. המפרש השתמש בכתב יד של ספר עץ חיים, כנראה משום שקדם לשנת תקמ"ב שבה נדפס הספר לראשונה בקארעץ. פירוש הזוהר של ר' מאיר פופרש נמצא בשלושה כתבי יד שבספריית הבודלינה באוקספורד, מס' 1749-1751.

315

18×23 ס"מ. כה דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה מערבית. מס' 1160. אוסף אלמאליה. הוותמת בעלים: LEON H. ELMALAH. PHILADELPHIA, PA.

שבחי הבעל שם טוב.

בשער: 'ספר שבחי הבעל שם טוב. והוא ספורי נפלאות ונוראות מכבוד אור ישראל... לזאת אמרנו להדפיסו שנית... נדפס בשנת ו'לקד'וש י'ש'ר'אל' כ"י פארך [תר"י 1850] לפ"ק. העתקה מדפוס זאלקווא תר"י.

316

17.5×21 ס"מ. נט + ח + ה דפים + דפים בודדים. 20-25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה רוסיית. מס' 592.

שלושה קונטרסים מאת אחד מרבני אודיסה:

1. דפים א-נט: שער ראש השנה מאת אחד מתלמידי ר' ישעיה דינוביץ.

י"ג פרקים על ראש השנה – על קדושת היום ועל הלכותיו, על פי הקבלה בכלל ועל פי קבלת האר"י בפרט.

בראש החיבור: 'שער ראש השנה'. בדף לד ע"א, בין השיטין נוסף: 'במהדו"ת התבאר הישוב ענין זה באריכות'. בדף לה ע"א: 'וטעם הענין ביאר לנו רבינו ישעי' ז"ל'. כתיבת הקונטרס שלפנינו זהה לכתיבת כת"י 21, שנכתב באודיסה בשנת תר"ל. שם נעתקו כללי הרמ"ק, והמעתיק הקדים וכתב כי הוא מעתיק את הכללים מכתב ידו של ר' ישעיה איש דונוויץ. ר' ישעיה דינוביץ היה מתלמידי המגיד ממעזריטש ונפטר בשנת תק"ס [1800] בערך. מכאן ש'שער ראש השנה' שלפנינו נכתב ע"י אחד מתלמידיו ונעתק ע"י אחד מרבני אודיסה מאוחר יותר. החיבור שלפנינו הוא מקור חשוב לידיעת דברי ר' ישעיה דינוביץ. פרט לקונטרס שלפנינו נמצאים אתנו רק חידושי תורה מעטים שנדפסו בתוך סידורו של שבת של ר' חיים מצ'רנוביץ.

2. דפים א-ח: תשובה.

בראשה: 'תשובתי ע"ד גט בע"ה שנתן להאשה רבקה דמתקריא ריוועקא בק' סימפעראפאל בשנת תר"ל [1870]. ראה גם להלן כת"י 357.

3. דפים א-ה: לחם אבירים.

שאלות ותשובות. בראש: 'לחם אבירים'. סימן א פותח 'ליד"נ הרב המופלג חו"ב מוהרי"ל מהרש"ק'. קונטרס נוסף מאת המחבר נמצא בתוך כת"י 217.

317

10×17.5 ס"מ. מט (בפנים, בטעות: נ) דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 1190. אוסף משה לוצקי.

מצרף העבודה בעריכת ר' יעקב מקיידאן.

חליפת שאלות ותשובות על החסידות בין המתנגד ר' בנימין זאב מסלונים לבין חבירו ר' יוסף מנמירוב' שהיה לחסיד.

פסוידו-אפיגרפיה.

על פי ניתוחו של י' מונדשיין, הספרים "מצרף העבודה" ו"ויכוחא רבא", עלי ספר ה (תשל"ח). עמ' 165-175, נראה שהחיבור שלפנינו הוא 'מצרף העבודה'.

318

17×21 ס"מ. קצט דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 32.

פתחי שערים, חלק שני, מאת ר' יצחק אייזיק חבריילדמן.

סיכום קבלת האר"י, רמח"ל והגר"א.

נדפס בוורשה תרמ"ח.

בסופו, דפים קצח-קצט, כתב המחבר חידושים על התורה.

המחבר (תקמ"ט-תרי"ג [1789-1853]) היה רב בערים בראזינאי, וואלקאוויסק, טיקטין וסובאלק. ראה: כנסת ישראל, 95; חכמי ליטא, עמ' 39-44, עם ביבליוגרפיה של כתביו; אישים ביהדות ליטא, עמ' 50.

רב מהרר מאיר פאפרש הכהן נ"ע. המפרש
דם לשנת תקמ"ב שבה נדפס הספר לראשונה
בי יד שבספריית הבודלינה באוקספורד, מס'

ה מערבית.

ונוראות מכבוד אור ישראל... לזאת אמרנו
'פארך [תר"י 1850] לפ"ק. העתקה מדפוס

רות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית.

מתלמידי ר' ישעיה דינוביץ.

תיו, על פי הקבלה בכלל ועל פי קבלת האר"י

שיטין נוסף: 'במהדו"ת התבאר הישוב ענין זה
'ז"ל. כתיבת הקונטרס שלפנינו זהה לכתיבת
הרמ"ק, והמעתיק הקדים וכתב כי הוא מעתיק
גיה דינוביץ היה מתלמידי המגיד ממעזריטש
גה' שלפנינו נכתב ע"י אחד מתלמידיו ונעתק
מ מקור חשוב לידיעת דברי ר' ישעיה דינוביץ.
מעטים שנדפסו בתוך סידורו של שבת של

אשכנז - מוסר, פילוסופיה וקבלה

2. דפים א-ח: תשובה.

בראשה: 'תשובתי ע"ד גט בע"ה שנתן להאשה רבקה דמתקריא ריוועקא בק' סימפעראפאל בשנת
תר"ל [1870]. ראה גם להלן כת"י 357.

3. דפים א-ה: לחם אבירים.

שאלות ותשובות. בראש: 'לחם אבירים'. סימן א פותח 'ליד"נ הרב המופלג חו"ב מוהרי"ל מהרש"ק'.
קונטרס נוסף מאת המחבר נמצא בתוך כת"י 217.

317

10×17.5 ס"מ. מט (בפנים, בטעות: נ) דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1190. אוסף משה לוצקי.

מצרף העבודה בעריכת ר' יעקב מקיידאן.

חליפת שאלות ותשובות על החסידות בין המתנגד ר' בנימין זאב מסלונים לבין חבירו ר' יוסף
מנמירוב' שהיה לחסיד.

פסוידו־אפיגרפיה.

על פי ניתוחו של י' מונדשיין, הספרים "מצרף העבודה" ו"ויכוחא רבא", עלי ספר ה (תשל"ח).
עמ' 165-175, נראה שהחיבור שלפנינו הוא 'מצרף העבודה'.

318

17×21 ס"מ. קצט דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 32.

פתחי שערים, חלק שני, מאת ר' יצחק אייזיק חבר־וילדמן.

סיכום קבלת האר"י, רמח"ל והגר"א.

נדפס בוורשה תרמ"ח.

בסופו, דפים קצח-קצט, כתב המחבר חידושים על התורה.

המחבר (תקמ"ט-תרי"ג [1789-1853]) היה רב בערים בראזינאי, וואלקאוויסק, טיקטין וסובאלק.
ראה: כנסת ישראל, 95; חכמי ליטא, עמ' 39-44, עם ביבליוגרפיה של כתביו; אישים ביהדות ליטא,
עמ' 50.

20×16 ס"מ. נז + יב + ט דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1038.

בדף המגן ע"א: 'שייך לי אלחנן יצחק הערשפאס מראטטערדאם האללאנד בה"ג והצדיק ר' יהודה לייב קלוינמוס וצ"ל. ובכתיבה אחרת: 'זה הפנקס שייך להוקן והישיש מו"ה צבי מקאסנטונין'. חותמת מאוחרת: 'מרדכי קלמן קאמינר'.

1. דפים א-נז: מאמרי חסידות על התורה ועל מסכתות הש"ס מלוקטים על ידי ר' יהודה לייב קלונימוס הרשפאס.

בדף המגן ע"ב: 'זאת כתב יד מאבי הרב יהודה לייב קלונימוס זצ"ל ושייך לי לאלחנן יצחק הארשפאס ראטטערדאם'. מצטט הרבה בשם האדמו"רים מפרשיסחח, מקוצק ומגור. בדף כו ע"א: 'פ' משפטים ופ' שקלים רכ"ט [תרכ"ט 1869] ווארשא אלכסנדער לקוטים בקיצור'. בדף מה ע"ב: 'לס' נצח ישראל', ביאור לקטעים מספר נצח ישראל של המהר"ל מפראג. בדף מז ע"א: 'מאדמו"ר מגור זלה"ה'. בדף מח ע"א: 'פסח שנת תרכ"ד [1864] היותי בגור'.

2. דפים א-יב: אגרות מאדמו"רים אחדים: ר' יהודה אריה לייב אלתר מגור, ר' מנחם מנדל מקוצק, ור' חנוך העניך הכהן מראדזין.

3. דפים א-ט: מאמרי חסידות בשם האדמו"רים מגור, מפרשיסחא, מאלכסנדר, ר' יצחק מוורקי ור' אורי מסטרליסק (אוסטריאלסק).

22×17 ס"מ. 11 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסיית.
מס' 676.

קטעים מתוך ליקוטי תורה מאת ר' שניאור זלמן מלאדי.

בראשי הקטעים נרשם: 'נכתב'. הספר עצמו נדפס בויטאמיר תר"ח-תר"א.

22×17 ס"מ. קמור + רב + סב דפים. 40–25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות רוסיות שונות. מס' 634.

מאמרי חסידות חב"ד בהעתקת ר' יחיאל מיכל ב"ר שאול זאב שו"ב ור' שמואל ליב קנטרוביץ.

[illegible]

קטלוג 318 Cat.

20x16 ס"מ. נז + יב + ט דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 1038.

מס' 1038.
 בדף המגן ע"א: 'שייך לי אלחנן יצחק הערשפאס מראטטערדאם האללאנד בהה"ג והצדיק ר' יהודה לייב קלונימוס זצ"ל'. ובכתיבה אחרת: 'זה הפנקס שייך להוקן והישיש מו"ה צבי מקאסטנטנין'. חותמת מאוחרת: 'מרדכי קלמן קאמינר'.

1. דפים א-נז: מאמרי חסידות על התורה ועל מסכתות הש"ס מלוקטים על ידי ר' יהודה לייב קלונימוס הרשפאס.

בדף המגן ע"ב: 'זאת כתב יד מאבי הרב יהודה לייב קלונימוס זצ"ל ושייך לי לאלחנן יצחק הארשפאס ראטטערדאם'. מצטט הרבה בשם האדמו"רים מפרשיסדה, מקוצק ומגור. בדף כז ע"א: 'פ' משפטים ופ' שקלים רכ"ט [תרכ"ט 1869] ווארשא אלכסנדער לקוטים בקיצור'. בדף מה ע"ב: 'לס' נצח ישראל', ביאור לקטעים מספר נצח ישראל של המהר"ל מפראג. בדף מז ע"א: 'מאדמו"ר מגור זלה"ה'. בדף מה ע"א: 'פסח שנת תרכ"ד [1864] היותי בגור'.

2. דפים א-יב: אגרות מאדמו"רים אחדים: ר' יהודה אריה לייב אלתר מגור, ר' מנחם מנדל מקוצק, ור' חנוך העניך הכהן מראדזין.

3. דפים א-ט: מאמרי חסידות בשם האדמו"רים מגור, מפרשיסחא, מאלכסנדר, ר' יצחק מזורי ור' אורי מסטרליסק (אוסטריאלסק).

22×17 ס"מ. 11 דפים. 25 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסיית.
מס' 676.

קטעים מתוך ליקוטי תורה מאת ר' שניאור זלמן מלאדי.

בראשי הקטעים נרשם: 'נכתב'. הספר עצמו נדפס בזיטאמיר תר"ח-תר"א.

22x17 ס"מ. קמדר + רב + סב דפים. 25-40 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות רוסייות שונות.
מס' 634.

מאמרי חסידות חב"ד בהעתקת ר' יחיאל מיכל ב"ר שאול זאב שו"ב ור' שמואל ליב קנטרוביץ.

בראש כתב היד: 'לוח המפתחות'. במניין ראשון, בהעתקת המעתיק הראשון, הועתקו בעיקר מאמרים מר' מנחם מנדל שניאורסון. בדף ז ע"ב: 'נשלם יום ו' עש"ק פ' פנחס תר"א [1841] לפ"ק חלאפעניץ. בדפים ז ע"ב-טז ע"א הועתקו אגרות חסידים מארץ ישראל.

במניין שני, בהעתקת המעתיק השני, דף ב ע"א: 'תולדות אדמו"ר הזקן נ"ע וקורותיו מעת היות ועד היום פטירתו זי"ע'. בדף ט ע"א: 'וויכוח שהי' בין הגאון הק' משפטיזוקע ז"ל ובין הגאון המפורסם בעל נוב"י ז"ל ע"ד הספר תולדות יעקב יוסף'. על הוויכוח, בנוסחתו החב"דית ובנוסחות אחרות, ראה: תולדות החסידות, עמ' 379, סי' 17, ובעמ' 392, סי' 125, ובעמ' 396, סי' 141. מדף כה ע"א והלאה נעתקו מאמרים מדרך מצוותיך מאת ר' מנחם מנדל שניאורסון. בדף קמג ע"א: 'ליקוטי' מאדמו"ר הזקן נ"ע'. בדף קסד ע"א: 'מכתב מאדמו"ר מוהרמ"מ נבג"מ לכללות אנ"ש'. בדף קסה ע"א: 'מאדמו"ר מהרש"ד'. בדף קסח ע"א: 'חזיון לילה מאדמו"ר נבג"מ'. בדף קפ ע"א: 'ב"ה תרנ"ב [1892] מאדמו"ר שליט"א מליאדי', הוא ר' חיים שניאור זלמן מליאדי (תקע"ד-תר"מ [1814-1880]), ראה: בית רבי, חלק ג, דף יד.

לכתב היד מצורף מכתב מבין משפחתו של המעתיק הראשון ובו עדותו על המעתיקים וסיפור תולדות משפחת המעתיק הראשון.

322

20x16.5 ס"מ. רלא דפים (דפים רבים ריקים). 23 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 57.

בצידה הפנימי של הכריכה, חתימת בעלים: 'אברהם יוסף יעקבסאהן'.

1. דפים א-סג, עא-פז, קג-קו, קיא, רא: מאמרי חב"ד (דא"ח).

בדף יא ע"ב: 'נו' מהבעש"ט ז"ל'. בדף טז ע"ב: 'פ' דברים תקצ"ה [1835]. בדף נט ע"ב: 'אדמו"ר מ"מ נבג"מ', הוא ר' מנחם מנדל שניאורסון, מחבר ספר צמח צדק. בדף עה ע"א: 'מהרב הגדול בוצינא קדישא איש אלקים כקש"ת מו"ה אהרן הלוי הורוויץ אוסטאראסלי', נדפס בספרו עבודת הלוי, לבוב תרכ"ב. בדף עז ע"ב: 'מרבנו הקדוש והגורא האלקי מוהר"ר שניאור זלמן נ"ע הרב מליאדי'. דף קיא ע"א: 'סדר קונטרס עבודה מאדמו"ר שליט"א דלובאוויטש רש"ב שנת עת קץ [תר"ס 1900] לפ"ק', הוא ר' שלום דובער שניאורסון. הקונטרס נדפס בניו יורק תש"ו.

2. דפים סד-ע: חידושים בהלכות נדה.

3. דף ק: 'חידושים ממסכת ברכות'.

4. דף רכה ע"ב: 'חברה הגאון בעל חות יאיר'. תפילה לאחר הלימוד של אנשי החברה.

323

23x17.5 ס"מ. פט דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 32A.

בעלים: 'זה הביכל שייך להרבני המופל' ומפורסם... מוה"ר יוסף יעקב קאצינעלנבוגין בוויטעפסק מחוז אטוהררייע(?) שנת אתבר"ך [תרכ"ג 1863].

דרך מצוותיך מאת ר' מנחם מנדל שניאורסון.

נדפס לראשונה בפאלטווא תרע"א. ההעתקה שלפנינו אינה שלמה, וסדר המצוות שבה אינו תואם את הסדר המקורי שבגוף כת"י המחבר (ראה טבלת השוואה בתחילת הספר) או את הסדר שבדפוס.

324

22x17.5 ס"מ. 11 דפים. 19 שורות בעמוד. שלחי המאה ה־19. כתיבה רוסיית. מס' 1012.

ביאור על מאמרים אחדים מתוך חיבוריו של ר' שניאור זלמן מליאדי, הם תורה אור וליקוטי תורה.

325

21x17.5 ס"מ. [ב] + קמו דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 24.

מאמרי חסידות חב"ד מאת ר' שלמה זלמן שניאורסון מקאפוסט.

בשער: 'כתבי קודש שנאמרו מפי כ"ק אד"מור שלי"טא מקאפוסט. שנת כתבו ל'כם את' ה'שיר'ה [תרל"ה 1875] לפ"ק', הוא ר' שלמה זלמן שניאורסון מקאפוסט.

רוב המאמרים נדפסו במגן אבות, ברדיטשוב תרס"ב. על כך הודיעני בטובו ר' שניאור זלמן אלפרט.

על המחבר (תק"ץ-תר"ס [1830-1900]) ראה: בית רבי, חלק ג, דפים טז-יז.

326

22x17 ס"מ. [ב] + שח דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 24A.

חתימות בעלים: 'לה' הארץ ומלואה. מרדכי מיכל במוהר"ח ז"ל פאשטערנק'. 'יהודא לייב במו"ה זלמן(?) [פאשטערנאק].

מראשון, הועתקו בעיקר מאמרים
תר"א [1841] לפ"ק חלאפעניץ.

קן נ"ע וקורותיו מעת היות ועד
ק"ל ובין הגאון המפורסם בעל
ב"דית ובנוסחות אחרות, ראה:
סי' 141. מדף כה ע"א והלאה
קמג ע"א: 'ליקוטי' מאדמו"ר הזקן
נ"ש. בדף קסה ע"א: 'מאדמו"ר
ג': 'ב"ה תרנ"ב [1892] מאדמו"ר
1880–1880), ראה: בית רבי, חלק

נו על המעתיקים וסיפור תולדות

1. כתיבה אשכנזית.

י"א"ח).

[18]. בדף נט ע"ב: 'אדמו"ר מ"מ
עה ע"א: 'מהרב הגדול בוצינא
נדפס בספרו עבודת הלוי, לבוב
מן נ"ע הרב מלאדי. דף קיא ע"א:
ת קץ [תר"ס 1900] לפ"ק, הוא

ה לאחר הלימוד של אנשי

אשכנז – מוסר, פילוסופיה וקבלה

323

17.5×23 ס"מ. פט דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 32A.

בעלים: 'זה הביכל שייך להרבני המופל' ומפורסם... מוה"ר יוסף יעקב קאצינעלנבוגין בויטעפסק מחוז
אטוהררייע(?) שנת אתבר"ך [תרכ"ג 1863].

דרך מצוותיך מאת ר' מנחם מנדל שניאורסון.

נדפס לראשונה בפאלטווא תרע"א. ההעתקה שלפנינו אינה שלמה, וסדר המצוות שבה אינו תואם את
הסדר המקורי שבגוף כת"י המחבר (ראה טבלת השוואה בתחילת הספר) או את הסדר שבדפוס.

324

17.5×22 ס"מ. 11 דפים. 19 שורות בעמוד. שלדי המאה ה־19. כתיבה רוסית.

מס' 1012.

ביאור על מאמרים אחדים מתוך חיבוריו של ר' שניאור זלמן מלאדי, הם תורה אור
וליקוטי תורה.

325

17.5×21 ס"מ. [ב] + קמו דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 24.

מאמרי חסידות חב"ד מאת ר' שלמה זלמן שניאורסון מקאפוסט.

בשער: 'כתבי קודש שנאמרו מפי כ"ק אדמו"ר שלי"טא מקאפוסט. שנת כתבו ל'כם את' ה'שיר'ה
[תרל"ה 1875] לפ"ק, הוא ר' שלמה זלמן שניאורסון מקאפוסט.

רוב המאמרים נדפסו במגן אבות, ברדיטשוב תרס"ב. על כך הודיעני בטובו ר' שניאור זלמן אלפרט.

על המחבר (תק"ץ-תר"ס [1830–1900]) ראה: בית רבי, חלק ג, דפים טז-יז.

326

17×22 ס"מ. [ב] + שח דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.

מס' 24A.

חתימות בעלים: 'לה' הארץ ומלואה. מרדכי מיכל במוהר"ח ז"ל פאשטערנק'. 'יהודא ליב במו"ה זלמן(?)
[פאשטערנאק].

מאמרי חסידות חב"ד מאת ר' שלמה זלמן מקאפוסט.

בשער: 'כתבי קדש מאדמו"ר שליט"א בקאפוסט. שנת וזמר"ת [תרנ"ד 1894] לפ"ק. יהודא ליב מלמד פאשטערנאק'. בדף קמח ע"א: 'מאדמו"ר שליט"א בקאפוסט', הוא ר' שלמה זלמן מקאפוסט. על מאמרים רבים נרשם 'נא' בק', כלומר נאמר בקאפוסט, והם נדפסו במגן אבות מאת ר' שלמה זלמן מקאפוסט, ברדיטשוב תרס"ב. על כך הודיעני בטובו ר' שניאור זלמן אלפרט.

מאמר "ועשית קדשים", דפים פט ע"ב-צא ע"א, נדפס באור התורה מאת ר' מנחם מנדל שניאורסון, פרשת תרומה ד"ה ועשית את הקרשים, דפים א' תקי"א-א' תקי"ג. ראה: ב' נאור, האדמו"ר מקופוסט זצ"ל על יריעות המשכן, בכתובים.

בדף קנב ע"א: 'תרמ"ג [1883] רש"ד [=רשימת דברים], כלומר העתקת החסידים ולא כתבייד של האדמו"ר עצמו. ראה: ב' נאור, שם.

בדף קנז ע"א: 'רש"ד משנת תרמ"ט [1889]. בדף רט ע"א: 'מאדמו"ר שליט"א רש"ד'. בדף ריח ע"א: 'רשימה כ"ק ולא יצא מתח"י בעז"ה שבועות תרמ"ה [1885]. בדף רפז ע"א: 'הנחה כפי שנשמע מאדמו"ר שליט"א בקאפוסט'. בדף רפט ע"א: 'נרשם מה שנשמע מאדמו"ר שליט"א בקאפוסט שנת תרל"ז [1876] ר"ה'.

327

18x21.5 ס"מ. 5 דפים + דפים בודדים. 15 שורות בעמוד. המאה ה-20. כתיבה אשכנזית. מס' 669.

מאמר על פרשת נח, בדרך חסידות חב"ד.

בראש המאמר: 'ב"ה נח ששון' [תרנ"ו 1896]. צורפו מכתבים מאת ר' צבי הירש עדעלמאן חן טוב בעיר אוקספורד. תוכנם של מכתבים אלה פורסם בספרו גדולת שאול, לונדון תרי"ד.

328

17.5x20.5 ס"מ. 57 + 12 דפים. 20-25 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 704.

1. דפים 1-57: חידושים על התורה לפי סדר פרשיות השבוע.

בדף 57 ע"ב: 'ובדרוש על יסוד האמונה אמרתי ליישב הדקדוקים הי' בטוב טעם'.

2. דפים 1-12: מאמרי חסידות חב"ד.

בדף 10 ע"א: 'מאמר... אדמו"ר בעת בר מצוה פ' פנחס תרל"ב [1872]'.

אשכנז - תעודות, מכתבים ומחקרים

329

חיבור מס' 1: גדלים שונים. דפים בודדים רבים. מהמאה ה-18 עד המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות. אוטוגרפים. חיבור מס' 2: 17x21 ס"מ. 9 דפים. המאה ה-19. כתיבות שונות. חיבור מס' 3: 21.5x34 ס"מ. 1 דף. המאה ה-19. חיבור מס' 4: 10x15 ס"מ. 16 דפים. 10 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה ספרדית. מס' 760. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לדוויג ואריקה יסלזון.

1. אוסף מכתבים אוטוגרפיים.

נרשום אחדים מהם:

ר' יוסף שטיינהרט. מכתבים מפיורדא אל ר' שמואל זנוויל [ב"ר אברהם צבי משטרליץ], מיום י"א בתמוז תקכ"ט [1869] ומיום ט"ז בניסן תקל"ד [1874].

ר' יעקב צבי מקלנבורג. מכתב מקניגסברג אל 'סיר כהר"ר משה מונטיפיורי', מיום ו' בניסן תרט"ז [1856].

ר' אליה גוטמכר. מינוי 'גבאי דארץ ישראל' בגרידץ בי"ג בתמוז תרכ"ז [1867].

ר' יוסף שאול נתנון (נאטאנזאהן). מכתב מלבוב אל ר' יעקב עטלינגר אבד"ק אלטונא, מיום י"ח בסיון תרכ"ח [1868].

ר' חיים הלוי סולוביצ'יק. מכתב תמיכה בר' דוד הורלשטיין, שד"ר ישיבת אור חרש בירושלים שראשה היה ר' יוסף חיים זוננפלד. ללא תאריך. נכתב בבריסק דליטא.

ר' יוסף דוב סולוביצ'יק. מכתב תמיכה לאיסוף צדקה, מיום ב' בשבט תר"ם [1880].

ר' יצחק וידנפלד. מכתב מהרימלוב אל ר' יואל בוימינגר, מיום י"ג בכסלו תרמ"ד [1883].

ר' חיים אלעזר וואקס. מכתב מפיעטרקוב אל ר' קלמן קלונימוס הלוי אבד"ק עיר חדש, מיום ז' בתשרי תרמ"ז [1886].

ר' יוסף נובל. מכתב מהלברשטט, מיום ה' פ' קרח תרע"ד [1914].

ר' יוסף רוזין. מכתב מדווינסק אל ר' ישראל חיים דייכעס, מיום כ"ה באייר תרפ"ח [1928].

ר' איסר זלמן מלצר. מכתב מירושלים אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום ח' בטבת תרצ"ג [1933].

ר' חיים עוזר גרודזנסקי. מכתב מוילנא אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום א באדר תרצ"ג [1933].

ר' אהרן קוטלר. מכתב מקלצק אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום ג' צו תרצ"ד [1934].

ר' אלחנן בונם וסרמן. מכתב מברנוביץ אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום ג' תבוא תרצ"ו(?).

ר' חיים הלר. מכתב אל פרופסור בברלין, מיום 19 ביולי 1911 [תרע"א].

ר' משה בלוי. מכתב אל ברוך שטרויס בבקשת עזרה כספית ליישוב הדתי בארץ ישראל.

על מכתבים נוספים מאת מוריץ שטיינשניידר, מקס ברוד, לוסיאן וולף, אריך מוסאם וסטפן צווייג, ראה בחלק האנגלי.

אשכנז – תעודות, מכתבים ומחקרים

329

חיבור מס' 1: גדלים שונים. דפים בודדים רבים. מהמאה ה־18 עד המאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות. אוטוגרפים. חיבור מס' 2: 17×21 ס"מ. 9 דפים. המאה ה־19. כתיבות שונות. חיבור מס' 3: 21.5×34 ס"מ. 1 דף. המאה ה־19. חיבור מס' 4: 10×15 ס"מ. 16 דפים. 10 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה ספרדית. מס' 760. אוסף ברוך שטרויס. מתנת לודוויג ואריקה יסלזון.

1. אוסף מכתבים אוטוגרפיים.

נרשום אחרים מהם:

ר' יוסף שטיינהרט. מכתבים מפיוורדא אל ר' שמואל זנוויל [ב"ר אברהם צבי משטרליץ], מיום י"א בתמוז תקכ"ט [1869] ומיום ט"ז בניסן תקל"ד [1874].

ר' יעקב צבי מקלנבורג. מכתב מקניגסברג אל 'סיר כהר"ר משה מונטיפיורי', מיום ו' בניסן תרט"ז [1856].

ר' אליה גוטמכר. מינוי 'גבאי דארץ ישראל' בגרידץ בי"ג בתמוז תרכ"ז [1867].

ר' יוסף שאול נתנון (נאטאנזאהן). מכתב מלבוב אל ר' יעקב עטלינגר אבד"ק אלטונא, מיום י"ח בסיון תרכ"ח [1868].

ר' חיים הלוי סלוביצ'יק. מכתב תמיכה בר' דוד הודלשטיין, שד"ר ישיבת אור חדש בירושלים שראשה היה ר' יוסף חיים זונפלד. ללא תאריך. נכתב בבריסק דליטא.

ר' יוסף דוב סלוביצ'יק. מכתב תמיכה לאיסוף צדקה, מיום ב' בשבט תר"ם [1880].

ר' יצחק וידנפלד. מכתב מהרימלוב אל ר' יואל בוימינגר, מיום י"ג בכסלו תרמ"ד [1883].

ר' חיים אלעזר וואקס. מכתב מפיעטקוב אל ר' קלמן קלונימוס הלוי אבד"ק עיר חדש, מיום ז' בתשרי תרמ"ז [1886].

ר' יוסף נובל. מכתב מהלברשטט, מיום ה' פ' קרח תרע"ד [1914].

ר' יוסף רוזין. מכתב מדווינסק אל ר' ישראל חיים דייכעס, מיום כ"ה באייר תרפ"ח [1928].

ר' איסר זלמן מלצר. מכתב מירושלים אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום ח' בטבת תרצ"ג [1933].

ר' חיים עוזר גרודזנסקי. מכתב מוילנא אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום א באדר תרצ"ג [1933].

ר' אהרן קוטלר. מכתב מקלצק אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום ג' צו תרצ"ד [1934].

ר' אלחנן בונם וסרמן. מכתב מברנוביץ אל ר' נחמן שלמה גרינשפן, מיום ג' תבוא תרצ"ד (?).

ר' חיים הלר. מכתב אל פרופסור בברלין, מיום 19 ביולי 1911 [תרע"א].

ר' משה בלוי. מכתב אל ברוך שטרויס בבקשת עזרה כספית ליישוב הדתי בארץ ישראל.

על מכתבים נוספים מאת מוריץ שטיינשניידר, מקס ברוד, לוסיאן וולף, אריך מוסאם וסטפן צווייג, ראה בחלק האנגלי.

יד [1894] לפ"ק. יהודא ליב מלמד
א ר' שלמה זלמן מקאפוסט. על
במגן אבות מאת ר' שלמה זלמן
ן אלפרט.

מאת ר' מנחם מנדל שניאורסון,
ראה: ב' נאור, האדמו"ר מקופוסט

תקת החסידים ולא כתבייד של

שליט"א רש"ד. בדף ריח ע"א:
פ רפו ע"א: 'הנחה כפי שנשמע
אדמו"ר שליט"א בקאפוסט שנת

יבה אשכנזית.

גבי הירש עדעלמאן חן טוב בעיר
ידון תרי"ד.

ת אשכנזית שונות.

שבוע.

בטוב טעם'.

[.

2. מחברת ובה עשרים ושניים מכתבי תמיכה בשד"רים האוספים כספים להקמת ישיבה באומן.

המכתבים נכתבו ונחתמו בשנת תרס"ט [1909] על ידי רבני רוסיה. נרשום אחדים מהם: ר' דוב נחמן שפירא ממעזריטש, ר' חיים הלוי סולוביצ'ק מבריסק דליטא, ר' שמואל ליב זק מביאלא גדול, ר' יצחק יעקב ריינס מלידא, ר' שלמה טאג'יר מתאשכנז במחוז תורכיסתאן, ר' חיים יודא גינזברג משדליץ, ר' יוסף ישראל היילפרין מאודיסה.

3. מודעת אבל על השר משה מונטיפיורי.

המודעה כתובה בכתב יד.

בראשה: 'אבל משה, אל שמועה כי באה... סיר משה בן יוסף אליהו מונטיפיורי ז"ל. על המודעה חתומים 'בשם כל קהלות ירושלים עקות'ו: ר' רפאל מאיר פאניזיל, ר' יעקב שאול אלישר, ר' שמואל סלאנט, ר' משה נחמיה כהנוב (בקטלוג אהל ברוך, מס' 3051, נכתב בטעות: משה פרומקין). ר' אברהם אייזנשטיין, ור' שמואל יפה(?).

4. עין הקורא מאת ר' שמואל דוד לוצטן.

בשער: 'עין הקורא. להאיר עיני הקוראים בתורה והמפטירים בנביא, להסיר מכשול בקצת מקומות שהספרים חלוקים בהם, חברתיו אני שד"ל לבקשת ידידי שאר בשרי כמ"ר דוד בר יצחק מרפורגו יצ"ו, פה פאדובה יע"א. ותהי ראשית מלאכתי לבילי הושענא רבא שנת ברכ"ת [תרכ"ב 1861] ה' אליכם'. בסוף: 'ברוך גותן ליעף כח אשר זכני להשלים ההגהות האלה היום כ"ב אלול נשמת כל חי תברך לפ"ק'. דקדוקים בקריאת התורה על פי מנחת שי של ר' ידידיה שלמה רפאל נורצי ועל פי ר' זאב וולף הידנהיים. המחבר כתב מעט על כל פרשה והשאיר מקום להמשך עבודתו.

330

גדלים שונים. מהמאה ה-18 עד ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות. אוטוגרפים.
מס' 123. אוסף יהודה לואיס לויץ.

אוסף מכתבים שונים.

נרשום כותבים אחרים: ר' אריה ליב המסכים לקבלת הרבנות בליסא (תקל"ב [1772]), ר' אריה ליב הנ"ל (תקל"ג), ר' מאיר ליבוש מלבי"ם (תר"ב [1842]), ר' צבי הירש קלישר (תרכ"ט [1869]), ר' אלחנן בונם ווסרמן (תרפ"ט [1929]). פתק ובו כתוב: 'מתנה נתונה לכבוד הרב הגאון הגדול החריף ובקי ע"פ"ה פאר הדור כ"ש מוהר"ר ישראל יונה סג"ל לנדא נר"ו. מאת כבוד בני המחבר ה"ה כבוד הגאון החסיד ועניו סבא קדישא ויקרא רבן של כל בני הגולה ומאור עיני העדה נזר ישראל וקדושו מופת הדור והדרו ראוי שתשרה עליו שכינה התנא הגדול לו דומי' תהלה שבחו אין למללה מוהר"ר אלי' צ"ל מוויילנא נשמתו צרורה ב' [ה.]. בצד השני: כ"י כמ"ר יוסף שמואל לנדא אבד"ק קעמפנא. הספרים היו פירוש על כמה אגדות מהג"ר אליהו ווילנא ופירוש על יונה מהג"ל, דפוסי ווילנא תק"ס'.

47

(כחצות העשרה) ונעלה שערות הנהרה ברחובות הארץ ויהי
 שמונה הנהרה הנפלאה הנהרה המעלה המכונה (אשרת הבור
 ושם) המה הנהרה וכן מילה אלה אבדן דעת אלה לאלה
 אשרת ארשתה וקצת הנהרה הנפלאה אשרת אלה ומה
 אלה אבדן דעת ומהנהרה אשרת אלה מה אלה אלה דת
 מה עם הנהרה אלה אשר כן אלה העשרה דמה אלה
 הארץ אשרת הנהרה ומה אלה הנהרה דת אלה
 אשרת אשרת דת אלה ומה אלה אשרת אלה ומה
 כן אלה אשרת אלה ומה אלה אשרת אלה ומה
 אלה אלה אשרת אלה ומה אלה אשרת אלה

[illegible]

STRAUSS 3280 7/22/10

Cat. 329 קטלוג

מכתב מאת ר' חיים הלוי סולוביצ'יק ובו תמיכה בר' דוד הודלשטיין, שד"ר ישיבת אור חדש בירושלים שראשה היה ר' יוסף חיים זוננפלד

2. מחברת ובה עשרים ושניים מכתבי תמיכה בשד"רים האוספים כספים להקמת ישיבה באומן.

המכתבים נכתבו ונחתמו בשנת תרס"ט [1909] על ידי רבני רוסיה. נרשום אחדים מהם: ר' דוב נחמן שפירא ממעזריטש, ר' חיים הלוי סלוביץ' מבריסק דליטא, ר' שמואל ליב זק מביאלא גדול, ר' יצחק יעקב ריינס מלידא, ר' שלמה טאג'יר מתאשכנז במחוז תורכיסטאן, ר' חיים יודא גינזברג משדליץ, ר' יוסף ישראל היילפרין מאודיסה.

3. מודעת אבל על השר משה מונטיפיורי.

המודעה כתובה בכתב יד. בראשה: 'אבל משה, אל שמועה כי באה... סיר משה בן יוסף אליהו מונטיפיורי ז"ל. על המודעה חתומים 'בשם כל קהלות ירושלם עקות'ו': ר' רפאל מאיר פאניזיל, ר' יעקב שאול אלישר, ר' שמואל סלאנט, ר' משה נחמיה כהנוב (בקטלוג אהל ברוך, מס' 3051, נכתב בטעות: משה פרומקין), ר' אברהם אייזינשטיין, ור' שמואל יפה(?).

4. עין הקורא מאת ר' שמואל דוד לוצטו.

בשער: 'עין הקורא. להאיר עיני הקוראים בתורה והמפטירים בנביא, להסיר מכשול בקצת מקומות שהספרים חלוקים בהם, חברתיו אני שד"ל לבקשת ידידי שאר בשרי כמ"ר דוד בר יצחק מרפורגו יצ"ו, פה פאדובה יע"א. ותהי ראשית מלאכתי בליל הושענא רבא שנת ברכ"ת [תרכ"ב 1861] ה' אליכם'. בסוף: 'ברוך נותן ליעף כח אשר זכני להשלים ההגהות האלה היום כ"ב אלול נשמת כל חי תבר"ך לפ"ק. דקדוקים בקריאת התורה על פי מנחת שי של ר' ידידיה שלמה רפאל נורצי ועל פי ר' זאב וולף הידנהיים. המחבר כתב מעט על כל פרשה והשאיר מקום להמשך עבודתו.

אוסף מכתבים שונים.

נרשום כותבים אחדים: ר' אריה ליב המסכים לקבלת הרבנות בליסא (תקל"ב [1772]), ר' אריה ליב הנ"ל (תקל"ג), ר' מאיר ליבוש מלבי"ם (תר"ב [1842]), ר' צבי הירש קלישר (תרכ"ט [1869]), ר' אלחנן בונם ווסרמן (תרפ"ט [1929]). פתק ובו כתוב: 'מתנה נתונה לכבוד הרב הגאון הגדול החריף ובקי ע"פ"ה פאר הדור כ"ש מוהר"ר ישראל יונה סג"ל לנדא נר"ו. מאת כבוד בני המחבר ה"ה כבוד הגאון החסיד ועניו סבא קדישא ויקירא רבן של כל בני הגולה ומאור עיני העדה נור ישראל וקדושו מופת הדור והדרו ראוי שתשרה עליו שכינה התנא הגדול לו דומי' תהלה שבחו אין למללה מוהר"ר אלי' זצ"ל מווילנא נשמתו צרורה ב' [ה']. בצד השני: 'כ"י כמ"ר יוסף שמואל לנדא אבד"ק קעמפנא. הספרים היו פירוש על כמה אגדות מהג"ר אליהו ווילנא ופירוש על יונה מהנ"ל, דפוסי ווילנא תק"ס'.

331

30x20 ס"מ. 40 דפים. 10-35 שורות בעמוד. המאה ה-18 והמאה ה-19. כתיבה אשכנזית.
מס' 242. אוסף יהודה לואיס לזין.

פנקס בית הדין בקמפנה בשנים תקמ"ד-תקצ"ד [1784-1834].

332

גדלים שונים. 14 דפים. המאה ה-18 והמאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 287. אוסף יהודה לואיס לזין.

תקנות והספדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לזין.

נציין פרטים אחדים:

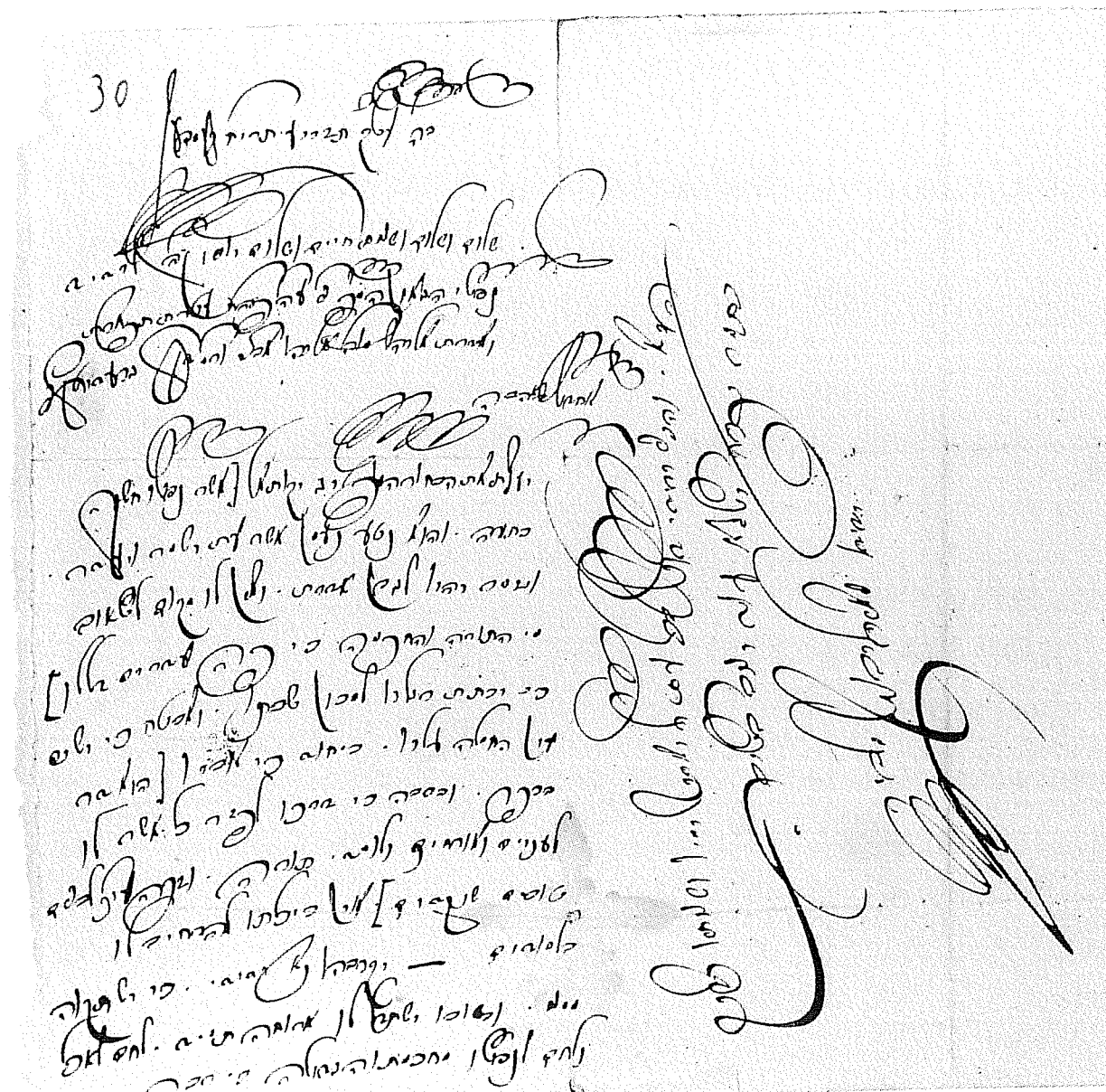
1. דף אחד של קלף ובו תקנות קהל (תיקון שלושה עשר-תיקון ששה עשר) משנת תקפ"ב [1822].
2. שני דפים ובהם תקנות חברה קדישא.
3. שני דפים ובהם הספד על ר' שאול אב"ד קהילת אמשטרדם (נפטר בשנת תק"נ [1790]).
4. חמישה דפים ובהם הספד על הקיסר פרידריך וילהלם השלישי (נפטר בשנת תרמ"ח [1888]).
5. שני דפים ובהם רשימת הספדים של ר' אריה ליב הנובר, מחבר פני אריה, שהכין ר' יהודה לואיס לזין מתוך כתב יד של המחבר.

333

גדלים שונים. 9 דפים. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 181. אוסף יהודה לואיס לזין.

אוסף כתבי רבנות.

1. דף 1: כתב הרבנות של ר' יוסף שמואל לנדא בעיר קמפנה, מיום א דחזה"מ של פסח תקפ"ד [1824].
2. דף 2: העתק הנ"ל.
3. דף 3: הסכמת אלופי קהילת קמפנה על גובה משכורתו של ר' יוסף שמואל לנדא, מיום ער"ח תמוז תקפ"ז [1826].

קטלוג 330 Cat.
מכתב מאת ר' מאיר ליבוש מלבי"ם

331

30×20 ס"מ. 40 דפים. 10–35 שורות בעמוד. המאה ה-18 והמאה ה-19. כתיבה אשכנזית. מס' 242. אוסף יהודה לואיס לוין.

פנקס בית הדין בקמפנה בשנים תקמ"ד-תקצ"ד [1784-1834].

332

גדלים שונים. 14 דפים. המאה ה-18 והמאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 287. אוסף יהודה לואיס לוין.

תקנות והספדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לוין.

נציין פרטים אחדים:

1. דף אחד של קלף ובו תקנות קהל (תיקון שלושה עשר–תיקון ששה עשר) משנת תקפ"ב [1822].
2. שני דפים ובהם תקנות חברה קדישא.
3. שני דפים ובהם הספד על ר' שאול אב"ד קהילת אמשטרדם (נפטר בשנת תק"נ [1790]).
4. חמישה דפים ובהם הספד על הקיסר פרידריך וילהלם השלישי (נפטר בשנת תרמ"ח [1888]).
5. שני דפים ובהם רשימת הספדים של ר' אריה ליב הנובר, מחבר פני אריה, שהכין ר' יהודה לואיס לזין מתוך כתב יד של המחבר.

333

גדלים שונים. 9 דפים. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 181. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף כתבי רבנות.

1. דף 1: כתב הרבנות של ר' יוסף שמואל לנדא בעיר קמפנה, מיום א דחוד'מ של פסח תקפ"ד [1824].
2. דף 2: העתק הנ"ל.
3. דף 3: הסכמת אלופי קהילת קמפנה על גובה משכורתו של ר' יוסף שמואל לנדא, מיום ער"ח תמוז תקפ"ו [1826].

[illegible]

4. דף 4: הסכמת אלופי קהילת קמפנה על הוספת שכר למשכורתו של ר' יוסף שמואל לנדא, מיום י"ג בטבת תקפ"ז.
5. דף 5: הסכמת יחידי סגולה של קהילת קמפנה למינוי ר' יוסף שמואל לנדא לרב העיר, מיום א דחזה"מ של פסח תקפ"ד.
6. דף 6: הסכמת יחידי סגולה של קהילת ליסא לבחור בר' יעקב לורברבוים, 'הרב הגאון בעל המחבר ס' חות דעת אשר כפי ששמענו יושב בק"ק קאליש סמוך ללעמבורג', להיות לרב העיר, מיום ה' בכסלו תקס"ט [1808].
7. דף 7: כתב הרבנות של ר' דוד דוד טעביל קצינלנבוגן בעיר ליסא מיום כ"ה באייר תקל"ה [1775]. אין חתימות על הכתב.
8. דף 8: העתקה של כתב הרבנות של ר' ישראל וורעשנער בעיר ווילהן, מיום י' כסליו תקע"ו [1815].
9. דף 9: העתקה של כתב הרבנות של ר' ישראל וורעשנער בעיר קאבלין, מיום ד' בחשוון תקע"ח [1817].

334

גדלים שונים. 22 דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 379.

מכתבי רבנים.

1. עשרים מכתבים מר' עקיבא איגר, בעצם כתיבת־ידו או בחתימת־ידו. שלושה עשר מכתבים נשלחו אל ראשי קהילת ליסא, בשנים תקפ"ג–תקפ"ה [1823–1825]. בשנת תקפ"ב, לאחר שנתעצמו הויכוחים בין ר' יעקב לורברבוים, אב"ד קהילת ליסא, ובין יושבי קהילתו הריפורמים, נאלץ ר' יעקב לעזוב את העיר ולהתגורר בקהילת קאליש. במכתבים הנמצאים לפנינו פונה ר' עקיבא איגר אל ראשי קהילת ליסא ומבקש מהם, מתחנן לפנייהם ואף גוער בהם, להחזיר את ר' יעקב לורברבוים לקהילתם ולתפקידו בה. מכתב אחד נשלח אל ר' יעקב לורברבוים עצמו ובו מסביר ר' עקיבא איגר את מעשיו ואת תוכן מכתביו בפרשה זאת. המכתבים יצאו לאור ע"י יצחק לויין, מבקר לערב, ירושלים תשמ"א.
- ששה מכתבים נוספים נשלחו לנמענים שונים, והם עוסקים בענייני רבנות, כגון: נישואין ושחיטה.
2. מכתב מר' שמואל מק"ק פוזנה מיום י"ז טבת תקס"ו [1806] אל ר' יעקב אב"ד עיר חדש (ניישטאט).
3. מכתב מר' שלמה איגר (בנו של ר' עקיבא איגר) אב"ד פוזנה מיום כ"ט טבת תר"ז [1847] אל תושבי קהילת קמפנה על אודות מינוי רב לקהילתם.

335

גדלים שונים. 22 דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 594. אוסף יהודה לואיס לויין.

מכתבי רבנים.

- נרשום שמות אחדים:
- ר' משה מרוזין(?) 'אב"ד ומ"ץ לעדתי פה ק"ק דיהרנפורט'.
- ר' מענדל כהן מחוסלאוויץ. מכתב מכ"ה באייר תקע"ה [1815] אל ר' מיכל רעבניץ.
- ר' יוזפא פריינד מגרוס־שטרעליץ.
- ר' אברהם פריינד מזהריו. מכתב מפ' בהעלותך תקצ"א [1831].

336

גדלים שונים. 20 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 515. אוסף יהודה לואיס לויין.

קבלות שחיטה.

- המאסף הוא ר' יהודה לואיס לויין.
- נרשום שמות אחדים:
- השו"ב ר' אברהם ב"ר זונדל קיבל רשות מר' אהרן משה ב"ר חיים כהן מק"ק לאליטץ ב"ג בניסן תק"ץ [1830], ואחר מר' ישראל רייך מק"ק אויססע בא' בתמוז תקצ"א [1831].
- השו"ב ר' חיים יהודה בן ר' ניסן קיבל רשות מר' שמואל צבי ב"ץ ש"ץ וגאמן דק"ק לאסלויא ב' בתמוז תקצ"א [1831].
- השו"ב ר' אהרן יעקב ב"ר נפתלי הירץ הלוי קיבל רשות מר' שמואל ב"ר ישראל סג"ל מק"ק יאשוון (Iaschwen) בכ"ב באלול תרכ"ז [1867], ואחר קיבל רשות ממנו בכ"ד בניסן תר"ל [1870].

337

גדלים שונים. המאה ה־19 וה־20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 130. אוסף יהודה לואיס לויין.

אוסף מכתבים שנשלחו אל ר' יהודה לואיס לויין, דפים בודדים מתוך כתבי יד ועליהם חתימות בעלים ושמות שונים, תקנות קהילת קמפנה משנת תקצ"ד [1834], מכתבי רבנים (כגון ר' יוסף שמואל לנדא, רבה של קהילה זאת) ועוד.

משכורתו של ר' יוסף שמואל לנדא, מיום י"ג

י' ר' יוסף שמואל לנדא לרב העיר, מיום א

י' יעקב לורברבוים, הרב הגאון בעל המחבר
לעמבורג, להיות לרב העיר, מיום ה' בכסלו

בעיר ליסא מיום כ"ה באייר תקל"ה [1775].

ער בעיר ווילהן, מיום י' כסליו תקע"ו [1815].

שנער בעיר קאבלין, מיום ד' בחשוון תקע"ח

ת שונות.

או בחתימת ידו.

בשנים תקפ"ג-תקפ"ה [1823-1825]. בשנת
יום, אב"ד קהילת ליסא, ובין יושבי קהילתו
בקהילת קאליש. במכתבים הנמצאים לפנינו
מתחנן לפניהם ואף גוער בהם, להחזיר את ר'
ח"א אל ר' יעקב לורברבוים עצמו ובו מסביר ר'

לים תשמ"א.

ים בענייני רבנות, כגון: נישואין ושחיטה.

[1800] אל ר' יעקב אב"ד עיר חדש (ניישטאט).

פוזנה מיום כ"ט טבת תר"ז [1847] אל תושבי

335

גדלים שונים. 22 דפים בודדים. המאה ה'19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 594. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבי רבנים.

נרשום שמות אחדים:

ר' משה מרוזין (?) 'אב"ד ומ"ץ לעדתי פה ק"ק דיהרנפורט'.

ר' מענדל כהן מחוסלאוויץ. מכתב מכ"ה באייר תקע"ה [1815] אל ר' מיכל רעכניץ.

ר' יוזפא פריינד מגרוס-שטרעליץ.

ר' אברהם פריינד מזאהרוי. מכתב מפ' בהעלותך תקצ"א [1831].

336

גדלים שונים. 20 דפים. המאה ה'19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 515. אוסף יהודה לואיס לוין.

קבלות שחיטה.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לוין.

נרשום שמות אחדים:

השו"ב ר' אברהם ב"ר זונדל קיבל רשות מר' אהרן משה ב"ר חיים כהן מק"ק לאלייטץ בי"ג בניסן תק"ץ
[1830]. ואחר מר' ישראל רייק מק"ק אויססע בא' בתמוז תקצ"א [1831].

השו"ב ר' חיים יהודה בן ר' ניסן קיבל רשות מר' שמואל צבי כ"ץ ש"ץ ונאמן דק"ק לאסלויא בי' בתמוז
תקצ"א [1831].

השו"ב ר' אהרן יעקב ב"ר נפתלי הירץ הלוי קיבל רשות מר' שמואל ב"ר ישראל סג"ל מק"ק יאשוון
(Iaschwen) בכ"ב באלול תרכ"ז [1867], ואחר קיבל שוב רשות ממנו בכ"ד בניסן תר"ל [1870].

337

גדלים שונים. המאה ה'19 וה'20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 130. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף מכתבים שנשלחו אל ר' יהודה לואיס לוין, דפים בודדים מתוך כתבי יד ועליהם
חתימות בעלים ושמות שונים, תקנות קהילת קמפנה משנת תקצ"ד [1834]. מכתבי
רבנים (כגון ר' יוסף שמואל לנדא, רבה של קהילה זאת) ועוד.

גדלים שונים. 40 עמודים. המאה ה-19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 274. אוסף יהודה לואיס לויץ.

מכתבים ושאלות ותשובות מאת רבנים אחדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לויין.

בין הדפים נמצאים שני מכתבים שנשלחו אל פרנסי קהילת טירשטיגל, האחד מר' אריה ליבוש אב"ד קהילת מזריטש שנכתב בר"ח סיון תקצ"ה [1835], והשני מר' יהודה ליב ב"ר שמשון סג"ל אב"ד קהילת שענלאך שנכתב בכ"ד בסיון תקצ"ו [1836]. שני מכתבים אלה נעתקו ע"י ר' משה לנדסברג. כן נמצא מכתב מר' ישראל וויטובסקי אל ר' משה לנדסברג, שנכתב ביום ר"ח אלול תרל"ג [1873] בוורעשנא. שאר הדפים נכתבו בתאריכים אלו: תרט"ו-תרט"ז [1815], תרכ"ו [1866], תרמ"א-תרמ"ג [1881-1883].

גדלים שונים. 38 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 293. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים ושאלות ותשובות מאת רבנים אחדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לויין.

בין הדפים נמצא מכתב מר' יעקב עטסלינגר מאלטונה מיום א בתמוז תרי"ז [1857] אל ר' דוד דייטש אב"ד ור"מ דק"ק זאהרוי, שני מכתבים אל ר' מיכאל זאקס בברלין, מכתב מר' משה יחיאל הכהן מוולסלובצה (וולעסלאוועז) מיום ו פ' וארא תרכ"ה [1865] אל ר' חיים זאפט דיין בקמפנה, חתימת ידו של ר' משה ב"ר שלמה זלמן לאנדסבערג מפוזנה.

19.5×23.5 ס"מ. 10 דפים + דפים בודדים. 40 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף. מס' 129. אוסף יהודה לואיס ליזן.

קונטרס נגד חבורת 'הרואים' מאת ר' אליקים המילזאהגי.

ה'הראים', הם נחמן יצחק פישמן, מנחם מנדיל מאהר, יעקב בודק ויעקב מענטש, כתבו נגד יש"ר (יצחק שמואל ריג'ייו). שד"ל (שמואל דוד לוצאטו) ושי"ר (שמואל יהודה ליב רפפורט) את 'קונטרס הוראה ומבקר ספרי חכמי זמננו' שנדפס בלמברג תקצ"ז ובאפען תקצ"ט. נגד חבורת 'ההראים' ונגד הקונטרס הנ"ל כתב המחבר את הקונטרס שלפנינו בשנת 'הנני אליכם רואים נכבדים [תקצ"ט 1839] לפ"ק'.

של שנינו ימים נא 2 ל' של פסח

120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 9

[illegible]

১. স্বাধীনতা হলো স্বাধীনতা ২০১০

338

גדלים שונים. 40 עמודים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 274. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים ושאלות ותשובות מאת רבנים אחדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לוין.

בין הדפים נמצאים שני מכתבים שנשלחו אל פרנסי קהילת טירשטיגל, האחד מר' אריה ליבוש אב"ד קהילת מזריטש שנכתב בר"ח סיון תקצ"ה [1835], והשני מר' יהודא ליב ב"ר שמשון סג"ל אב"ד קהילת שענלאוך שנכתב בכ"ד בסיון תקצ"ו [1836]. שני מכתבים אלה נעתקו ע"י ר' משה לנדסברג. כן נמצא מכתב מר' ישראל וויטובסקי אל ר' משה לנדסברג, שנכתב ביום ר"ח אלול תרל"ג [1873] בוורעשנא. שאר הדפים נכתבו בתאריכים אלו: תרט"ו–תרט"ז [1815], תרכ"ז [1866], תרמ"א–תרמ"ג [1881–1883].

339

גדלים שונים. 38 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 293. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים ושאלות ותשובות מאת רבנים אחדים.

המאסף הוא ר' יהודה לואיס לוין.

בין הדפים נמצא מכתב מר' יעקב עטטלינגר מאלטונה מיום א בתמוז תרי"ז [1857] אל ר' דוד דייטש אב"ד ור"מ דק"ק זאהרוי, שני מכתבים אל ר' מיכאל זאקס בברלין, מכתב מר' משה יחיאל הכהן מוולסלובצה (וולעסלאווצע) מיום ו פ' וארא תרכ"ה [1865] אל ר' חיים זאפט דיין בקמפנה, חתימת ידו של ר' משה ב"ר שלמה זלמן לאנדסבערג מפוזנה.

340

23.5×19.5 ס"מ. 10 דפים + דפים בודדים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 129. אוסף יהודה לואיס לוין.

קונטרס נגד חבורת 'הרואים' מאת ר' אליקים המילזאהגי.

'הרואים', הם נחמן יצחק פישמן, מנחם מנדיל מאהר, יעקב בודק ויעקב מענטש, כתבו נגד יש"ר (יצחק שמואל ריג'יו), שד"ל (שמואל דוד לוצאטו) ושי"ר (שמואל יהודה ליב רפפורט) את 'קונטרס הרואה ומבקר ספרי חכמי זמננו' שנדפס בלמברג תקצ"ז ובאפען תקצ"ט. נגד חבורת 'הרואים' ונגד הקונטרס הנ"ל כתב המחבר את הקונטרס שלפנינו בשנת 'הנני אליכם רואים נכבדים [תקצ"ט 1839] לפ"ק'.

תשובתו של שי"ר על דברי הרואים ועל דברי ר' אליקים המילזאהגי נדפסה בכרם חמד ו (תר"א), עמ' 93–111.

המחבר (נפטר בשנת תרי"ד [1854]) כתב גם את ספר ראבי"ה, אפען תקצ"ז. כתבי המחבר נרשמו ע"י ג' קרסל, כתבי אליקים המילזאהגי, קרית ספר יז (ת"ש), עמ' 87–94. החיבור שלפנינו לא נזכר שם. על חבורת 'הרואים' ראה: מ' ברנפלד, תולדות שי"ר, ברלין תרנ"ט, עמ' 98 ואילך; מ' פרובסט, העתונות העברית בהתפתחותה הכרונולוגית, לוחיאחיאסף, תרפ"ג, XIII, עמ' 240–241.

341

גדלים שונים. 14 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 309. אוסף יהודה לואיס לוין.

שאלות ותשובות ומכתבים מאת ר' יעקב שמחה רעהפיש מקעמפנא.

בין הדפים נמצאים שני מכתבים מבית דינו של ר' יעקב שמחה רעהפיש אל פרנסי קהילת קעמפנא מן השנים ת"ר–תר"א (1840) ושני מכתבים אל ר' חיים זאפט מפרנקפורט משנת תרט"ו [1855].

342

17.5×22 ס"מ. 6 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. מס' 388. אוסף יהודה לואיס לוין.

עדויות, פסקים ושאלות ותשובות בענייני ניקור מאת רבני ליסא וקעמפן.

כל אלה נכתבו בשנת ת"ר [1840], ונעתקו הנה על ידי ר' יעקב אברהם גולדברג. רבני קעמפן הם: ר' יעקב שמחה רעהפיש ור' בנימין בינוש ור' יעקב פריינד (דף 2 ע"א). רבני ליסא הם: ר' אליעזר ליפמן ראוויטש, ר' יצחק איצק בר"פ הלדנשייטן, ור' צבי הירש אברבנאל (דף 3 ע"א). על שלושה אלה ראה: תולדות יהודי ליסא, עמ' 226, 257 ו־323 בהתאמה. הדף האחרון הוא מכתבו של ר' יצחק איצק בר"פ הלדנשייטן מליסא, משנת תר"ה [1845], אל חתנו.

343

גדלים שונים. 37 דפים. כתיבות שונות. מס' 1112.

דפים בודדים מתוך חיבורים שונים.

נרשום אחדים מהם:

1. חידות וסגולות. כתיבה אשכנזית מהמאה ה־17.
2. התחלת תולדות יצחק מאת ר' יצחק קארו (נעתק מדפוס ריוו די־טרינטו שי"ח). כתיבה אשכנזית מהמאה ה־18.
3. העתקי מכתבים של ר' שמואל פריינד מפראג ושל ר' זכריה פרנקל הלוי מדרודן בענייניו של שמואל הולדהיים ממנהיגי הרפורמים. המכתבים הם משנת תר"ה [1845]. כתיבה אשכנזית מהמאה ה־19.
4. מכתב אל ר' רפאל מאמאן מיום ח"י באלול תרכ"ח [1862]. כתיבה מזרחית.

344

גדלים שונים. 35 דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבות רוסיות שונות. מס' 1023.

תעודות מהעיר אודיסה ומכתבים אל דייניה.

התעודות והמכתבים עוסקים בענייני שוחטים, מסדרי גיטין ועגונות. נכתבו בעיקר בשנים תרט"ו–תרכ"ו [1855–1866]. בין התעודות נמצאות תשובות מר' אריה ליב ליפקין, בנו של ר' ישראל ליפקין מסאלנט.

345

8×22 ס"מ. 10 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 662d.

רשימת ספרים.

כותרת: 'שמות הספרים הנמצאים בבית מדרש דמאריאמפאל. שו"ת, מפרשי ש"ס, מפרשי הש"ע, קבלה'. בדף 9 ע"ב: 'נטע לייב בן ישעיה מהוראדנא א"ח יצא לחפשי בע"ה, נדבה א' רו"כ יום א' מנחם אב ט"ז [1856]'.
 191

פסה בכרם חמד ו (תר"א).

כתבי המחבר נרשמו ע"י ג' שלפנינו לא נזכר שם. על אילך; מ' פרובסט, העתונות 241-

עמפנא.

ל פרנסי קהילת קעמפנא מן שנת תרט"ו [1855].

סא וקעמפן.

נולדברג.

(דף 2 ע"א). רבני ליסא הם: ש אברבנאל (דף 3 ע"א). על

ונת תר"ה [1845], אל חתנו.

אשכנז – תעודות, מכתבים ומחקרים

נרשום אחדים מהם:

1. חידות וסגולות. כתיבה אשכנזית מהמאה ה־17.
2. התחלת תולדות יצחק מאת ר' יצחק קארו (נעתק מדפוס ריוו דייטרינטו שי"ח). כתיבה אשכנזית מהמאה ה־18.
3. העתקי מכתבים של ר' שמואל פריינר מפראג ושל ר' זכריה פרנקל הלוי מדרוזן בעניינו של שמואל הולדהיים ממנהיגי הרפורמים. המכתבים הם משנת תר"ה [1845]. כתיבה אשכנזית מהמאה ה־19.
4. מכתב אל ר' רפאל מאמאן מיום ח"י באלול תרכ"ח [1862]. כתיבה מזרחית.

344

גדלים שונים. 35 דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבות רוסיות שונות. מס' 1023.

תעודות מהעיר אודיסה ומכתבים אל דייניה.

התעודות והמכתבים עוסקים בענייני שוחטים, מסדרי גיטין ועגונות. נכתבו בעיקר בשנים תרט"ו–תרכ"ז [1855–1866]. בין התעודות נמצאות תשובות מר' אריה ליב ליפקין, בנו של ר' ישראל ליפקין מסאלנט.

345

22×8 ס"מ. 10 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה רוסית. מס' 662d.

רשימת ספרים.

כותרת: 'שמות הספרים הנמצאים בבית מדרש דמאריאמפאל. שו"ת, מפרשי ש"ס, מפרשי הש"ע, קבלה'.
בדף 9 ע"ב: 'נטע לייב בן ישעיה מהוראדנא א"ח יצא לחפשי בע"ה, נדבה א' רו"כ יום א' מנחם אב ט"ז [1856].'

191

346

גדלים שונים. 18 מכתבים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית. אוטוגרף.
מס' 277. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים מאת ר' אליהו גוטמכר, רבה של גרידץ, מהשנים תרכ"ב-תרל"ב
[1862-1872].

אחד המכתבים נכתב אל ר' משה לנדסברג.

347

26×20.5 ס"מ. 1 דף. 17 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 261.

מכתב מר' נתן אדלר, רבה של אנגליה, אל 'הרב הגאון מו"ה משה נ"י', מיום כב באדר
ראשון תרכ"ב [1862].

המכתב כתוב ע"י מזכירו, וחתום בידי ר' נתן אדלר עצמו.

348

33×21 ס"מ. 6 דפים + דפים בודדים. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 281. אוסף יהודה לואיס לוין.

תיק תעודות ורשימות שונות שאסף ר' יהודה לואיס לוין על קהילת פרנקפורט.

בפנקס, בדף 1 ע"א: 'העתק מספר זכרונות של בה"כ דקלויז' של קהילת פרנקפורט. בדף 1 ע"ב-2 ע"ב:
חידושים על מסכת קידושין ועל מדרש קהלת. בדף 3 ע"א: 'מפנקס ישן של ח"ק דקברנים'.

349

גדלים שונים. כ־150 דפים. מפנה המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 703.

אוסף מכתבים שנשלחו אל הרב מרדכי רוזנבלט בשנים תר"מ-תרס"ו [1880-1906].

על המחבר ראה לעיל כת"י 227.

350

29×23 ס"מ. 10 דפים. 28 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 276. אוסף יהודה לואיס לוין.

תולדות החסידים מאת ר' מנחם אליעזר מאהלר.

נדפס בקראקא תרנ"א. בעמוד הראשון נעתק מכתב המחבר שלא נדפס: 'יום א' לסדר נסעו מזה,
וברכתיו [תרמ"ד 1884] לפ"ק צאנו חדש יע"א. לכבוד הרב החכם... מוהר"ר מרדכי בראנן שליט"א...
אם החשייתי ימים רבים מאין אומר ודברים מעת קבלתי מכבודו הרמה את הספר חסידים... כבר גליתי
את כבוד הד"ג כי מוטרד אני לנקות הס"ח מהשיבושים וטעותים אשר נפלו בו מימים ימימה... הנני
שולח לאדוני את התולדות והצוואות מרבינו יהודה החסיד אשר טפחתי ורבייתי בזיעת אפי וביגיעה
גדולה להוציא את התולדה והצוואה ממקורה, ושתי עליהם ההוספות כפי אשר מצאה קן קלמוסי...
שבוע העברה השגתי מכתב מפראנקפורט א"מ כי הרב גידעמאן מויען יש לו העתקה מס"ח כת"י אשר
העתק לו בסארייא, ונבוכך אני באיזה אופן אוכל להשיג את הכת"י היינו העתקה, ע"כ אבקש ממר אדוני
להוריני ברוח בינתו איזה דרך אשר יכשר לפני שאוכל להשיג את העתקה מיד הרב החכם מהר"ש
גידעמאן... והנני ידידו דו"ש... ה' מנחם אליעזר מאהלר'.

351

גדלים שונים. דפים בודדים רבים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 674.

קונטרסים, מכתבים ופתקים ובהם חידושים על התורה, חידושים על מסכתות הש"ס,
דרשות ועוד.

נרשום שמות אחדים ותאריכים אחדים:

הערות על הפטרת שבת נחמו משנת תקס"ג [1803].

קטע ממכתב של ר' מרדכי רוזנבלט, רבה של סלונים. ראה עליו לעיל כת"י 227.

מכתבים אחדים אל ר' מרדכי רוזנבלט מערים שונות, כגון: לודו, אנטיפולי, סלויטא, דרהיטשין,
דרוונא. נכתבו בשנים תרמ"א-תרמ"ו [1881-1886].

שטר תנאים, מיום כ"ג בתמוז תרס"ו [1906]. חתומים עליו: ר' יחיאל מיכל הלוי עפשטיין אב"ד נוברדוק,
ר' מרדכי צבי סלוצקי ור' משה דובער רבינוביץ.

שטר שליחות גט, מיום כ"ו בתמוז תר"ס [1900]. חתומים עליו: ר' זכריה יוסף רוזנפלד, רב בסנט לואיס,
ושניים מבית דינו.

מכתב מר' חיים פורטנוי מביליסטוק, רב בהרלם שבניו יורק. נכתב בי"א בתמוז תרפ"ו [1926].

ים תרכ"ב-תרל"ב

נ"י, מיום כב באדר

לת פרנקפורט.

רט. בדף 1 ע"ב-2 ע"ב:
ק"ק דקברנים'.

רס"ו [1880-1906].

29×23 ס"מ. 10 דפים. 28 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 276. אוסף יהודה לואיס לוין.

תולדות החסידים מאת ר' מנחם אליעזר מאהלר.

נדפס בקראקא תרנ"א. בעמוד הראשון נעתק מכתב המחבר שלא נדפס: 'יום א' לסדר נסעו מזה, וברכתיו [תרמ"ד 1884] לפ"ק צאנו חדש יע"א. לכבוד הרב החכם... מוהר"ר מרדכי בראנן שליט"א... אם החשיתי ימים רבים מאין אומר ודברים מעת קבלתי מכבודו הרמה את הספר חסידים... כבר גליתי את כבוד הד"ג כי מוטרד אני לנקות הס"ח מהשיבושים וטעותים אשר נפלו בו מימים ימימה... הנני שולח לאדוני את התולדות והצוואות מרבינו יהודה החסיד אשר טפחתי ורביתי בזיעת אפי וביגיעה גדולה להוציא את התולדה והצוואה ממקורה, ושתי עליהם ההוספות כפי אשר מצאה קן קלמוסי... שבוע העברה השגתי מכתב מפראנקפורט א"מ כי הרב גידעמאן מווען יש לו העתקה מס"ח כת"י אשר העתק לו בסאריא, ונבוך אני באיזה אופן אוכל להשיג את הכת"י היינו העתקה, ע"כ אבקש ממר אדוני להוריני ברוח בינתו איזה דרך אשר יכשר לפני שאוכל להשיג את העתקה מיד הרב החכם מהר"ש גידעמאן... והנני ידידו דו"ש... ה' מנחם אליעזר מאהלער'.

גדלים שונים. דפים בודדים רבים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 674.

קונטרסים, מכתבים ופתקים ובהם חידושים על התורה, חידושים על מסכתות הש"ס, דרשות ועוד.

נרשום שמות אחדים ותאריכים אחדים:

הערות על הפטרת שבת נחמו משנת תקס"ג [1803].

קטע ממכתב של ר' מרדכי רוזנבלט, רבה של סלונים. ראה עליו לעיל כת"י 227.

מכתבים אחדים אל ר' מרדכי רוזנבלט מערים שונות, כגון: לודז, אנטיופולי, סלויטא, דרהיטשין, דרוונא. נכתבו בשנים תרמ"א-תרמ"ו [1881-1886].

שטר תנאים, מיום כ"ג בתמוז תרס"ו [1906]. חתומים עליו: ר' יחיאל מיכל הלוי עפשטיין אב"ד נוברדוק, ר' מרדכי צבי סלוצקי ור' משה דובער רבינוביץ.

שטר שלידות גט, מיום כ"ז בתמוז תר"ס [1900]. חתומים עליו: ר' זכריה יוסף רוזנפלד, רב בסנט לואיס, ושניים מבית דינו.

מכתב מר' חיים פורטנוי מביליסטוק, רב בהרלם שבניו יורק. נכתב בי"א בתמוז תרפ"ו [1926].

352

גדלים שונים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 1010.

ארבעה כתבי סמיכה לר' בנימין מרקוס.

על כתבי הסמיכה חתומים: ר' צבי הירש מווילקוביסקי, מיום ט"ו באב תרנ"ה [1895]. ר' שלמה הכהן מווילנא, מיום ו' בשבט תרנ"ו [1896]. ר' משה דנושבסקי מסלובדקה, מט' בשבט תרנ"ו. ר' יצחק אלחנן ספקטור מקובנה, מיום י"א בשבט תרנ"ו.

353

30×22 ס"מ. 1 דף. 24 שורות. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 461.

מכתב תמיכה בהכנסת כלה.

נחתם ע"י ר' אלכסנדר משה לפידות וע"י ר' יצחק אלחנן ספקטור מקובנה בכסלו תרמ"ג [1882].

354

22×17.5 ס"מ. 1 דף. 14 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 470.

קבלה לשחיטה שכתב ר' יצחק אלחנן ספקטור בכ"ט בתשרי תרנ"ו [1895] בקובנה לשו"ב ר' אליעזר ב"ר יהודה.

355

גדלים שונים. 30 דפים. המאה ה־19 והמאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 324. אוסף יהודה לואיס לוין.

שאלות ותשובות ומכתבים מאת ר' דב אריה ריטר אב"ד רוטרדם.

בין הדפים נמצא מכתב אל ר' דניאל פרנקל מברסלוי מפברואר 1890 [תר"ן], ומכתבים אחדים אל ר' יהודה לואיס לוין מן השנים 1909–1920 [תרס"ט–תר"פ].

356

גדלים שונים. דפים בודדים רבים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 672.

מכתבים, כרטיסים ופתקים שונים.

ביניהם מכתב מר' משה דייטש, אב"ד סאלגו־טארייאן, אל ר' הלל קליין רב דק"ק אוהב צדק בניו יורק. נכתב מיום א דסליחות תרנ"ה [1895]. הכותב מבקש להשפיע על אשה שתסכים לקבל גט מבעלה.

357

גדלים שונים. 3 דפים. המאה ה־20. כתיבות שונות.
מס' 664a.

מכתב מאת ר' ירמיה ניילנדר אל ר' הלל קליין.

מכתבו של 'הק' ירמי' ניילאנדער רב לחברת אוהב צדק דפה' (קליוולנד) אל ר' הלל קליין רב בקהל עדת יראים אוהב צדק בק"ק געווייארק, על אודות ייסוד הקהילה האורתודוכסית בקליוולנד. נכתב בה' אמור תרס"ה [1905].
נמצאים כאן המכתב המקורי והעתקה ממנו.

358

גדלים שונים. 5 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 743.

1. שאלות ותשובות.

תשובה אחת פותחת: 'פה"ק סימפאראפאל נעשה מעשה נוראה ונפלאה'. התשובה עוסקת ברב מטעם הממשלה שזום נתינת גט לאשה ברמאות והמשיב מגיע למסקנת כי הגט פסול. ראה גם לעיל כת"י 316.

2. חידוש על משנה תורה לרמב"ם, הלכות תפילין, פרק א הלכה י"ג.

359

36.5×22.5 ס"מ. 7 דפים. 33 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 426.

356

גדלים שונים. דפים בודדים רבים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 672.

מכתבים, כרטיסים ופתקים שונים.

ביניהם מכתב מר' משה דייטש, אב"ד סאלגריטארייאן, אל ר' הלל קליין רב דק"ק אוהב צדק בניו יורק.
נכתב מיום א דסליחות תרנ"ה [1895]. הכותב מבקש להשפיע על אשה שתסכים לקבל גט מבעלה.

357

גדלים שונים. 3 דפים. המאה ה־20. כתיבות שונות.
מס' 664a.

מכתב מאת ר' ירמיה ניילנדר אל ר' הלל קליין.

מכתבו של 'הק' ירמי' ניילאנדער רב לחברת אוהב צדק דפה' (קליוולנד) אל ר' הלל קליין רב בקהל
עדת יראים אוהב צדק בק"ק נעוויארק, על אודות ייסוד הקהילה האורתודוכסית בקליוולנד. נכתב
בה' אמור תרס"ה [1905].
נמצאים כאן המכתב המקורי והעתקה ממנו.

358

גדלים שונים. 5 דפים. המאה ה־19. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 743.

1. שאלות ותשובות.

תשובה אחת פותחת: 'פה"ק סימפאראפאל נעשה מעשה נוראה ונפלאה'. התשובה עוסקת ברב מטעם
הממשלה שיוזם נתינת גט לאשה ברמאות והמשיב מגיע למסקנת כי הגט פסול. ראה גם לעיל כת"י
316.

2. חידוש על משנה תורה לרמב"ם, הלכות תפילין, פרק א הלכה י"ג.

359

36.5×22.5 ס"מ. 7 דפים. 33 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבה אשכנזית.
מס' 426.

ה' [1895]. ר' שלמה הכהן
בט תרנ"ו. ר' יצחק אלחנן

בבסלו תרמ"ג [1882].

תרנ"ו [1895] בקובנה

דם.

[ומכתבים אחדים אל ר'

חליפת מכתבים בין ר' משה דוד טריוואקס מראדין ובין ר' שלמה דוד ברוזשעסקאווסקי שו"ב בוולאצלאוועק, מהשנים תרנ"ח-תרנ"ט [1898-1899].

בראשי הדפים כותרת 'שאלות ותשובות'. המכתבים עוסקים בשאלות בענייני אגדות הש"ס.

360

גדלים שונים. 33 שורות בעמוד. מפנה המאה ה'19 והמאה ה'20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 1243. מתנת הרב שלמה שניידר מניו יורק.

מכתבים שנשלחו אל הרב אברהם אליעזר אלפרשטיין.

הרב אלפרשטיין (תרי"ג-תרע"ז [1853-1917]) היה אחד מראשי הישיבה הראשונים של ישיבת ר' יצחק אלחנן בניו יורק. הוא חיבר את הראל ופרי גינוסר, פירוש על תלמוד ירושלמי מסכת בכורים, שיקגו תר"נ. תולדות חייו (באנגלית), תמונתו ורשימת כותבי המכתבים שלפנינו מצורפים לכתב היד. ראה עוד: חכמי ישראל באמריקה, עמ' 14; קלפרמן, מפתח בערכו.

361

27.5x21.5 ס"מ. 11 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה'20. כתיבה אשכנזית. מס' 707.

מכתבים ששלחו ר' גבריאל זאב מרגליות, 'ראב"ד דעדת ישראל דניו יארק', ור' רפאל גולדברג, 'שו"ב המתאכסן בבית הראב"ד דעדת ישראל דפה', אל ר' שלמה סידובסקי, 'הרב דראטשעסטער'.

המכתבים נכתבו בשנת תרע"ג [1913].

ר' גבריאל זאב מרגליות (תר"ח-תרצ"ה [1848-1935]) כתב את שם עולם, וילנה תרס"ה, ואת חרוזי מרגליות, ירושלים-ניו יורק תרע"ב-תרע"ט, וחיבורים אחרים. ר' שלמה סידובסקי (תרל"ט-תש"ו [1879-1946]) בא מרוסיה בשנת תרס"ב (1902) לארה"ב, והיה רב באלבאני ואחר רב ברוצ'סטר, ניו יורק.

362

גדלים שונים. דפים בודדים. המאה ה'20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 636. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים, פתקים וחתומות בעלות על ספרים.

מכתב מאת ר' שלום רוזנטל מק"ק וועראשב אל ר' יהודה לואיס לוין. מכתב מ'יום ה' בהעלותך שנת ירא"ה נח"ת [תרע"ד 1914] לפ"ק.

פתק בעלות על ספר: 'שייך להמגיד המפורסים לשבח ולתהילה בפ"ב כקש"ת מו"ה צבי מנחם מנדל כהן מק"ק פלאצק'.

363

גדלים שונים. 11 דפים. המאה ה'20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 1046. מתנת הגב' דינה סלוטקין לזכר בעלה מאיר, 1968.

מכתבים ובהם שאלות ותשובות מאת רבני ארה"ב.

נרשום אחדים מן הכותבים:

ר' ליב הורוויץ, מלדן במדינת מסצ'וסטס. המכתב מופנה אל ר' אברהם קפרוב.

ר' מרדכי סביצקי, בוסטון במדינת מסצ'וסטס, ראש ועד הכשרות בבוסטון בשנות תר"פ. המכתב מופנה אל ר' אברהם קפרוב.

ר' אברהם צ'רנובסקי, הייברהיל במדינת מסצ'וסטס.

ר' אברהם קפרוב, בנגור במדינת מיין. נולד ברוסיה, הגיע לארה"ב בשנת תרע"ד (1914). נפטר בשנת תש"ז (1947).

המכתבים הם מן השנים תרע"ה-תרע"ו [1915-1916].

364

גדלים שונים. 25 דפים בודדים. המאה ה'20. כתיבות אשכנזיות שונות. מס' 505. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים מרבנים שונים אל ר' יהודה לוין.

נרשום שמות אחדים:

ר' מרדכי יוסף אלעזר ליינר מרדזין. מכתב מכ"ו באלול תרפ"ח [1928].

ר' מנחם מענדל הכהן ברלך (בערלאך) אב"ד דק"ק וולסלובצה (באלעסלאווצע). מכתב מג' חנוכה תרס"ט [1908] ומי"ט כסליו תרע"ו [1915].

ר' שלמה פריימן (פראהמאן) אב"ד דק"ק ליטעטוב. מכתב מג' חיי שרה ע"ו [1915].

ר' צבי חנוך הכהן לוין אב"ד דק"ק בנדין. מכתב משנת תרפ"ב [1922].

ר' שאול משה זילברמן אב"ד דק"ק וורושוב (וויערשוואו).

ר' דוד צבי אויערבך אב"ד דק"ק סוקולוב.

יין ר' שלמה דוד ברזשעטסקאווסקי
[1899-].

שאלות בענייני אגדות הש"ס.

תיבות אשכנזיות שונות.

טיין.

אשי הישיבה הראשונים של ישיבת ר'
ש על תלמוד ירושלמי מסכת בכורים,
מכתבים שלפנינו מצורפים לכתב היד.
ערכו.

שכנזית.

גדת ישראל דניו יארק, ור' רפאל
אל דפה, אל ר' שלמה סידובסקי,

את שם עולם, וילנה תרס"ה, ואת חרוזי

בשנת תרס"ב (1902) לארה"ב, והיה רב

אשכנז - תעודות, מכתבים ומחקרים

מכתב מאת ר' שלום רוזנטל מק"ק וועראשב אל ר' יהודה לואיס לוין. מכתב מ'יום ה' בהעלותך שנת
ירא"ה נח"ת [תרע"ד 1914] לפ"ק.
פתק בעלות על ספר: 'שייך להמגיד המפורסים לשבח ולתהילה בפ"כ כקש"ת מו"ה צבי מנחם מנדל
כהן מק"ק פלאצק'.

363

גדלים שונים. 11 דפים. המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 1046. מתנת הגב' דינה סלוטקין לזכר בעלה מאיר, 1968.

מכתבים ובהם שאלות ותשובות מאת רבני ארה"ב.

נרשום אחדים מן הכותבים:
ר' ליב הורוויץ, מלדן במדינת מסצ'וסטס. המכתב מופנה אל ר' אברהם קפרוב.
ר' מרדכי סביצקי, בוסטון במדינת מסצ'וסטס, ראש ועד הכשרות בבוסטון בשנות תר"פ. המכתב מופנה
אל ר' אברהם קפרוב.
ר' אברהם צ'רנובסקי, הייבריהל במדינת מסצ'וסטס.
ר' אברהם קפרוב, בנגור במדינת מיין. נולד ברוסיה, הגיע לארה"ב בשנת תרע"ד (1914). נפטר בשנת
תש"ז (1947).

המכתבים הם מן השנים תרע"ה-תרע"ו [1915-1916].

364

גדלים שונים. 25 דפים בודדים. המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 505. אוסף יהודה לואיס לוין.

מכתבים מרבנים שונים אל ר' יהודה לוין.

נרשום שמות אחדים:
ר' מרדכי יוסף אלעזר ליינר מרדזין. מכתב מכ"ז באלול תרפ"ח [1928].
ר' מנחם מענדל הכהן ברלך (בערלאך) אב"ד דק"ק וולסלובצה (באלעסלאווצע). מכתב מג' חנוכה
תרס"ט [1908] ומי"ט כסליו תרע"ו [1915].
ר' שלמה פריימן (פראהמאן) אב"ד דק"ק ליטעטוב. מכתב מג' חיי שרה ע"ו [1915].
ר' צבי חנוך הכהן לוין אב"ד דק"ק בנדין. מכתב משנת תרפ"ב [1922].
ר' שאול משה זילברמן אב"ד דק"ק וורשוב (ויערושאוו).
ר' דוד צבי אויערבך אב"ד דק"ק סוקולוב.

365

גדלים שונים. המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 254. אוסף יהודה לואיס לוין.

חליפת מכתבים, מהשנים תרפ"א-תרפ"ג [1921-1923], בשאלת טהרת המת העומד לשריפה ולא לקבורה.

ר' יהודה לואיס לוין פנה אל רבנים אחדים, ותשובותיהם נמצאות כאן. בין העונים: ר' דוד צבי הופמן מברלין (בגרמנית); ר' דב אריה ריטר מרוטרדם (בגרמנית); הרב קופשטיין מביוטין (בגרמנית); ר' שאול משה זילברמן, ראב"ד לודז'; ר' יוסף הכהן מקטוביץ; ר' מנחם ברסלויער שהעתיק את שאלה מ"ג משו"ת כנסת יחזקאל מאת ר' יחזקאל קצינלנבוגן העוסקת בעניין שלפנינו; ר' יצחק אונא ממנהיים.

366

גדלים שונים. 4 כרכים. המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 1142. מתנת מר ויליאם ספרן, יוני 1980.

ארכיונו של ר' יוסף רוזין, 'העילוי מרוגצ'וב', רבה של דווינסק.

אוסף מכתבים וגלויות דואר שנשלחו אל ר' יוסף רוזין מארץ ישראל, מאירופה ומאמריקה, בשנים תרפ"ה-תרצ"ו [1925-1936], ובהם שאלות בכל מקצועות התורה. האוסף מסודר בארבעה כרכים ובו 1792 מכתבים ו-769 גלויות דואר. מפתח מפורט של כל השואלים לפי סדר אלפביתי נמצא בכרך הראשון.

367

גדלים שונים. 35 דפים בודדים. המאה ה-20. עברית, אידיש וגרמנית.
מס' 521. אוסף יהודה לואיס לוין.

אוסף כתבים בענייני כשרות.

האוסף כולל דפים נדפסים וקטעי עתונים, וכן דפים ופתקים בכתיבת ידו של ר' יהודה לואיס לוין.

368

גדלים שונים. קונטרס ובו 4 דפים + 4 דפים בודדים. המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 460. אוסף יהודה לואיס לוין.

1. תולדות רבני רישא מאת ר' חיים דב פרידברג.

בראש: 'רבני רישא' (Rzeszow) ומצבותיהם. משנת ת' עד ימינו אלה מאת חיים דובעריש פריעדבערג.
המחבר (תרל"ז-תשכ"א [1961-1976]) היה ביבליוגרף. הוא פרסם מחקרים רבים בתולדות הדפוס העברי, וכן כתב את בית עקד ספרים.

2. מכתב מר' אבא אפלבוים מרישא אל ר' יהודה לוין, מיום ב' בחשוון תר"ץ [1929].
ומצורף לו מכתב של ר' יוסף לעווענשטיין מסראצק על אודות רבני רישא.

369

גדלים שונים. 2 דפים. המאה ה-20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 1045.

שני מכתבים אל ר' ירוחם פישל צ'כנוביץ מלומז'ה.

הנמען הוא מחבר תורת ירוחם והגיוני ירוחם. הכותבים הם ר' דוד מנחם רגנשברג מזמברובה, ור' שמעון רוזובסקי מאיישישוק. המכתבים נכתבו בשנת תרצ"ז [1937], ובהם הבעת תודה על קבלת הספרים הנ"ל מאת המחבר ותגובות על תוכנם.

370

גדלים שונים. דפים בודדים. המאה ה-20.
מס' 1113.

פסקי דין ומכתבי רבנים מארה"ב.

אחדים מהם עוסקים בהסכמה למתן היתר של מאה רבנים.

נרשום שמות רבנים אחדים: ר' יעקב איסקולסקי (תרל"ה-תרצ"א [1931-1975]) בא מרוסיה לארה"ב, והיה רב בבית הכנסת אנשי ביאליסטוק בניו יורק; ר' אליעזר פופקא (תרמ"ו-תשכ"א [1886-1961]) נולד בראדין, והתיישב בארה"ב בשנת תרצ"א. היה רב בהייברדיל, ברוד איילנד ובפילדלפיה; ר' אברהם שלמה בארוויק, היה רב בניו יורק ובבוסטון; ר' זאב וואלף ראגין, ר' דוב אריה הכהן לבינטל (תרכ"ה-תשי"ב [1865-1952]) בא מליטא לארה"ב בשנת תרנ"א. היה רב בפילדלפיה; ר' שאול ישכר ביק נולד ברוסיה, היה רב בברוקלין ועסק באיסוף כתבי יד; ר' אשר וואקס, ר' משה יעקב מנדלוביץ ור' צבי הירש פרידלינג.

הרת המת העומד

ים: ר' דוד צבי הופמן
(בגרמנית); ר' שאול
תיק את שאלה מ"ג
נחק אונא ממנהיים.

ומאמריקה, בשנים
בארבעה כרכים ובו
לפביתי נמצא בכרך

הודה לואיס לוין.

ות.

אשכנז - תעודות, מכתבים ומחקרים

1. תולדות רבני רישא מאת ר' חיים דב פרידברג.

בראש: 'רבני רישא (Rzeszow) ומצבותיהם. משנת ת' עד ימינו אלה מאת חיים דובעריש פריעדבערג'.
המחבר (תרל"ו-תשכ"א [1961-1976]) היה ביבליוגרף. הוא פרסם מחקרים רבים בתולדות הדפוס
העברי, וכן כתב את בית עקד ספרים.

2. מכתב מר' אבא אפלבוים מרישא אל ר' יהודה לוין, מיום ב' בחשוון תר"ץ [1929].
ומצורף לו מכתב של ר' יוסף לעווענשטיין מסראצק על אודות רבני רישא.

369

גדלים שונים. 2 דפים. המאה ה־20. כתיבות אשכנזיות שונות.
מס' 1045.

שני מכתבים אל ר' ירוחם פישל צ'נוביץ מלומז'ה.

הנמען הוא מחבר תורת ירוחם והגיוני ירוחם. הכותבים הם ר' דוד מנחם רגנשברג מזמברובה, ור'
שמעון רוזובסקי מאיישישוק. המכתבים נכתבו בשנת תרצ"ז [1937], ובהם הבעת תודה על קבלת
הספרים הנ"ל מאת המחבר ותגובות על תוכנם.

370

גדלים שונים. דפים בודדים. המאה ה־20.
מס' 1113.

פסקי דין ומכתבי רבנים מארה"ב.

אחרים מהם עוסקים בהסכמה למתן היתר של מאה רבנים.

נרשום שמות רבנים אחדים: ר' יעקב איסקולסקי (תרל"ה-תרצ"א [1931-1975]) בא מרוסיה לארה"ב,
והיה רב בבית הכנסת אנשי ביאליסטוק בניו יורק; ר' אליעזר פופקא (תרמ"ו-תשכ"א [1886-1961])
נולד בראדין, והתיישב בארה"ב בשנת תרצ"א. היה רב בהייבריהל, ברוד איילנד ובפילדלפיה; ר'
אברהם שלמה בארוויק, היה רב בניו יורק ובבוסטון; ר' זאב וואלף ראגין, ר' דוב אריה הכהן לבינטל
(תרכ"ה-תשי"ב [1865-1952]) בא מליטא לארה"ב בשנת תרנ"א. היה רב בפילדלפיה; ר' שאול ישכר
ביק נולד ברוסיה, היה רב בברוקלין ועסק באיסוף כתבי יד; ר' אשר וואקס, ר' משה יעקב מנדלוביץ ור'
צבי הירש פרידלינג.

14x22.5 ס"מ. 62 עמודים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה אשכנזית.
מס' 463.

פנקס רשימות והערות שונות, בעברית ובאידיש.

בין הנושאים: תורת המשפט הישראלי, קונקורדנציה למלים אחדות בתנ"ך, תרגומי מלים עבריות לאנגלית, מאמרי חז"ל, על בעיות הדור ועוד.

מזרח – פרשנות, הלכה ודרוש

10x15 ס"מ. 69 דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה־17. כתיבה איטלקית.
מס' 1180.

כתב היד נעטף בקטע כתובה שנכתבה על קלף בליוורנו בשנת תק"פ [1820].

לחם (חסר) מאת ר' דוד קרקשוני.

חידושים על ספרי התנ"ך ועל הגדה של פסח, נחלקים לשל"א סימנים. חציו של השער אבד, ובנוסף לפליטה: 'שמו לחם (חסר) והם קונטריס' קטן הכמות ורבי האיכ' (חסר) על איזה מדברי תורתנו הקדושה (חסר) אשר שמעתי מפי המפיק מרגליות (חסר) דוד קרקשוני נר"ו מעיר גדולה (חסר). בדף 26 ע"א, סימן קכט: 'כתב בעל יד יוסף פ' בהעלותך דרוש א', הוא ספרו של ר' יוסף ב"ר חיים צרפתי, ונציה שע"ו. בדף 66 ע"ב: 'עיין בדרוש לר"ה להררי"א מודינא'. תשובה מאת ר' דוד ב"ר נתנאל קרקשוני נמצאת בספר זרע אנשים, ראה: שם הגדולים, בערכו.

12x18.5 ס"מ. 55 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה־20. כתיבה רוסית.
מס' 1155.

כתיבת בעלים בדף המגן: מספרי ניסן זיסקינד מארקאווסקי.

אש דת, שלוש דרשות מתוך גבעת שאול מאת ר' שאול הלוי מורטירה.

בשער: 'קונטרס אש דת. הוא קובץ ג' מאמרים יקרים המדברים מעניני הדת מאת החוקר האלקי... רבינו שאול הלוי מורטירה הספרדי נ"ע. נעתק מספרו גבעת שאול הוצאה ראשונה שנדפס בחיי המחבר באמסטרדם בשנת ת"ה [1645] לפ"ק, והספר הזה מהוצאה הזאת הוא יקר המציאות מאד מאד אין להשיגו. ובהוצאה החדשה בווארשא לא נדפסו המאמרים האלה, רק המאמר הראשון נדפס שם בשינויים הרבה וגם נלקה בחסר, וב' המאמרים האחרונים לא באו שם כלל וכאן הועתקו אות באות כפי שנדפסו המאמרים ההם בשלמותם בחיי המחבר באמסטרדם. גראיעווא בשנת תרס"ד [1904] לפ"ק. המאמרים האלה נעתקו ע"י הנכבד היקר ר' יוסף שיינ' מהאמעל מו"ל ס' גבעת שאול בהוצאה שניה'. כתיבת שורות אלה וזה לכתיבת ידיהם של בעלי כתב היד ר' ניסן זיסקינד מארקאווסקי. ההוצאה החדשה בוורשה היא משנת תרס"ב. שלוש דרשות נעתקו כאן – לפרשת בלק, לפרשת ואתחנן ולפרשת האזינו. דרשות אלה לא נדפסו בשלמותן בוורשה בגלל שנכללו בהם דברים נגד הגויים. לדוגמה, קטע מדרשה לפרשת בלק שנדפס באמסטרדם ת"ה, וכן הועתק בכתב היד שלפנינו,

מזרח – פרשנות, הלכה ודרוש

372

10×15 ס"מ. 69 דפים. 40 שורות בעמוד. המאה ה'17. כתיבה איטלקית.

מס' 1180.

כתב היד נעטף בקטע כתובה שנכתבה על קלף בליוורנו בשנת תק"פ [1820].

לחם (חסר) מאת ר' דוד קרקשוני.

חידושים על ספרי התנ"ך ועל הגדה של פסח, נחלקים לשל"א סימנים. חציו של השער אבד, ובנוטר לפליטה: 'שמו לחם (חסר) והם קונטריס' קטן הכמות ורבי האיכ' (חסר) על איזה מדברי תורתנו הקדושה (חסר) אשר שמעתי מפי המפיק מרגליות (חסר) דוד קרקשוני נר"ו מעיר גדולה (חסר). בדף 26 ע"א, סימן קכט: 'כתב בעל יד יוסף פ' בהעלותך דרוש א', הוא ספרו של ר' יוסף ב"ר חיים צרפתי, ונציה שע"ו. בדף 66 ע"ב: 'עיין בדרוש לר"ה להררי"א מודינא'. תשובה מאת ר' דוד ב"ר נתנאל קרקשוני נמצאת בספר זרע אנשים, ראה: שם הגדולים, בערכו.

373

12×18.5 ס"מ. 55 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה'20. כתיבה רוסית.

מס' 1155.

כתיבת בעלים בדף המגן: מספרי ניסן זיסקינד מארקאווסקי.

אש דת, שלוש דרשות מתוך גבעת שאול מאת ר' שאול הלוי מורטירה.

בשער: 'קונטרס אש דת. הוא קובץ ג' מאמרים יקרים המדברים מעניני הדת מאת החוקר האלקי... רבינו שאול הלוי מורטירה הספרדי נ"ע. נעתק מספרו גבעת שאול הוצאה ראשונה שנדפס בחיי המחבר באמסטרדם בשנת ת"ה [1645] לפ"ק, והספר הזה מהוצאה הזאת הוא יקר המציאות מאד מאד אין להשיגו. ובהוצאה החדשה בווארשא לא נדפסו המאמרים האלה, רק המאמר הראשון נדפס שם בשינויים הרבה וגם נלקה בחסר, וב' המאמרים האחרונים לא באו שם כלל וכאן הועתקו אות באות כפי שנדפסו המאמרים ההם בשלמותם בחיי המחבר באמסטרדאם. גראיעווא בשנת תרס"ד [1904] לפ"ק. המאמרים האלה נעתקו ע"י הנכבד היקר ר' יוסף שיינ' מהאמעל מו"ל ס' גבעת שאול בהוצאה שניה'. כתיבת שורות אלה וזה לכתיבת ידיהם של בעלי כתב היד ר' ניסן זיסקינד מארקאווסקי. ההוצאה החדשה בוורשה היא משנת תרס"ב. שלוש דרשות נעתקו כאן – לפרשת בלק, לפרשת ואתחנן ולפרשת האזינו. דרשות אלה לא נדפסו בשלמותן בוורשה בגלל שנכללו בהם דברים נגד הגויים. לדוגמה, קטע מדרשה לפרשת בלק שנדפס באמסטרדם ת"ה, וכן הועתק בכתב היד שלפנינו,

אך לא נדפס בוורשה: 'כמו שעושים המעתיקי' את דברי האל מוסיפין וגורעין בהם בכל אשר ימצאו ומראים כונתם הרעה, אולם כל זה ליודעים הוא מגדיל השמח' וההתחזקות באמונה כמו שנאמר בבלעם למען דעת צדקות ה'.

על הספר ראה: רח"ל ליברמן, אהל רח"ל, כרך א, עמ' 304-309; כרך ב, עמ' 280-293. כן ראה: ש"ז ליימן, תמונתו של רבי שאול הלוי מורטירא, עלי ספר י (תשמ"ב), עמ' 153-155.

המחבר (נפטר בשנת ת"כ [1660]) היה רב באמשטרדם.

374

17×28 ס"מ. 2 כרכים ובהם 382 דפים. 40-45 שורות בעמוד. המאה ה'17. כתיבה מערבית. אוטוגרף. מס' 1251.

חותמת של ספרית בית המדרש למדעי היהדות בברלין. אוסף Judaica Conservancy Foundation.

כתבי ר' יעקב ששפורטש.

1. תעודות שהעתיק ר' יעקב ששפורטש ששימשו אח"כ אותו לכתיבת ספרו ציצת נובל צבי. צילום של כתב היד היה לפני י' תשבי. על פי הצילום הוא תיאר את כתב היד בספרו, ספר ציצת נובל צבי, ירושלים תשי"ד, עמ' לט-מא.

דפים א-ג, נג-נה ע"א, עב-עז, עט, פג-פה, קה-קכה: ריקים. דפים יג, צד-צז, צט-קב: חסרים. י' תשבי, שם עמ' מ, כותב כי ארבעה דפים לא היו בצילום, ועתה מתברר כי הם לא גרעו מן הטקסט של התעודות מאומה: דפים א-ג ריקים ועל כן לא צולמו, דף יג חסר לפנינו ועל כן לא היה גם בצילום. בעמוד ראשון, בכתיבה מאוחרת: 'פסקים וכתבים מהרב הגאון המקנא קנאת ד' צבאות כמהר"ר יעקב ששפורטש זצלה"ה שהי' אב"ד ור"מ דק"ק ספרדים באמשטרדם יע"א וראיתי קצתם נדפסו בס' שו"ת אהל יעקב ובס' קצור נובל צבי וקשה עלי לקרות הכתב ע"כ לא ידעתי על נכון מה שלא נדפס ממנו אולם בודאי יש בזה מה שלא בא בספרי הרב הג' הנדפסים הנז'.

מצורפים: א. העתק נוסף של ר' יעקב ששפורטש של אגרת ר' רפאל סופינו אליו. אגרת זאת נדפסה אצל תשבי, שם, עמ' 80-100. ההעתק אינו שלם. ב. אגרת מאת ר' יהושע די סילוורה אל ר' יעקב ששפורטש מיום יא אדר שני תל"ז [1677]. ג. אגרת ר' רפאל סופינו אל ר' יעקב ששפורטש בעצם כתיבת ידו. נדפסה אצל תשבי, שם, עמ' 70-74. השוואת המקור עם נוסחות ההעתק שהיו לפני תשבי מלמדת כי ההעתקה בכת"י ב (הוא כתב היד שלפנינו) זהה עם המקור. ד. אגרת נוספת מר' רפאל סופינו אל ר' יעקב ששפורטש. אגרת זאת לא נדפסה. הכותב מבקש מר' יעקב שלא יעזבנו בעת צרתו וישלח לו מאה ריאלים בעת מצוקתו הכספית.

2. שו"ת אהל יעקב.

נדפס אמשטרדם תצ"ו. דפים לה, סז-עט, קל-קפג: ריקים. דף קכז חסר לפנינו והיה לפני המדפיס ר' דוד מילדולח. שתי התשובות הראשונות לא נדפסו. התשובה האחרונה לפנינו היא תשובה סד שבדפוס. התשובות הבאות בדפוס אינן לפנינו.

בעמוד ראשון, בכתיבה מאוחרת: 'ס' שו"ת אהל יעקב להרב המופלא וכבוד ה' מלא החכם הכולל קדוש ה' מהולל כמהר"ר יעקב ששפורטש זצלה"ה'.

המחבר (נפטר בשנת תנ"ח [1698]) היה רב בערים תלמסאן, לונדון ואמשטרדם. לחם בשבתאות בהיותו בהמבורג.

375

9×14 ס"מ. 80 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה'17. כתיבה מערבית.

מס' 1189. אוסף משה לוצקי.

כתיבת בעלים בסוף: 'זה הספר שלי משה ב"ר יוסף דמילאייב'. ובדף הקודם מכתב בצרפתית משנת 1734 [תצ"ד].

1. דפים 1-19: חיבור להוראת דיני שחיטה, ערוך בצורת שאלות ותשובות.

בראש החיבור: 'שאלות ותשובות מזהב ואופיר חשובות ומכסף טהור מזוקקות בדיני שחיטות ובדיקות'. בסוף: 'תם ונשלם שבח לאל בורא עולם ע"י אני אליהו דאלפוגייט היום שלשה ניסן שנת וחי"ת [תל"ד 1674] ורבית וברכך ה' אלהיך לבקשת הבחור יוסף בן יעקב מאציף יצ"ו'. מעתיק כתב היד שלפנינו העתיק גם את כת"י ציריך, הידנהיים 116, בשנת ת"ג [1653], ושם רשם את שמו: 'אליהו דאלפוגייט מכפר וישקאה'. המעתיק והבעלים חיו בפרובאנס שבדרום צרפת.

2. דפים 20-80: אגרון.

376

14.5×20.5 ס"מ. ה + קכו דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה'18. כתיבה מערבית.

מס' 1120.

חתימת בעלים בדף הראשון: 'אני יעקב בא"א יצחק ידיע קאיים'. חתימות בעלים בתוך השער: 'קנין כספי צעיר אהרן י' יחיה', 'אני הצב"י יעקב בא"א יוסף אלמאליח', 'ע"ה יעקב אבן מימון'. חותמת בעלים, בדף קכה ע"ב: 'יוסף אלמאליח ס"ט בכמהר"ר יעקב ז"ל', ראה כת"י 45. אוסף אלמאליח.

1. דפים א-ה: חידושים שונים על אגדות הש"ס ועל הספר אש דת שהועתק בהמשך כתב היד.

בדף ה ע"ב נכתבו חידושים אחדים ונחתמו בידי 'צעיר שמואל ויזמאן נר"ו'.

2. דפים א-קכו: אש דת מאת ר' חיים אלפנדר.

בשער: 'ספר אש דת... דרשות יקרים על התורה מדי שבת בשבתו... חקרו וגם דרשו... הרב הגדול... החכם השלם כמהר"ר חיים אלפנדר זלה"ה'. העתקה מדפוס קושטא תע"ח. כתב היד נכרך בדפי חשבונו משנת תקפ"א [1821].

די האל מוסיפין וגורעין בהם בכל אשר ימצאו
דיל השמח' וההתחזקות באמונה כמו שנאמר
304-309; כרך ב, עמ' 280-293. כן ראה: ש"ז
י (תשמ"ב), עמ' 153-155.

המאה ה-17. כתיבה מערבית. אוטוגרף.

Judaica Conservancy Foundation

ו"כ אותו לכתיבת ספרו ציצת נובל צבי.
יא תיאר את כתב היד בספרו, ספר ציצת נובל

קים. דפים יג, צד-צז, צט-קב: חסרים. י' תשבי,
נתה מתברר כי הם לא גרעו מן הטקסט של
דף יג חסר לפנינו ועל כן לא היה גם בצילום.
הגאון המקנא קנאת ד' צבאות כמהר"ר יעקב
שטרדם יע"א וראיתי קצתם נדפסו בס' שו"ת
ע"כ לא ידעתי על נכון מה שלא נדפס ממנו
סים הנז'.

גרת ר' רפאל סופינו אליו. אגרת זאת נדפסה
גרת מאת ר' יהושע די סילוורה אל ר' יעקב
רפאל סופינו אל ר' יעקב ששפורטש בעצם
המקור עם נוסחות ההעתק שהיו לפני תשבי
ה עם המקור. ד. אגרת נוספת מר' רפאל סופינו
בקש מר' יעקב שלא יעזבנו בעת צרתו וישלח

דף קכח חסר לפנינו והיה לפני המדפיס ר'
התשובה האחרונה לפנינו היא תשובה סד

מזרח - פרשנות, הלכה ודרוש

בעמוד ראשון, בכתיבה מאוחרת: 'ס' שו"ת אהל יעקב להרב המופלא וכבוד ה' מלא החכם הכולל
קרוש ה' מהולל כמהר"ר יעקב ששפורטש זצלה"ה'.

המחבר (נפטר בשנת תנ"ח [1698]) היה רב בערים תלמסאן, לונדון ואמשטרדם. לחם בשבתאות
בהיותו בהמבורג.

375

9x14 ס"מ. 80 דפים. 15 שורות בעמוד. המאה ה-17. כתיבה מערבית.

מס' 1189. אוסף משה לוצקי.

כתיבת בעלים בסוף: 'זה הספר שלי משה ב"ר יוסף דמילאייב'. ובדף הקודם מכתב בצרפתית משנת 1734 [תצ"ד].

1. דפים 1-19: חיבור להוראת דיני שחיטה, ערוך בצורת שאלות ותשובות.

בראש החיבור: 'שאלות ותשובות מזהב ואופיר חשוכות ומכסף טהור מזוקקות בדיני שחיטות ובדיקות'.
בסוף: 'תם ונשלם שבח לאל בורא עולם ע"י אני אליהו דאלפוגייט היום שלשה ניסן שנת וחי"ת [תל"ד
1674] ורבית וברכך ה' אלהיך לבקשת הבחור יוסף בן יעקב מאציף יצ"ו'. מעתיק כתב היד שלפנינו
העתיק גם את כת"י ציריך, הידנהיים 116, בשנת תי"ג [1653], ושם רשם את שמו: 'אליהו דאלפוגייט
מכפר וישקאה'. המעתיק והבעלים חיו בפרובאנס שבדרום צרפת.

2. דפים 20-80: אגרון.

376

14.5x20.5 ס"מ. ה + קכו דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה מערבית.

מס' 1120.

חתימת בעלים בדף הראשון: 'אני יעקב בא"א יצחק ידיע קאיים'. חתימות בעלים בתוך השער: 'קנין כספי צעיר
אהרן י' יחיה', 'אני הצב"י יעקב בא"א יוסף אלמאליח', 'ע"ה יעקב אבן מימון'. הותמת בעלים, בדף קכז ע"ב: 'יוסף
אלמאליח ס"ט בכמוהר"ר יעקב ז"ל', ראה כת"י 45.
אוסף אלמאליח.

1. דפים א-ה: חידושים שונים על אגדות הש"ס ועל הספר אש דת שהועתק בהמשך
כתב היד.

בדף ה ע"ב נכתבו חידושים אחדים ונחתמו בידי 'צעיר שמואל ויזמאן נר"ו'.

2. דפים א-קכו: אש דת מאת ר' חיים אלפנדרי.

בשער: 'ספר אש דת... דרשות יקרים על התורה מדי שבת בשבתו... חקרו וגם דרשו... הרב הגדול...
החכם השלם כמוהר"ר חיים אלפנדרי זלה"ה'. העתקה מדפוס קושטא תע"ח.
כתב היד נכרך בדפי חשבונות משנת תקפ"א [1821].

16×21.5 ס"מ. 141 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה מזרחית.
מס' 1204.

דרשות לפי סדר פרשיות השבוע מאת אחד מרבני שלוניקי.

בדף 21 ע"א: 'זה דרשתי בק"ק אשריך על פטירת כ' אברהם הלוי נ"ע ביום שבת קודש שנת התפ"ב [1722] פ' חיי שרה'. ובין השיטין: 'זה נדרש פ"ב [פעם ב'] בק"ק איזורה שנת התצ"ט [1739] על מרת רבקה אלמנת אבוהב'. בדף 34 ע"א: 'את זה דרשתי על בכור משה... בק"ק מאיור ביום ש"ק שנת הת"ץ [1730]'. בדף 38 ע"א: 'שנת הת"ץ... זה דרשתי בפוליה'. בדף 54 ע"ב: 'על גזירת מיתת אחי הגדול תנצב"ה ה"ה אנג'יל שבת נ"ע'. בדף 60 ע"ב: 'את זה דרשתי שנת התפ"ו [1726] אחד עשר לחדש טבת בתשלום הז' של הזקנה והגברת מרת רבקה אמו של הגביר המרום כה"ר משה שאפורטה יצ"ו בק"ק לישבונה חדרש יע"א'. בדף 64 ע"א: 'זה דרשתי בירושלים עה"ק במדרש יפאר ענוים שנת התק"א [1741] בס' ויחי... כתב מורי ורבי בס' בית דוד [מאת ר' יוסף דוד, שלוניקי תק"י]'. בדף 83 ע"א: 'את זה דרשתי בק"ק גרוש על כבוד ר' מנחם הכהן נ"ע בס' יתרו ביום ש"ק שנת התצ"ט [1739] ליצירה'.

16.5×21.5 ס"מ. 21 דפים. 30 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה מזרחית.
מס' 1201.

קול יעקב מאת ר' יעקב שאול.

כותרת בדף 2 ע"א: 'מדרשים מלוקטים מקול יעקב'. נעתקו כאן ארבעה דרושים מתוך הספר קול יעקב מאת ר' יעקב שאול, שנדפס באיזמיר תק"ך. ארבעה דרושים אלו הם מאמצעו של הדרוש העשרים ושישה עד לדרוש העשרים ותשעה, שהם מאמצעו של הדרוש השלישי להספד עד לדרוש השישי להספד.

15×20.5 ס"מ. רטו דפים. 35 שורות בעמוד. המאה ה-18. כתיבה מזרחית. אוטוגרף.
מס' 428.

שארית יעקב מאת ר' ישראל יעקב אלגאזי.

דרשות לפי סדר פרשיות השבוע.

לא שלם. לפנינו דרשות על פרשיות ויקרא - וזאת הברכה.

בסוף: 'תושלב"ע. ובכן אחלה פני אל ויחנני, שנת קהל"ת [תקל"ה 1775] יעקב לפ"ק'. הגהות בגליונות בכתיבות שונות.

החיבור נדפס בקושטא תקי"א.

המחבר (נפטר בשנת תקט"ז [1756]) היה אב"ד בירושלים. חיבר גם את ארעא דרבנן, קהלת יעקב, שו"ת נאות יעקב ועוד. ראה: תולדות חכמי ירושלים, כרך ג, עמ' 16-17.

11×16 ס"מ. 74 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה-19. כתיבות ספרדיות שונות.
מס' 1124. אוסף אלמאליח.

כתיבת בעלים בעמוד ראשון: 'הצעיר שמואל קונקי'.

1. דפים 1-19: פועל צדק מאת ר' שבתי כ"ץ.

בשער: 'ספר פועל צדק. והוא סדר תרי"ג מצות סדרם הגאון מופת הדור מהר"ר שבתי כ"ץ בעל השפתי כהן זצ"ל וכו' ונדפס בפעם שנית בק"ק פיורדא בשנת ת'קננו בעצה ט'ובה [תק"ט 1749] לפ"ק'.

2. דפים 20-31: 'תפלה לאומרה בבקר אחר ברכות התורה מלוקטת ומסודרת מהחיד"א יצ"ו, ו'סדר ההנהגה אשר תיקן הרב רבינו אשר זצ"ל אביו של ר"ר בעל הטורים. הנהגות רבינו אשר, אורח חיים למעלה למשכיל'.

בסוף: 'נדפס בויניציא יע"א ז' סיון שנת של"ח לפ"ק'.

3. דפים 32-61: מורה באצבע מאת ר' חיים יוסף דוד אזולאי (חיד"א).

לפנינו העותק הראשון שכתב החיד"א, בשנת תקמ"ג [1783], וחתומת ידו בתוכו. הפתיחה והסיום של הספר שונים מאלה שבדפוס הראשון, ליורונו תקמ"ו, ועל כן נעתיקם כאן בשלמות.

הפתיחה לספר: 'ספר מורה באצבע. בחירי רצתה נפשי ונדיב נדיבות. ז"ה מההד"ר בהדרי הדורים מכל החסדים והטובות גבירי ואורי יפ"י דודי יהי שמו לעולם על כל ברכה מאליפות מרובבות כיר"א. את קולך שמעתי יפ"י קול האותיות שאלוני אשים דברי בסדר קצר סדר עבודה עבודת הבורא ית"ש והנהגת יום ולילה ואני אענה ידיד נפשי הקשית לשאל כי לא יספיקו מגילות ועוד כי רבו כמו רבו ספרן של צדיקים מלאים מפיקים האירו בריקים וסבור הייתי למשוך ידי האמנם אמרתי ויהי מה לפוטרך בלא כלום אי אפשר על כן אמרתי די"ו לכתוב ב' אותיות מורה באצבע קצת הנהגות מפי סופרים וספרים והגם שהרוב גלוי וידוע והכל הוא פשוט ליודעי ספר מ"מ אמרתי ויהי מה לסדר מן הבא בידי ולהפיק רצונך הידיד לא אחשוך עט"י המדבר"ה הני מילי מחי"ם אשימם דוברו"ת והיו למאורות בס"ד'.

דרשות לפי סדר פרשיות השבוע.

לא שלם. לפנינו דרשות על פרשיות ויקרא – וזאת הברכה.

בסוף: 'תושלב"ע. ובכן אחלה פני אל ויחנני, שנת קהל"ת [תקל"ה 1775] יעקב לפ"ק. הגהות בגליונות בכתיבות שונות.

החיבור נדפס בקושטא תקי"א.

המחבר (נפטר בשנת תקט"ז [1756]) היה אב"ד בירושלים. חיבר גם את ארעא דרבנן, קהלת יעקב, שו"ת נאות יעקב ועוד. ראה: תולדות חכמי ירושלים, כרך ג, עמ' 16–17.

380

11×16 ס"מ. 74 דפים. 20 שורות בעמוד. המאה ה־19. כתיבות ספרדיות שונות. מס' 1124. אוסף אלמאליח.

כתיבת בעלים בעמוד ראשון: 'הצעיר שמואל קונקי'.

1. דפים 1–19: פועל צדק מאת ר' שבתי כ"ץ.

בשער: 'ספר פועל צדק. והוא סדר תרי"ג מצות סדרם הגאון מופת הדור מהר"ר שבתי כ"ץ בעל השפתי כהן זצ"ל וכו' ונדפס בפעם שנית בק"ק פיורדא בשנת ת'קנ"ו בעצה ט'ובה [תק"ט 1749] לפ"ק'.

2. דפים 20–31: 'תפלה לאומרה בבקר אחר ברכות התורה מלוקטת ומסודרת מהחיד"א יצ"ו, ו'סדר ההנהגה אשר תיקן הרב רבינו אשר זצ"ל אביו של ר"י בעל הטורים. הנהגות רבינו אשר, אורח חיים למעלה למשכיל'.

בסוף: 'נדפס בויניציא יע"א ו' סיון שנת של"ח לפ"ק'.

3. דפים 32–61: מורה באצבע מאת ר' חיים יוסף דוד אזולאי (חיד"א).

לפנינו העותק הראשון שכתב החיד"א, בשנת תקמ"ג [1783], וחתומת ידו בתוכו. הפתיחה והסיום של הספר שונים מאלה שבדפוס הראשון, ליוורנו תקמ"ו, ועל כן נעתיקם כאן בשלמות.

הפתיחה לספר: 'ספר מורה באצבע. בחירי רצתה נפשי ונדיב נדיבות. ז"ה מההד"ר בהדרי הדרים מכל החסדים והטובות גבירי ואורי יפ"י דודי יהי שמו לעולם על כל ברכה מאליפות מרובבות כיר"א. את קולך שמעתי יפ"י קול האותיות שאלוני אשים דברי בסדר קצר סדר עבודה עבודת הבורא ית"ש והנהגת יום ולילה ואני אענה ידיך נפשי הקשית לשאל כי לא יספיקו מגילות ועוד כי רבו כמו רבו ספרן של צדיקים מלאים מפיקים האירו ברקים וסבור הייתי למשוך ידי האמנם אמרתי ויהי מה לפוטרך בלא כלום אי אפשר על כן אמרתי די"ו לכתוב ב' אותיות מורה באצבע קצת הנהגות מפי סופרים וספרים והגם שהרוב גלוי וידוע והכל הוא פשוט לידועי ספר מ"מ אמרתי ויהי מה לסדר מן הבא בידי ולהפיק רצונך הידיד לא אחשוך עט"י המדבר"ה הני מילי מחי"ם אשימם דוברו"ת והיו למאורות בס"ד'.

ביום שבת קודש שנת התפ"ב
שנת התצ"ט [1739] על מרת
ק' מאיור ביום ש"ק שנת הת"ץ
על גזירת מיתת אחי הגדול
[1726] אחד עשר לחדש טבת
ו'ר משה שאפורטה יצ"ו בק"ק
א"ר ענוים שנת התק"א [1741]
בדף 83 ע"א: 'את זה דרשתי
ט [1739] ליצירה'.

יושים מתוך הספר קול יעקב
אמצעו של הדרוש העשרים
להספד עד לדרוש השישי